

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
2022-YL-031

EVRENSEL TASARIM KRİTERLERİNİN
AYDIN KENTİNDE BİR PARK ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ

Ekin ALPTEKİN
YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Çiğdem KILIÇASLAN DENİZ

AYDIN-2022

TEŞEKKÜR

Lisans ve yüksek lisans öğrenimden, bu tezin hazırlanmasına kadar geçen süreçte göstermiş olduğu emek ve yardımlarından dolayı başta değerli hocam Sayın Prof. Dr. Çiğdem KILIÇASLAN DENİZ'e en içten dileklerle çok teşekkür ederim.

Aydın Engelliler Derneği Başkanı Sayın Fatih ÖZBAŞ'a ve Aydın Sakatlar Derneği Başkanı Sayın Zeliha GÜNDOĞDU'ya tezimin analiz ve engelli birey görüş formunda sağladıkları katkı ve yardımları için minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda görev yapan tüm hocalarıma, uzman görüş analizlerinde sağladıkları katkılardan teşekkür ederim. Ayrıca Aydın Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nda yardımları için teşekkür ederim.

Hayatımın her alanında desteğini ve sevgisini hep hissettiğim, eğilmeden dimdik bu günlere gelmemde bana yardımcı olan sevgili annem Sayın Nazife SOYLU ALPTEKİN e, babam Sayın Şenol ALPTEKİN ve ablam Sayın Yağmur CESSUR'a sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum.

Bu tezi hayatının bir döneminde engelle karşılaşmış veya onunla doğmuş olan tüm zorlu şartlara rağmen dimdik durarak, mücadelesini veren, engellerin üstesinden gelmeyi başarmış bütün vatandaşlara armağan ediyorum. Herkesin eşit şartlarda eşit bir şekilde yaşayacağı bir gelecek için can atıyorum. Teşekkürler...

Ekin ALPTEKİN

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER	iii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
RESİMLER DİZİNİ	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	ix
ÖZET	xiii
ABSTRACT.....	xiv
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	3
2.1. Engelli Tanımı ve Türleri	3
2.2. Engelliler ile ilgili Yasal Düzenlemeler.....	6
2.3. Evrensel Tasarım Kavramı ve Gelişim Süreci.....	9
2.4. Evrensel Tasarım İlkeleri.....	12
2.5. Kamusal Mekânlarda Evrensel Tasarım Yaklaşımı.....	21
2.5.1. Kamusal mekân kavramı ve mekân / kullanıcı ilişkisi	22
2.5.2. Kamusal mekânlarda evrensel tasarım ilkelerinin kullanımı ve önemi.....	24
2.5.3. Kamusal mekânlarda evrensel tasarım yaklaşımına ilişkin Türkiye’den örnekler .	26
2.5.4. Kamusal mekânlarda evrensel tasarım yaklaşımına ilişkin Dünyadan örnekler	29
2.6. Önceki Çalışmalar.....	36
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	38
3.1. Materyal	38
3.2. Yöntem.....	43

4. BULGULAR	57
4.1. Alt Bölgelerin Fotoğraflarla Tanıtılması Sonucu Elde Edilen Bulgular	57
4.2. Alt Bölgelerin Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Analiz Edilmesinden Elde Edilen Bulgular	62
4.2.1. Birinci alt bölge	62
4.2.2. İkinci alt bölge	66
4.2.3. Üçüncü alt bölge	69
4.2.4. Dördüncü alt bölge	73
4.3. Dört Alt Bölgenin Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Kıyaslanması Sonucunda Elde Edilen Bulgular	77
4.4. Alt Bölgelerin Uygunluk, Bakım ve Güvenlik Analizlerinden Elde Edilen Bulgular	78
4.4.1. Uygunluk analizi	78
4.4.2. Bakım ve güvenlik analizi	81
4.5. Engelli Birey ve Uzman Görüş Formlarından Elde Edilen Bulgular	83
5. TARTIŞMA	92
5.1. Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Alt Bölgelerin Tartışılması	92
5.2. Uygunluk Analizine Göre Alt Bölgelerin Tartışılması	94
5.3. Bakım ve Güvenlik Analizine Göre Alt Bölgelerin Tartışılması	94
5.4. Engelli Birey ve Uzman Görüş Formuna Göre Alt Bölgelerin Tartışılması	95
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	98
KAYNAKLAR	100
BİLİMSEL ETİK BEYANI	111
ÖZGEÇMİŞ	112

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

- : Madde
- ABA** : Mimari Engelliler Yasası
- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- ADA** : Amerikan Engelliler Kanunu
- BM** : Birleşmiş Milletler
- İLO** : Internatinal Labour Organization
- KHK** : Kanun Hükmünde Kararname
- T.C** : Türkiye Cumhuriyeti
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- TSE** : Türk Standartları Enstitüsü
- TUİK** : Türkiye İstatistik Kurumu
- UBC** : British Columbia Üniversitesi
- UNIC** : United Nations Information Centres
- WHO** : Dünya Sağlık Örgütü

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Evrensel tasarım piramidi	12
Şekil 2.2. Evrensel tasarım ilkeleri.....	14
Şekil 3.1. Çalışma alanı coğrafi konumu	38
Şekil 3.2. Nevzat Biçer Parkı konumu	43
Şekil 3.3. Yöntem akış şeması.....	45
Şekil 3.4. Alt Mekânlara ayrılmış mevcut durum haritası	47
Şekil 3.5. Alt bölgelere yönelik alan gözlem formu.....	48
Şekil 3.6. Uygunluk yüzdesi	51
Şekil 4.1. Birinci alt bölge görüntüleri.....	58
Şekil 4.2. İkinci alt bölge görüntüleri.....	59
Şekil 4.3. Üçüncü alt bölge görüntüleri.....	60
Şekil 4.4. Dördüncü alt bölge görüntüleri	61
Şekil 4.5. Alt bölgelerin evrensel tasarım ilkelerine göre analizi	77
Şekil 4.6. Parkın genelinin uygunluk analizi.....	80
Şekil 4.7. Parkın genelinin bakım ve güvenlik analizi	82

RESİMLER DİZİNİ

Resim 2.1. Merdiven ve rampalar	15
Resim 2.2. Spor aletleri	15
Resim 2.3. Hareketli yürüyüş yolu.....	16
Resim 2.4. Merdiven asansörü	16
Resim 2.5. Engelli otopark alanı	17
Resim 2.6. Yürüyüş ve bisiklet yolu	17
Resim 2.7. Bilgilendirme panoları	18
Resim 2.8. Çocuk oyun alanı	18
Resim 2.9. Yaya trafik ışıkları	19
Resim 2.10. Sahil kenar korkulukları.....	19
Resim 2.11. Portatif rampa.....	20
Resim 2.12. Sürücüsüz ve temmazsız alışveriş sepeti	20
Resim 2.13. Metro giriş turnikeleri	21
Resim 2.14. Danışma bankosu	21
Resim 2.15. Çırpıcı Kent Parkı plan görünüş	27
Resim 2.16. Serçev Engelsiz Oyun Parkı.....	28
Resim 2.17. Pınar Engelsiz Park google earth uydu görüntüsü	29
Resim 2.18. Millennium Park	30
Resim 2.19. HP Pederstrian Bridge (BP Yaya Köprüsü).....	30
Resim 2.20. Rinku Park google earth uydu görüntüsü	31
Resim 2.21. Dört mevsim çeşmesi.....	32
Resim 2.22. ‘Innser Sea’	32
Resim 2.23. Robson Meydanı	33
Resim 2.24. Merdiven ve rampanın birlikte kullanımı	34

Resim 2.25. Clemyjontri çocuk oyun alanı.....	35
Resim 2.26. Clemyjontri çocuk oyun alanı gökkuşığı odası.....	35
Resim 3.1. Nevzat Biçer Parkı eski görüntüleri.....	41

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 2.1. Evrensel tasarım soruları ve yanıtları.....	11
Çizelge 2.2. Evrensel tasarım ilkeleri	26
Çizelge 3.1. Evrensel tasarım ilkeleri analiz formu	49
Çizelge 3.2. Uygunluk Analizi Formu	51
Çizelge 3.3. Bakım ve Güvenlik Analizi Formu	53
Çizelge 3.4. Engelli Birey ve Uzman Görüş Formu.....	54
Çizelge 4.1. Birinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Eşitlik İlkesine Göre Analizi	62
Çizelge 4.2. Birinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Esneklik İlkesine Göre Analizi	63
Çizelge 4.3. Birinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Basitlik İlkesine Göre Analizi	64
Çizelge 4.4. Birinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Algılanabilir / Anlaşılabilir Bilgilendirme İlkesine Göre Analizi.....	64
Çizelge 4.5. Birinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Koruma ve Güvenlik İlkesine Göre Analizi	65
Çizelge 4.6. Birinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Düşük Fiziksel Güç İlkesine Göre Analizi	65
Çizelge 4.7. Birinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Kolay Erişim İlkesine Göre Analizi	66
Çizelge 4.8. İkinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Eşitlik İlkesine Göre Analizi	66
Çizelge 4.9. İkinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Esneklik İlkesine Göre Analizi	67

Çizelge 4.10. İkinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Basitlik İlkesine Göre Analizi	67
Çizelge 4.11. İkinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Algılanabilir / Anlaşılabilir Bilgilendirme İlkesine Göre Analizi.....	68
Çizelge 4.12. İkinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Koruma ve Güvenlik İlkesine Göre Analizi	68
Çizelge 4.13. İkinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Düşük Fiziksel Güç İlkesine Göre Analizi	69
Çizelge 4.14. İkinci Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Kolay Erişim İlkesine Göre Analizi	69
Çizelge 4.15. Üçüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Eşitlik İlkesine Göre Analizi	70
Çizelge 4.16. Üçüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Esneklik İlkesine Göre Analizi	70
Çizelge 4.17. Üçüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Basitlik İlkesine Göre Analizi	71
Çizelge 4.18. Üçüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Algılanabilir / Anlaşılabilir Bilgilendirme İlkesine Göre Analizi.....	71
Çizelge 4.19. Üçüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Koruma ve Güvenlik İlkesine Göre Analizi	72
Çizelge 4.20. Üçüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Düşük Fiziksel Güç İlkesine Göre Analizi	72
Çizelge 4.21. Üçüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Kolay Erişim İlkesine Göre Analizi	73
Çizelge 4.22. Dördüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Eşitlik İlkesine Göre Analizi	73
Çizelge 4.23. Dördüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Esneklik İlkesine Göre Analizi	74

Çizelge 4.24. Dördüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Basitlik İlkesine Göre Analizi	74
Çizelge 4.25. Dördüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Algılanabilir / Anlaşılabilir Bilgilendirme İlkesine Göre Analizi.....	75
Çizelge 4.26. Dördüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Koruma ve Güvenlik İlkesine Göre Analizi	75
Çizelge 4.27. Dördüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Düşük Fiziksel Güç İlkesine Göre Analizi	76
Çizelge 4.28. Dördüncü Alt Bölge Evrensel Tasarım İlkelerinin Kolay Erişim İlkesine Göre Analizi	76
Çizelge 4.29. Uygunluk Analizinin Erişime Yönelik Ölçütlere Göre İrdelenmesi.....	78
Çizelge 4.30. Uygunluk Analizinin Tanıtıcı Levhalara Yönelik Ölçütlere Göre İrdelenmesi	79
Çizelge 4.31. Uygunluk Analizinin Aydınlatma Öğelerine İlişkin Ölçütlere Göre İrdelenmesi	79
Çizelge 4. 32. Uygunluk Analizinin Kent Mobilyalarına İlişkin Ölçütlere Göre İrdelenmesi	80
Çizelge 4.33. Parkın Genelinin Bakım Analizi	81
Çizelge 4.34. Parkın Genelinin Güvenlik Analizi.....	82
Çizelge 4.35. Görüş Formuna Katılan Bireylerin Genel Özellikleri.....	83
Çizelge 4.36. Soru 1- Rekreasyon Alanlarının Kullanım Amacınız Nedir?	84
Çizelge 4.37. Soru 2- Nevzat Biçer Parkını Hangi Sıklıkla Ziyaret Ediyorsunuz?.....	84
Çizelge 4.38. Soru 3- Nevzat Biçer Parkında Genelde Ne Kadar Süre Geçirirsiniz?.....	85
Çizelge 4.39. Soru 4- Nevzat Biçer Parkına Ulaşımınızı Nasıl Sağlıyorsunuz?.....	85
Çizelge 4.40. Soru 5- Nevzat Biçer Parkına Günün Hangi Saatleri Gitmeyi Tercih Ederdiniz?	86
Çizelge 4.41. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının “Erişilebilirlik” İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	87

Çizelge 4.42. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının “Donatı Elemanları” İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	87
Çizelge 4.43. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının “Tanıtıcı Levhalar” İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	88
Çizelge 4.44. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının “Bakım ve Güvenlik” İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	89
Çizelge 4.45. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının “Fiziksel ve Sosyal Etkileşim” İlkelerine Göre Değerlendirilmesi	90
Çizelge 4.46. Soru 7- Kullanıcıların Nevzat Biçer Parkından Beklentileri.....	91

ÖZET

EVRENSEL TASARIM KRİTERLERİNİN AYDIN KENTİNDE BİR PARK ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ

Alptekin E. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı, Yüksek Lisans Tezi, Aydın, 2022.

Amaç: Bu çalışma Aydın ili Efeler ilçesinde yer alan Nevzat Biçer Parkının, engelli bireylerin ve uzmanların görüşü de alınarak, evrensel tasarım ilkelerine göre irdelenmesi ve bu doğrultuda tasarım önerilerinin getirilmesi amacı ile yapılmıştır.

Materyal ve Yöntem: Çalışma ana materyalini, Aydın kentinin Efeler ilçesine bağlı Cumhuriyet Mahallesi'nde yer alan Nevzat Biçer Parkı oluşturmaktadır. Bunun yanında, özgün olarak oluşturulan “gözlem formu” ve “uzman ve engelli görüş formları” çalışmanın yardımcı materyalidir. Çalışmanın yöntemi veri toplama, analiz ve sonuç aşamalarından oluşmaktadır. Literatür taraması ve arazi ön gözlemlerini takiben gözlem formları aracılığıyla araştırma alanının evrensel tasarım ilkelerine göre analizi ve elde edilen bilgilerin tartışılması sonucunda tasarım önerilerinin getirilmesi, çalışmanın yöntemini oluşturmuştur.

Bulgular: Nevzat Biçer Parkı engelliler açısından ortalamanın altında bir puan almıştır. Toplam dört alt bölgede en çok puanı sırasıyla birinci alt bölge (çocuk oyun alanı ve işletme oturma mekânı) ve ikinci alt bölge (mini amfi tiyatro ve spor alanı) almıştır. En düşük puanlamayı ise dördüncü alt bölge (spor alanı, havuz ve çevresi) almıştır. Alt bölgeler arasında en yüksek ortalama 2,27 ve en düşük ortalama 1,3'tür. Evrensel tasarım ilkeleri arasında en yüksek puanı, “Düşük fiziksel güç” ilkesi alırken, en düşük puanı ise “Algılanabilir/anlaşılabilir bilgilendirme (pratiklik)” ilkesi almıştır. Görme engelli birey, fiziksel engelli bireye göre ortalama olarak daha düşük puan vermiştir.

Sonuç: Evrensel tasarım ilkelerinin analizi, gözlem formları, uzman ve engelli görüş formları sonucunda alan başarısız bulunmuştur. Alt bölgelerde herkesin kullanıma uygun bilgilendirme panoları, kent mobilyaları ve tehlikelere karşı uyarıcıların bulunması gerekmektedir. Zemin döşemelerinde gerekli bakımlar yapılmalıdır. Parkın gece kullanım güvenliği ve herkes için erişimi sağlamak adına da duyumsanabilir, uyarıcı yüzeyler bulunmalıdır.

Anahtar kelimeler: Evrensel tasarım ilkeleri, Engelli, Aydın kenti, Erişilebilirlik

ABSTRACT

EXAMINATION OF UNIVERSAL DESIGN CRITERIA ON THE CASE OF A PARK IN THE CITY OF AYDIN

Alptekin E, Aydın Adnan Menderes University, Institute for Graduate Studies in Sciences Thesis, Landscape Architecture Program, Master Thesis, Aydın, 2022.

Objective: This study was carried out with the aim of examining Nevzat Biçer Park, located in Aydın province, according to the universal design principles, by taking the opinions of disabled individuals and experts, and making design proposals in this direction.

Material and Methods: Nevzat Biçer Park, located in the Cumhuriyet neighborhood of the Efeler district of Aydın city, constitutes the main material of the study. The originally created "observation form" and "expert and disabled opinion forms" are auxiliary materials of the study. The method of the study consists of data collection, analysis and conclusion stages. Following the literature review and field observations, the analysis of the research area according to the universal design principles through observation forms and making design proposals by discussing the obtained information constituted the method of the study.

Results: Nevzat Biçer Park received a score below the average in terms of disabled people. In four sub-regions, the first sub-region (children's playground and the sitting area of the enterprise) and the second sub-region (mini amphitheater and sports area) received the highest points, respectively. The fourth sub-region (sports ground, ornamental pool and its surroundings) received the lowest score. Among the sub-regions, the highest average is 2.27 and the lowest average is 1.3. Among the universal design principles, the principle of "Low physical strength" received the highest score, while the principle of "Perceptible/understandable information (practicality)" received the lowest score. The blind individual gave a lower score on average than the physically disabled person.

Conclusion: As a result of the analysis of universal design principles, observation forms, expert and disabled opinion forms, the area was found unsuccessful. In the sub-regions, there should be information boards, urban furniture and warnings against dangers that are suitable for everyone's use. Necessary maintenance should be done on the floor coverings. The park should also have tactile, stimulating surfaces to ensure nighttime use safety and access for all.

Key Words: Universal design principles, Disabled, Aydın city, Accessibility

1. GİRİŞ

Ortalama bir insan grubu için yapılan tasarımlar ayrımcılık fikrini de beraberinde getirir. Her birey benzersiz, her gruptan insan da çok çeşitlidir. Hamile, yaşlı, engelli kişiler çeşitliliğe birer örnek olarak verilebilir ve bu kullanıcı grupları için tasarımlar yapılabilir. Tasarım süreçlerinde bu çeşitliliği kullanmak evrensel tasarım olarak bilinmektedir. Evrensel tasarımın hedefi, her türden insanın eşit koşullar altında bir ürünü veya çevreyi kullanabilmesidir (Akıncı, 2006).

Ülkemiz de belirli sınıflandırmalar ile yapılan park uygulamalarında (örneğin görme engelli parkı, kadınlar parkı vb.) özel ilgiye ihtiyacı olan grupların özel mekânlar adı altında daha rahat ve özgürce hareket edebilecekleri algısı vardır. Ancak bu algı amacını karşılamakla birlikte, sosyolojik ve psikolojik açıdan farklı özelliklerdeki bireylerin ortak bir mekânda birlikte zaman geçirmeleri gerekli ve önemlidir. Bir grubun diğer gruplardan ayrı tutulması o grubu ‘damgalama’ anlamına gelebilmektedir. Bilincin bu şekilde artmasıyla beraber ‘evrensel tasarım kavramı’ da yaygınlaşmaktadır. Evrensel tasarım prensipleri de pek çok tasarım alanında uygulanmaktadır. Bunlara örnek olarak endüstri tasarımı, kentsel mekân tasarımları verilebilir (Uslu ve Shakouri, 2012).

Her bireyin ortak kullanım hakkı olan kamusal mekânlar birey ve toplum için birçok görev üstlenmektedir. Bireylerin ihtiyaçlarını karşılama, bireyler arası iletişim kurma, mekânların birey üzerindeki etkisi ve toplum olma anlayışının gelişim süreci ile bu mekânlar değer kazanmaktadır. Ayrıca kamusal mekânlar kullanıcıların yaşam kalitelerini de arttırmaktadır. Her geçen gün değişim ve gelişim gösteren ürünlerin, mekânların /yapılı çevrelerin herkes tarafından kullanılabilmesi için evrensel tasarımın önemi ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Kullanıcıların rahat bir şekilde, özgürce ve uzun süreli bir yaşam sürebilmeleri için gereken olanakların sunulması adına kamusal mekânlarda evrensel tasarım yaklaşımının önemi artmıştır. Kamusal mekânlarda evrensel tasarım anlayışının benimsenmesi ve prensiplerinin uygulanması kullanıcı için de oldukça faydalı olmaktadır (Erol, 2021).

Bu çalışmanın amacı; Nevzat Biçer Parkı’nın evrensel tasarım ilkelerine göre irdelenerek kullanıcıların karşılaştıkları sorunların belirlenmesi, bu gibi kamusal mekânların herkes tarafından rahat bir şekilde kullanılmasına, erişilebilmesine imkân sağlayacak şekilde, karşılaşılan sorunlara çözüm önerilerinin getirilmesidir.

Çalışmanın kapsamı; evrensel tasarım yaklaşımı ile kamusal mekânların tüm kullanıcılar tarafından erişilebilir/ kullanılabilirliğinin, çalışma alanı olarak seçilen Aydın İli Efeler ilçesinde yer alan Nevzat Biçer Parkı örneğinde incelenmesidir. Nevzat Biçer Parkı'nın çalışma alanı olarak seçilmesinde; kentin önemli nirengi noktalarından birinde yer alması, kentte bulunan önemli kamusal mekânlardan birisi olması, yoğun kullanımı, bilinirliği, Belediye tarafından “kentin prestij parkı” olarak tanımlanması ve bünyesinden birden çok aktiviteye imkân sağlaması gibi nedenler etken olmuştur.

Çalışmanın hedefi; Nevzat Biçer Parkı'nın uzman ve herhangi bir engele sahip bireyler tarafından evrensel tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesi sonucunda parkta karşılaşılan güçlüklerin çözümlenmesi, kullanıcı memnuniyeti gözeterek, her yetiden bireyin bir arada sosyal aktivitelerini geçirebilecekleri aktivitelerin oluşmasına yönelik çözüm önerilerinin getirilmesi ve bu önerilerin diğer kamusal mekânlara da kılavuzluk ederek evrensel tasarım ilkelerine uygun kamusal mekânların oluşmasına olanak sağlamaktır.

Araştırma; evrensel tasarım kavramından yola çıkarak, farklı kullanıcı gruplarının kamusal mekânlarda karşılaştıkları sorunların Nevzat Biçer Parkı özelinde belirlenmesi ve sorunlara çözüm önerilerinin getirilmesi amacıyla kurgulanmış ve altı aşamadan oluşmuştur. Buna göre tez çalışması; kamusal mekân, evrensel tasarım ve kullanıcı arasındaki ilişkiyi temel alan literatür taramasını takiben, Nevzat Biçer Parkında, yerinde gerçekleştirilen gözlemler ve uzman görüşleriyle, engelli bireylerin de görüşlerini almayı hedefleyen “Materyal ve Yöntem” ile “Bulgular” bölümü”, elde edilen bütün bulguların bir aradan analiz edilip değerlendirildiği “Tartışma” bölümü ve konuya ilişkin önerilerin sunulduğu “Sonuç ve Öneriler” bölümünü içermektedir.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

2.1. Engelli Tanımı ve Türleri

Türkiye'de engelli gerçeği adlı çalışmasında engelliliği, *"Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük ihtiyaçlarını karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişi"* şeklinde tanımlamıştır (Öztürk, 2011; Yılmaz, 2019).

Bu tanımlamada bazı sosyal faktörlere dikkat çekilmiş olup bu faktörler şu şekildedir (Yılmaz, 2019):

- Bakıma muhtaçlık,
- Çalışabilirlik,
- Sosyal hayata uyumun sağlanabilmesi,
- Ulaşılabilirlik ve erişilebilirlik.

Birleşmiş Milletler (BM)'in engelli tanımlaması; *"Normal bir kişinin ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri, bedensel veya ruhsal yeteneklerindeki kalıtsal ya da sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar"* şeklindedir (Koca, 2010; Özdemir, 2020).

Türk Dil Kurumuna göre engelli; *"Engeli olan, maniâli ya da doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal veya sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri çeken kimse"* şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2021).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nün yapmış olduğu engelli tanımı üç farklı şekilde ifade edilmektedir. Bunlar şu şekildedir (Koca, 2010):

- **Noksanlık:** Sağlık bakımından "noksanlık" psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir noksanlığı veya dengesizliği ifade eder.
- **Özürlülük:** Sağlık alanında "sakatlık" bir noksanlık sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi ve kısıtlanması durumunu ifade eder.
- **Maluliyet:** "Sağlık alanında "maluliyet" bir noksanlık veya sakatlık sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı bir durumu ifade eder."

Geçmişten günümüze kadar engel türleri için birçok farklı sınıflandırma yapılmıştır. Oluşum sebepleri ve kaynağına göre engellilik çeşitlilik göstermektedir.

Türk Standartları Enstitüsü (TSE) engellileri fiziksel çevrenin neden olduğu kısıtlamalara göre iki gruba toplamıştır. Bunlar geçici engelliler ve süreğen engellilerdir (Özdemir, 2020).

Geçici Engelliler: Yaşantımızda tam yeterlilik gösteremediğimiz zamanlarda oluşan engellilik hali geçici engelliliktir (Özdemir, 2020).

Örneğin (Özdemir, 2020):

- Diyabeti olan veya akciğer sorunu yaşayan bireyler,
- Babaoğlu (2003)'na göre 12 yaş altı ve 60 yaş üzeri hareket kısıtlılığına sahip bireyler, bu grupta yer almaktadır.

Süreklili (Süreğen) Engelliler: Bedensel, zihinsel, duyuşsal olarak dış etkenler veya doğuştan oluşan süreklili hastalığı olan bireylerdir (Özdemir, 2020; Özdingiş, 2007).

Bir başka tanımlamaya göre de engelliler: Fiziksel-ortopedik (bedensel), görme, işitme, konuşma, zihinsel ve süreğen engelliler olarak altı ana başlık altında toplanmıştır. Bunlar;

A. Fiziksel- Ortopedik (Bedensel) Engelliler: Çağlar (1982)'a göre Dünya Sağlık Örgütü ortopedik engelli tanımını şu şekilde yapmıştır:

'Ortopedik engelli çocuk; iskelet, sinir sistemi, kas ve eklemlerindeki bozukluk ve sakatlık nedeniyle eğitim ve öğretim çalışmalarından yeterli ölçüde yararlanamayan çocuktur'.

Yapılan bir başka tanımlamaya göre ise doğumdan önce, doğum esnasında veya daha sonra oluşabilecek herhangi bir sebepten ötürü kas, sinir ve iskelet sisteminde meydana gelen olumsuz bir durumun sonucunda fiziksel anlamda yetersizliğe sahip olan bireylere denir (Nacar, 2021).

Ortopedik engelli bireyler iki sınıfta toplanmaktadır. Bunlar; "Yürüyebilen engelliler" ve "Tekerlekli sandalyeye bağlı engelliler" şeklindedir. Çağlar (1982)'a göre yürüyebilen engelliler herhangi bir yardım almadan veya değnek türü yardımcı araçla yürüyebilen engellilerdir. Tekerlekli sandalyeye bağlı engelliler ise tekerlekli sandalye kullanıcısı olan bununla birlikte arada sırada yürüyebilen, bedeninin üst tarafını kullanabilen ya da bedeninin hiçbir kısmını kullanamayıarak tekerlekli sandalyeye bağlı engelli bireylerdir (Mutluer, 1997; Nacar, 2021).

B. Görme Engelliler: Aytekin (2019)'e göre, sadece duyu ve dokunma yetileriyle hayatlarına devam eden görme engelliler "hiç göremeyen", yaşantılarına yardımcı araç gereç kullanarak devam eden görme engelliler ise "az gören" kişi olarak sınıflamaktadır.

Görme engellilerin hayatlarına daha kaliteli bir şekilde devam edebilmesi için sesli uyarı sistemlerinden destek alarak, hayatlarını kolaylaştıracak fiziksel ortamlar yaratılmalıdır (Çetin, 2021; Uzunoğlu, 2019).

C. İşitme Engelliler: İşitme engelli kişiler 2 gruba ayrılmaktadır. Bunlar; işitme kaybı 70dB'den fazla olan, özel eğitime ihtiyaç duyan kişiler “sağır”, bazı yardımcı araçlarla yaşamsal aktivitelerine devam eden kişiler ise “az işiten” olarak adlandırılmaktadır (Atıcı, 2007).

Özet olarak işitme kaybı 25-70dB arasında olan özel eğitime ihtiyaç duyanlar ve tedavi olması gereken kişiler işitme engelli olarak tanımlanmaktadır (Güven, 2018).

D. Konuşma Engelliler: Özsoy (2002)'a göre konuşma engelli kişiler sese ve görüntüye bağlı konuşma engelleri olanlar şeklinde iki sınıfta incelenmektedir. Bunlar sırasıyla sese bağlı engeli olan kişiler; ses dalgalarını ya da geleneksel sesli sembolleri içine alan engelliler ve konuşmanın meydana getirdiği ışık dalgalarına ya da verdiği görüntüye bağlı engeli olan kişilerdir. Bu engel sınıfı duruş, jest ve mimik engellileri olarak üçe ayrılmaktadır (Güven, 2018).

Konuşma hızında meydana gelen bozukluklar da konuşma engelini kapsamaktadır. Örneğin kekemeler, konuşmak için yardımcı araç gereç kullanmak durumunda kalanlar, işittiği halde konuşamayanlar da bu kapsamdadır (Atıcı, 2007; Güven, 2018).

E. Zihinsel Engelliler: Sürmen (1995)'e göre zihinsel engeller, kişilerin düşünme kapasitesini ve zekâ düzeyini etkilemekte ve bu engeller doğuştan, büyüme sırasında veya sonradan meydana gelebilmektedir. Yavaş ve Bekiroğlu (2002)'na göre zihinsel engelli kişiler yaşlıtlarına göre belirli zihinsel yetersizliklere sahip olup, Milli Eğitim Bakanlığının belirlemiş olduğu “ Eğitilebilir zihinsel engelliler, öğretilbilir zihinsel engelliler, ağır öğrenenler ve devamlı bakım gerektiren bireyler” şeklinde gruplandırılmaktadır. Zihinsel engelliliği “Sosyal, çevresel ya da organik nedenlere bağlı olan normalin altında entelektüel gelişim” olarak tanımlayan Davranış Bilimleri Sözlüğü engelliliği “hafif”, “orta”, “şiddetli” ve “çok ileri” şeklinde değerlendirmektedir (Türcan İmren, 2019).

F. Sürekli Hastalığı Olanlar (Süreğen Engelliler): Sürekli engellilik, kişinin yaşamsal fonksiyonlarını engelleyerek, sürekli bakım ve tedavi gerektiren engel türüdür. Doğuştan veya sonradan oluşan bedensel, zihinsel, duyuşsal ve sürekli hastalığı olan bireyler bu kapsamdadır (Türcan İmren, 2019).

2.2. Engelliler İle İlgili Yasal Düzenlemeler

Engelli bireylerin hayatlarında kimseye muhtaç olmadan ve diğer tüm bireyler gibi başkalaştırılmadan, hayatlarına eşit bir şekilde devam edebilmeleri için devletlere bu konuda büyük görevler düşmektedir. Engellilik üzerine yapılan yasal düzenlemelerin büyük bir çoğunluğu gelişmiş ülkeler tarafından yapılmaktadır. Bu düzenlemeler engelli bireylerin haklarını güvence altına alarak, herkesle eşit haklara sahip olması yaklaşımları üzerinde durmaktadır (Üngör, 2019).

Çalışmanın bu bölümünde uluslararası sözleşmelerde engelli hakları ve Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler ile Türkiye'nin çıkarmış olduğu yasal düzenlemelere ilişkin konular incelenecektir.

A. Uluslararası sözleşmelerde engelli hakları

Engelli bireylerin çalışma ve sosyal yaşama katılabilmeleri için farklı teşkilat ve devletler çalışmalar başlatarak yasal alt yapılar oluşturmuştur. Bu hakların yasal olarak tanımlanması büyük önem taşımaktadır. Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından yapılmış uluslararası düzenlemeler diğer taraf devletlerin mevzuatlarına engelli hakları açısından yön gösterici olmuştur (Hüseyinli vd., 2017).

UNIC (1948) ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1949)'ne göre, 10 Aralık 1948'de yayımlanan Birleşmiş Milletlerin "İnsan Haklarının Evrensel Beyannamesi" engelli bireylerin diğer tüm bireyler gibi ele alındığı ilk çalışmadır. Çalışmanın 23. Maddesinde "*Herkesin çalışma yaşamına katılma hakkı vardır*" ifadesi engelli bireyleri ayrıca belirtmese de bünyesine aldığı bir göstergesidir (Hüseyinli vd., 2017).

UNIC (1975)'e göre; Birleşmiş Milletlerin 1975 tarihli "Engelli kişilerin hakları bildirisi" 3447 sayılı kararında, engelli bireylerin toplumla iç içe ve üretken bir şekilde yer almaları üzerinde durulmuştur. Bildirinin 3. Maddesinde engelli bireylerin herkesle eşit şartlara sahip olduğu belirtilmiştir. 5. Maddesinde engelli bireylerin çalışması ve diğer bireylere muhtaç olmadan yaşaması gerektiği üzerinde durulmuştur ve 10. Maddede ise engelli bireylerin başkalaştırılmadan, kötü davranışlardan, istismardan korunması yönünde ifadeler yer verilmiştir (Hüseyinli vd., 2017).

1980'lere gelindiğinde Dünya Sağlık Örgütü "İşlev ve Yapı Farklılıkları, Yeti yitimi ve Özürlülerin Sınıflandırması" belgesini yayımlamış ve Birleşmiş Milletlere bağlı olan örgütlerin

engellilik konusunu detaylı bir şekilde masaya yatırdığı bir zaman dilimi oluşmuştur. Birleşmiş Milletler 1981 senesini “Küresel Engelliler Yılı” olarak açıklamıştır. 1982 senesinde engellilere ilişkin “Dünya Eylem Programı” onaylanmıştır. Bu program, engelli kişilerin herkes gibi eşit fırsatlara sahip olmasını, sakatlanmaların önüne geçilmesini ve iyileştirilmesini konu alarak Birleşmiş Milletler Engelliler On Yılı’na (1983-1992) öncülük etmiştir (Özbarış, 2019).

I. Özürlüler Şurası (1999)’na göre; Birleşmiş Milletlerin 1993 senesinde gerçekleştirdiği genel kurul toplantısında ‘Engelliler İçin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar’ bildirgesi kabul edilmiştir. 1975 yılında onaylanan “Engelli Kişiler Hakları Bildirgesi” temel hak detaylarına girerek standart kuralları yeniden tanımlamıştır (Çelik, 2013).

Birleşmiş Milletler Kurulu tarafından 2006 senesinde yürürlüğe giren ve 2008 senesinde kabul edilen Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme, engelli haklarını detaylı bir şekilde düzenlemiştir. Bu sözleşme eğitim, sağlık vb. birçok konu başlığı altında engelli bireylerin insan hakları ve temel özgürlükten yararlanmasını sağlayarak, devletin sorumluluklarını da net bir şekilde belirlemeyi amaçlamıştır. Engelli haklarına ilişkin bu sözleşme Türkiye tarafından 2007 senesinde imzalanarak 2008 senesinde de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilmiştir. Sözleşme 2009 senesinde onaylanıp yürürlüğe girmiştir (Benzer, 2017; Seyyar, 2015).

Uluslararası Çalışma Örgütü (İLO)’nün “159 sayılı Sakatlar Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında Sözleşmesi” 1983’de kabul edilerek, 1999 senesinde ise Türkiye tarafından onaylanmıştır. Bu sözleşme, engelli bireylerin istihdamını sağlayarak, mesleki açıdan rehabilitasyonu sağlamayı amaçlarından birisi haline getirmiştir. Bu sözleşme aynı zamanda engelli bireyler için sosyal birlik ortamı oluşturmak ve uygun bir istihdam sağlamayı amaçlamaktadır (Hüseyinli vd., 2017; Manav, 2006).

Avrupa Sosyal Şartı, engelli bireylerin haklarını içeren ve sosyal hayata adapte olarak uyum sağlayabilmeleri açısından önemli bir belgedir. Bu belgenin 15/2 maddesi engelli bireylerin sosyal hayata katılabilmelerini, özgür bir şekilde yaşayabilmelerini ve sosyal anlamda bütünleştirici olabilmeleri konularını kapsamaktadır (Hüseyinli vd., 2017).

B. Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve engellilere ilişkin Türkiye’deki yasal düzenlemeler

Ülkemizde engellilere yönelik çalışmalar Cumhuriyetin kuruluş dönemine dayanmaktadır. Cenevre sözleşmesinde yer alan engelli çocukların hayatlarını devam

ettirebilmelerini, türlü istismardan kendilerini koruyabilmelerini ve bu konuda eğitim alabilmelerini konu alan sözleşme buna örnek olarak gösterilebilir (Kara, 2016; Özbarış, 2019).

Engellilik üzerine çok sayıda yasal düzenleme bulunmaktadır. Bu düzenlemeler, engellilerin eğitim, istihdam, ekonomi, ulaşılabilirlik, sosyal güvenlik ve bakım gibi konularda karşılaştıkları problemlere çözüm getirilmesini amaçlamaktadır. Türkiye’de engelli bireylerin hakları öncelikle T.C. Anayasası ile güvence altına alınmıştır (Üngör, 2019).

1950 senelerinde Milli Eğitim müfredatına özel öğrenim de dâhil edilerek, engelli kişilerin organizasyonu bakımından önemli olan “Altı Nokta Körler Derneği” oluşturulmuştur (Özbarış, 2019).

1951 yılında İzmir’deki Sağır, Dilsiz ve Körler Okulu’nun 5822 sayılı Kanun ile Milli Eğitim Bakanlığına devredilmesini düzenleyen kanun çıkarılmıştır. Bu Kanun ile farklı engel türlerine sahip öğrencilerin aynı eğitim kurumlarında yapılan öğrenim görme faaliyetlerine son verilmiş olup özel gereksinimle bireyleri yetiştirme işinin sağlık hizmeti şeklinde algılanması olayından vazgeçilmiştir (Çitil ve Üçüncü, 2018).

1961 yılında çıkarılan 222 Numaralı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile özel eğitimin devlet tarafından kabul edilerek, devlet tarafından yürütüldüğünün altı çizilmiştir. Yine 1961 yılında çıkarılan 1961 Anayasası ile engelli eğitimi anayasal güvenceye alınmıştır (Çitil ve Üçüncü, 2018).

1962, 1967 ve 1968 yıllarında Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yönetmeliği çıkarılmıştır. 1972 yılında ise ilaçlardan gümrük vergisi alınmayacağına dair Gümrük Kanunu çıkarılmıştır. 1973 yılına gelindiğinde “... Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır” hükmü 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile getirilmiştir. 1975 yılında Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yönetmeliğinin kapsamı genişletilmiştir. 1982 Anayasasının 42. Maddesi ile özel gereksinimle bireylerin eğitim hakları korunmuştur (Çitil ve Üçüncü, 2018).

1990’lı yılların ikinci yarısından itibaren Türkiye’de engellilere yönelik politikaların belirlenmesi, kurumsal yapı ve yasal mevzuatın oluşturulması faaliyetleri 2005 senesinde yayımlanan engellilere ilişkin kanunla birlikte, yasal düzenlemeler hız kazanmıştır (Şişman, 2011; Üngör, 2019).

1997 yılında 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile engelli bireylerin erişilebilirliğine yönelik ilk düzenleme yayınlanmıştır (Tiyek vd., 2016).

1997 yılında yürürlüğe giren 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK ile özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin genel ve mesleki eğitim alma haklarını kullanabilmelerine yardımcı olan düzenleme ortaya çıkmıştır (Üngör, 2019).

1999 yılında 3194 sayılı İmar Kanunu 572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 3194 sayılı İmar Kanuna ek olarak, “*Fiziksel çevrenin engelliler için ulaşılabilir ve yaşanabilir kılınması için, imar planları ile kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda Türk Standartları Enstitüsü’nün ilgili standartlarına uyulması zorunludur.*” maddesi getirilmiştir (Tiyek vd., 2016).

2005 yılında yürürlüğe giren Engelliler Hakkında Kanun, engelli bireylerin temel hak ve özgürlüklerden yararlanarak kişilerin doğuştan kazanmış oldukları haklara ve onura duyulacak saygının artırılmasını, diğer insanlarla eşit koşullar altında toplumsal hayata adapte olabilmelerini sağlamayı amaçlamıştır (Üngör, 2019).

2.3. Evrensel Tasarım Kavramı ve Gelişim Süreci

Engelli bireylerin normal bireyler olarak toplumda kabul görmeleri yüzyıllar içeren bir süreci kapsamaktadır (Ökten, 2018).

Endüstri devrimiyle birlikte kentleşme hız kazanmış, kentsel düzenlemeler ve yeni bina yapım teknolojisi bireylere birçok imkân sağlamıştır. Mimarlar, endüstriyel ürün tasarımcıları ve kentsel tasarımcılar, endüstri devrimi sonrasında engelli bireyleri de göz önüne alarak yeni düzenlemeler de bulunmuş ve 2. Dünya Savaşı sonucunda yıkılan kentlerle beraber bu kentlerin yeniden yapılandırılması için “erişilebilirlik / ulaşılabilirlik” kavramı önem kazanmıştır. Artan yapılaşmanın ardından kamusal mekânların herkes tarafından ulaşılabilir ve kullanılabilir olup, daha çok yaşanılabilir ve ulaşılabilir çevrelerinin tasarlanması amacı benimsenmiştir. Tüm bunların sonucunda Japonya, Avrupa ve ABD’de bedensel engellilere yönelik “Engelsiz Tasarım” anlayışı geliştirilmiştir (Ökten, 2018).

Erişilebilirlik / ulaşılabilirlik kavramı ilk kez Nugent’in 1959 – 1961 yılları arasında üniversitede yaptığı eğitim çalışmalarında görülmektedir. A 117.1 Amerikan standardı, engelliler tarafından yapıların erişilebilir / ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasına ilişkin standartların temelini oluşturmaktadır (Kavak, 2010; Ökten, 2018).

"A 117.1 - *Fiziksel Engelliler tarafından Kullanılabilir ve Yaşanabilir Bina Yapmak*" adlı ilk erişilebilirlik standardı 1961’de American Standards Association (Amerikan Ulusal

Standartlar Enstitüsü veya ANSI olarak bilinir) ile yayınlanmıştır. Bu standart yasama organları veya devlet tarafından benimsenene kadar uygulanabilir sayılmamıştır (Yılmaz ve Diktaş, 2018).

ABD’de mimari engellerin kaldırılmasına yönelik ilk federal yasa 1968 yılında, “Mimari Engelliler Yasası (The Architectural Barriers Act - ABA)” olarak çıkarılmıştır. Savuma Bakanlığı, ABD Posta Hizmeti, Konut ve Kentsel Değişim Departmanı ve Genel Hizmetler İdaresi olan federal kurumlar, engellerin kaldırılmasına yönelik çalışmalardan sorumlu tutulmuştur. Bu federal kurumlar, ABA standartlarına uyumun sağlanmasından görevlidirler (Hatipoğlu, 2017).

1990 yılında ortaya çıkan Amerikan Engelliler Kanunu (The Americans With Disabilities Act of 1990 - ADA) ile engelliliğe olan yaklaşım daha ileri bir noktaya taşınmış ve engellilerin topluma daha fazla katılma imkânı sağlanmıştır. ADA, engelli bireylerin ulaşım, iletişim, çalışma, kamusal mekânlara erişim ve kullanım da ortaya çıkan engelleri ortadan kaldırmakla yükümlüdür (Hatipoğlu, 2017; The Americans with Disabilities Act of 1990, 1990).

“Evrensel Tasarım” terimi ilk kez 1980’li yılların ortalarında Amerikalı mimar Ronald L. Mace tarafından kullanılmıştır (Ağdacı, 2011; Doğan, 2019).

Ronald L. Mace; “*Evrensel tasarım geniş anlamda ayrıntılara girmeden kullanıcıyı tanımlar, odak noktası engelli insanlar değil tüm insanlardır*”, demektedir (Doğan, 2019).

“Normal” standardına uyan bireyleri göz önüne alarak yapılan tasarımlar gerçek koşullar ile uyuşmamaktadır. Engelli, yaşlı, çocuk ve diğerlerinden farklı olan tüm bireyleri başkalaştırmadan, evrensel tasarım kuramlarına göre tasarlanan çevre ve ürünleri tüm insanların kullanımı amaçlanmıştır (Doğan, 2019).

Evrensel tasarımın amacı; ana hedef kitlesi olan herkes için tasarımlar yaparak hayatı kolaylaştırmaktır. Tasarlanan ürün ve çevrelerden, daha fazla insanın faydalanmasını sağlamaktır. Evrensel tasarım kavramı Türkçede farklı isimlerle ifade edilmiştir. Bunlar, kapsayıcı tasarım, herkes için tasarım ve evrensel tasarım gibi ifadelerdir (Kaplan, 2019).

Literatürde yer alan “evrensel tasarım” kavramlarından bazı araştırmaların tanımları geniş bir perspektiften bakılarak aşağıda verilmiştir.

Evrensel tasarım; “*Tüm alanların niteliğinin tüm kullanıcılar tarafından ulaşılabilir olması gerektiğini belirten bir felsefedir. Evrensel tasarım herkesin her zaman, her nesneye ve her yere erişebilirliği düşüncesidir.*” (Ateş, 2013; Zimmermann, 2006).

Evrensel tasarım; nüfusta çeşitlilik yaratan tüm gruplar için başkalaştırılmış çözümlere ve felsefi ve politik açıdan karşı gelmektedir. Bu kavram her yaş, yetenek ve ölçüde ki bireyleri

göz önüne almaktadır. Evrensel tasarımdaki amaç; her yapı, mekân ve ürünün herkes tarafından eşit bir şekilde kullanımının sağlanmasıdır (Arı, 2019; Kavak 2010).

“Evrensel tasarım kavramı ise her yaş, boyut ve yetenekteki insan ve bütün binaları hedeflemektedir.”(Hacıhasanoğlu, 2003; Mace, 1990).

Cavington ve Hannah (1997)’a göre evrensel tasarım için 6 farklı ölçüt belirtilmekte ve bunlar aşağıdaki şekilde özetlenmektedir (Hacıhasanoğlu, 2003):

- En fazla sayıda kullanıcıya saygınlık ve bağımsızlık sağlayacak şekilde olmalı,
- Ürünün bütünlüğünü tehlikeye düşürmeden kullanıcı özel gereksinimlerine uyum sağlamalı,
- Estetik olarak başarılı olmalı,
- Optimum gereksinme düzeyinde başarı gösterebilmeli,
- Tüketicilere bilgi verebilmeli,
- Sürdürülebilir bir tasarım olmalıdır.

Cavington ve Hannah (1997)’a göre tasarımcılara aşağıdaki sorular sorulduğunda, aldıkları yanıtlar karşısındaki gibiyse evrensel tasarıma ulaşılmaktadır. Çizelge 2.1.’de sunulmaktadır (Hacıhasanoğlu, 2003).

Çizelge 2.1. Evrensel tasarım soruları ve yanıtları (Hacıhasanoğlu, 2003).

SORULAR	YANITLAR
Tasarım kimin için?	Herkes
Tasarım problemi nedir?	Evrensellik
Tasarım nerede kullanılacak?	Her yer
Tasarım ne zaman kullanılacak?	Daima
Tasarım nasıl kullanılacak?	Evrensel olarak

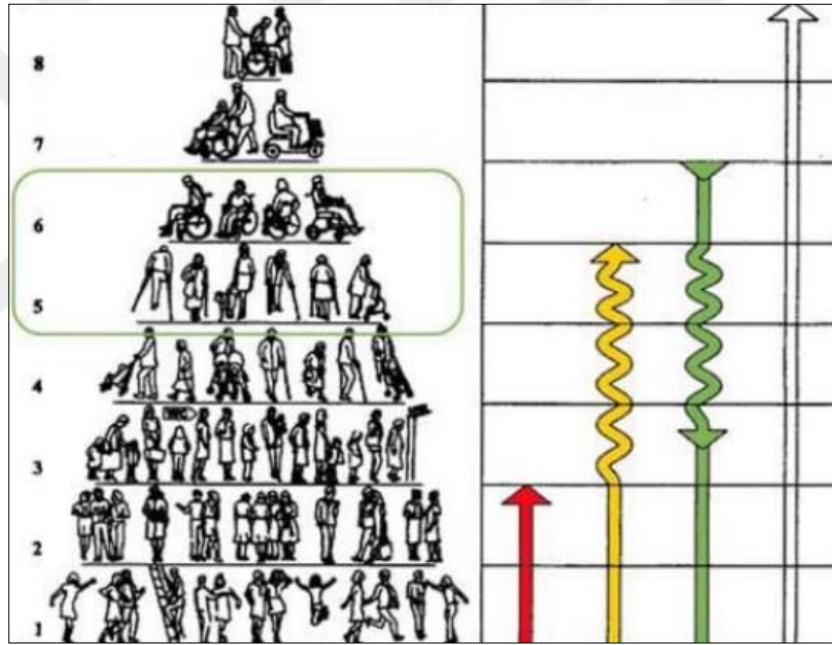
Duman (2017) ve Goldsmith (1997)’e göre evrensel tasarım piramidi Şekil 2.1’de sırasıyla görülmektedir (Meşhur ve Tekin, 2018) Buna göre;

- Birinci basamakta koşabilen, zıplayabilen, tırmanan bireyler görülmektedir. İkinci basamakta ise herhangi bir engeli bulunmayan bireyler yer almaktadır.
- Üç, dört ve beşinci basamaktaki bireyler kendi başlarına hareket edebilen bireylerdir. Buna göre; Üçüncü basamakta farklı yaş gruplarından oluşan sağlıklı bireyler, dördüncü basamakta baston kullanmak durumunda kalan yaşlılar ve bebek arabasına sahip

ebeveynler, beşinci basamakta ise koltuk değnekli ve yürüme destekleyici kullanan bireyler göze çarpmaktadır.

- Altıncı basamakta tekerlekli sandalye kullanan bireyler görülmektedir.
- Yedinci ve sekizinci basamaktaki bireyler bir başkasının yardıma ihtiyaç duyan bireylerdir. Buna göre; yedinci basamakta bir başkasının yardımına ihtiyaç duyan bireyler, sekizinci basamak olan son basamakta ise birden fazla kişinin yardımına ihtiyaç duyan tekerlekli sandalye kullanıcıları görülmektedir.

Piramidin beşinci ve altıncı basamaklarını hedef alarak oluşturulan tasarım, kendi altı gruplarını da içine alacağı için daha kapsayıcı olmaktadır. Bu basamaklar evrensel tasarımın temel aldığı basamaklar olarak belirlenmiştir (Dolap, 2016; Meşhur ve Tekin, 2018).

Şekil 2.1. Evrensel tasarım piramidi

(Goldsmith, 1997; Meşhur ve Tekin, 2018).

2.4. Evrensel Tasarım İlkeleri

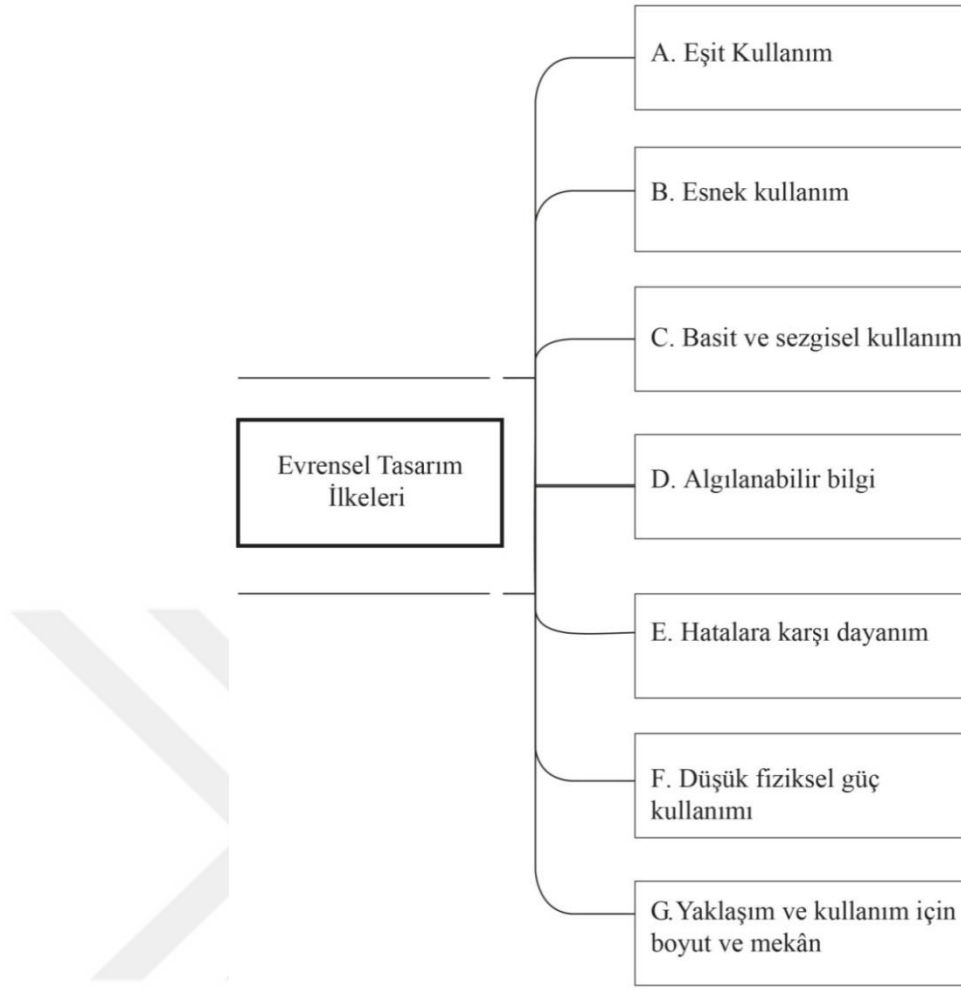
1948'te Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından ilan edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde ilk kez evrensel tasarım ilkeleri gündeme gelmiştir. Engelli bireylerin kendi kendilerine yetecek şekilde hayatlarını idame etmesini sağlayacak önlemler 9 Aralık 1975 tarihli engelli hakları bildirisinin 5. Maddesinde yer almaktadır.

Ülkemiz 30 Mart 2007 tarihinde “Birleşmiş Milletler Engelli Hakları” sözleşmesini kabul etmiş olup, evrensel tasarım kavramı da bu sözleşmede açıklanmıştır (Doğan, 2019; Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme, 2009).

1980 senesinde evrensel tasarım ilkelerini, tasarım fikri olarak ilk kez kullanan mimar Ronald L. Mace çalışmalarını Kuzey Carolina Eyalet Üniversitesi Evrensel Tasarım Merkezi (North Carolina State Universitythe Center for Universal Design)’ nde bir grup tasarımcı arkadaşı ile geliştirmiştir. Mace ve çalışma arkadaşları 1995 yılının Mayıs ayında evrensel tasarım ilkelerinin ilk taslağını, ikinci ve üçüncü olan son taslaklarını ise sırasıyla Temmuz ve 1997 yılının Nisan ayında yayımlamışlardır. Mace ve arkadaşları ilk ve son taslak arasında geçen iki yıl içerisinde evrensel tasarım ilkelerini daha anlaşılabilir ve daha kapsamlı hale getirmek için çalışmalar yürütmüşlerdir (Erol, 2021).

Kapsayıcı ortam, kullanıcıların günlük faaliyetlerinin daha güvenli ve rahat bir şekilde gerçekleştirebildikleri ortamdır. Kapsayıcı tasarım ilkeleri ise en geniş kitlelerinin ihtiyaçlarını en geniş boyut, şekil ve hareket skalasına göre karşılamayı hedef almıştır. Kapsayıcı tasarımın sonucu; mimari engelliliğin ve çevresel baskının azaltılması, adalet ölçüsünün ve sosyal çeşitliliğin artması olmuştur (Erol, 2021; Hanson, 2004).

1 Nisan 1997’de son şekli yayımlanan, tüm dünyanın bildiği herkes için tasarım ilkeleri toplamda 7 ilke olup Şekil 2.2.’de görüldüğü gibi, günümüzde halen kullanılmaktadır (Arı, 2019; Evcil, 2014).

Şekil 2.2. Evrensel tasarım ilkeleri

Evrensel tasarım ilkeleri genel olarak 7 başlık altında ele alınmıştır, bununla birlikte gün ve gün değişmekte olan dünya koşullarıyla beraber yeni çıkan kullanıcı gereksinimlerini karşılanabilmesi sebebiyle, uzmanlar evrensel tasarım ilkelerinin oluşmasında öncülük eden Mace'in misyonunu devam ettirerek beş yeni ilke eklemişlerdir (Meşhur ve Tekin, 2018). Meşhur ve Tekin (2018)'in yapmış olduğu çalışma da evrensel tasarım ilkelerine ek olarak eklenen beş yeni ilke aşağıda sıralanmaktadır:

- Bireyin Çevreden Hoşnutluğu
- Dayanıklılık ve Ekonomi
- İnsan Sağlığı ve Doğal Çevre
- Diğer İşlevler ve Estetik İşlevin Entegrasyonu
- Sosyal Bütünleşme ve Katılım

A. Eşit kullanım ilkesi: Tasarımlar tüm bireylerin eşit bir şekilde kullanabileceği, bireyler arasında ayırım gözetmeksizin tüm kullanıcılara eşit bir şekilde güvenlik ve önem sağlamalıdır (Seçme, 2019).

Bu ilkenin uygulama esasları ise (Ateş, 2013);

- Tüm kullanıcılara eşit kullanım kolaylığı sağlamalıdır,
- Kullanıcıyı başkalaştırmaktan kaçınılmalıdır,
- Koruma, güvenlik ve mahremiyeti kullanıcılara eşit olarak sağlamalıdır,
- Tasarım tüm kullanıcılar için ilgi çekici hale getirilmelidir.

Resim 2.1’de görüldüğü üzere iç mekân tasarımında merdiven ve rampanın kombine kullanımı sağlanmıştır. Bu tasarım kullanıcıları başkalaştırmadan birlikte kullanım imkânı tanımaktadır.

Resim 2.2’de ise engelsiz spor aleti tüm kullanıcılar için eşit kullanım hakkı sağlayarak birlikte zaman geçirme olanağı sağlamaktadır.

Resim 2.1. Merdiven ve rampalar
(Enabling village, 2020)

Resim 2.2. Spor aletleri
(Pbdplay grounds, 2021)

B. Esnek kullanım ilkesi: Tasarımcılar kullanıcılara birden çok kullanım seçeneği sunarak farklı tercihler yapabilmesine yardımcı olmalıdır ve tasarım farklı yetilerdeki tüm bireylerin kullanımına olanak sağlamalıdır. Tasarlanan ürünler sağ ve sol el kullanıcılarına eşit derecede kullanım kolaylığı sağlamalıdır (Duman, 2017).

Bu ilkenin uygulama esasları ise (Ateş, 2013);

- Kullanım metotları arasında seçenekler yaratılmalı,
- Sağ ve sol el erişimi ve kullanımı sağlanmalı,

- Kesin ve tam kullanım sağlanmalı,
- Kullanıcı hızına uyum sağlanmalıdır.

Resim 2.3’de gördüğümüz hareketli yürüyüş yolu yolculara yüreme ve ayakta durma seçenekleri sağlamaktadır. Yorgun, hareket zorluğu çeken, yaşlı veya çocuklu bireyler ayakta durma seçeneğini kullanırken, acelesi olanlar ise geçiti yürüyerek geçmeyi tercih etmektedirler.

Resim 2.4’de ise merdiven asansörü hem fiziksel engele sahip bir bireyin asansörü kullanmasına hem de herhangi bir engeli bulunmayan bir kişinin merdivenleri kullanmasına olanak tanımaktadır.

Resim 2.3. Hareketli yürüyüş yolu
(media lanecce edu, 2021)

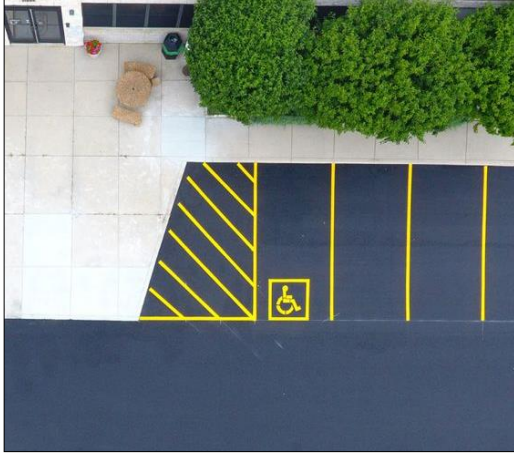

Resim 2.4. Merdiven asansörü
(Pinterest, 2021 a)

C. Basit ve sezgisel kullanım ilkesi: Aşağıda (Resim 2.5 ve Resim 2.6) görüldüğü üzere, tasarımın herhangi bir bilgi, yetenek ve tecrübe gerektirmeden herkes tarafından kolay, sezgisel bir şekilde anlaşılabilir ve kullanılabilir olması yeterlidir (Çepehan ve Güller, 2020).

Bu ilkenin uygulama esasları ise(Ateş, 2013);

- Karmaşıklıktan uzak olmalı,
- Bilgi önemine göre düzenlenmeli,
- Tasarım, kullanıcı beklenti ve içgüdüleri ile tutarlı olmalı,
- İş süresince ve bitiminde etkin geri bildirim sağlanmalıdır.

Resim 2.5. Engelli otopark alanı
(Pinterest, 2021 b)

Resim 2.6. Yürüyüş ve bisiklet yolu
(Pinterest, 2021 c)

D. Algılanabilir bilgi ilkesi: Tasarımın tüm kullanıcılar tarafından eşit bir şekilde algılanabilmesi ve tasarımda önemli olan bilgilerin kullanıcılara eksiksiz bir şekilde aktarılabilmesidir (Seçme, 2019).

Erkovan (2013)'a göre algılanabilir bilgi kullanıcıların duyuşsal yeteneklerine ve çevresel koşullara bakılmaksızın üründe var olan önemli bilgiyi karşı tarafa etkili bir şekilde aktarılabilmesine denir (Resim 2.7). Verilen bilginin kaliteli olabilmesi için, anlaşılır, açık ve kolay açıklamaların olması, bilgi aktarımında farklı şekillerin kullanılması (Resim 2.8) ve o bilgiyi çekici hale getirerek ulaşılabilişirliğinin sağlanması gerekmektedir (Arı,2019).

Bu ilkenin uygulama esasları ise aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir (Ökten, 2018);

- Önemli bir bilginin anlaşılabilirliği / algılanabilirliği en yüksek düzeye çıkarılmalıdır,
- Önemli bir bilgiyi sunabilmek için farklı ortamlar (resimli, sözel, kabartmalı) kullanılmalıdır,
- Kullanım öğeleri tanımlanabilir / tariflenebilir şekillerde ayrıştırılmalıdır (örn: kılavuz oluşturmak ve yön tarifini kolay hale getirmek),
- Algısal açıdan sınırlara sahip olan bireylerin kullandığı araçlar ve tekniklerle rekabet edebilecek (onlardan daha iyi olabilecek) çözümler geliştirilmelidir.

Resim 2.7. Bilgilendirme panoları
(Pinterest, 2021 d)

Resim 2.8. Çocuk oyun alanı
(Pinterest, 2021 e)

E. Hatalara karşı dayanım: Tasarım, kazara veya kaza sonucu oluşabilecek olumsuz sonuçları en aza indirir. Tasarımlardaki hata, kullanıcıların yaralanmasına neden olmamalıdır (Ahmed, 2016). Tehlikeye neden olabilecek etmenlerin ortadan kaldırılmış, tasarım öğelerinin güvenilirliği denetlenmiş veya izole edilmiş olması gerekmektedir. Tehlikeye sebebiyet verebilecek tasarım unsurları açıkça ifade edilmeli ve uyarılar oluşturulmalıdır (Tandoğan, 2017).

Bu ilkenin uygulama esasları ise (Küçük, 2020);

- Tehlikeleri ve hataları en aza indirmek için tasarımlar düzenlenmelidir: En çok kullanılan tasarımlar en erişilebilir olmalı ve tehlikeli tasarımlar ortadan kaldırılmalı, izole edilmelidir,
- Tehlike ve hata uyarıları sağlanmalıdır,
- Güvenlik özellikleri sağlanmalıdır,
- Dikkat gerektiren işlerde bilinçsiz eylemden vazgeçilmelidir.

Resim 2.9'da trafiğin yoğun olduğu yollarda yayaların sorunsuz bir şekilde karşıya geçebilmelerini, uyarı vererek sağlayan trafik ışıkları bu ilkeye örnek olarak gösterilebilir. Resim 2.10'da ise sahil yoluna paralel bir şekilde uzanan, deniz ile yaya yolunu ayırarak, farklı yetilerdeki bireyleri kazalara karşı koruyabilecek korkuluklar da hataya karşı dayanım ilkesine birer örnektir (Duman, 2017).

Resim 2.9. Yaya trafik ışıkları

(Webtekno, 2021)

Resim 2.10. Sahil kenar korkulukları

(Ctp korkuluk, 2021)

F. Düşük fiziksel güç kullanımı: Düşük fiziksel güç ilkesi, kullanıcının rahat ve konforlu bir şekilde olabildiğince az bir düzeyde güç harcayarak ürün ve mekânı kullanabilmesidir. Tasarım tekrardan uzak, giderek azalan fiziksel güç kullanımı sağlamalıdır (Öztürk, 2019).

Bu ilkenin uygulama esasları ise, The Center for Universal Design (1997)'a göre (Öztürk, 2019);

- Tasarım, kullanıcıların doğal vücut yapıları ile ürünü kullanabilmelerine imkân vermelidir,
- Tasarım çalıştırılırken makul ölçüleri aşmayacak şekilde güç harcaması sağlanmalıdır,
- Sürekli tekrar eden hareketler en aza indirilmelidir,
- Tasarımın kullanımında sürekli fiziksel güç en aza indirilmelidir.

Resim 2.11'de kot farkı olan yüzeyler arasında mekâna erişimi kolaylaştırmak için taşınılabılır rampa görülmektedir. Bu rampa fiziksel engele sahip bireylerin erişimi için büyük önem taşımaktadır.

Resim 2.12'de günümüzde yaşanan salgın nedeniyle, kullanımı yoğun olan alışveriş merkezlerinde temasın en aza indirilmesi hem sağlık hem de minimum efor açısından olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Bu görselde de kendi kendine ilerleyebilen alışveriş arabası görülmektedir (Çepehan ve Güller, 2020).

Resim 2.11. Portatif rampa
(Medlis, 2021)

Resim 2.12. Sürücüsüz ve temassız alışveriş sepeti (Çepehan ve Güller, 2020)

G. Yaklaşım ve kullanım için boyut ve mekân: Kullanıcıların vücut ölçülerine, hareket durumlarına bakılmaksızın genel kullanıma elverişli olup, uygun boyut ve alanın da sağlanmış olması gerekmektedir. Her yetiden bireye aynı kullanım hakkı verilmelidir (Tandoğan, 2017).

Bu ilkenin uygulama esasları ise (Küçük, 2020);

- Oturmuş veya ayakta duran kullanıcılar için önemli unsurlara net, engelsiz bir görüş hattı sağlamalıdır,
- Oturan veya ayakta duran kullanıcılar için tüm bileşenlere rahat bir şekilde ulaşım sağlamalıdır,
- El ve tutuş büyüklüğünde farklılıklara dikkat edilmelidir,
- Yardımcı cihazların kullanımı veya kişisel yardım için yeterli alan sağlanmalıdır.

Resim 2.13’de uygun aralıklarla ayarlanmış, yaşlı, tekerlekli sandalye kullanıcısı, pusetli vb. bireylerin kullanımı için uygun yer ve boyut ilkesini karşılamaktadır. Resim 2.14’de ise oturan ya da ayakta olan bireylere kademeli bir şekilde kullanım hakkı sağlayan, tasarımda uygun yer ve boyut ilkesini karşılayan bir danışma bankosu örnek olarak verilmiştir (Hatırnaz, 2019).

Resim 2.13. Metro giriş turnikeleri
(İstanbul askina, 2021)

Resim 2.14. Danışma bankosu
(The guardian, 2021)

2.5. Kamusal Mekânlarda Evrensel Tasarım Yaklaşımı

Ter vd. (2016)'ne göre; kamusal dış mekânlar geçmişten günümüze kent yaşamında önemli bir yere sahip olmuştur. Bu mekânlar sosyal ve fiziksel çevreyi geliştiren, sosyal anlamdaki ilişkileri güçlendiren ve çeşitli aktivitelerin gerçekleştiği yaşama alanları olmuştur. Tasarlanan çevrede sosyal ve kültürel bileşenlerin yaşam alanı olarak kurgulanması sonucu kamusal dış mekânlar oluşmuştur. Bu yaşama alanları toplum tarafından oluşturulan, şekillendirilen, tarihsel süreç içerisinde değişim gösteren, hareketli bir yapıya sahiptir (Kuter ve Çakmak, 2017).

Sanayi devrimi ile birlikte kentler büyük bir değişim ve gelişim göstermiş, hızlı bir şekilde plansız olarak yapılan yoğun yapılaşma ile ticari ve teknolojik gelişmeler kentlerde yaşamlarını sürdüren insanların kamusal mekânlara olan ihtiyacını arttırmıştır. İkinci Dünya Savaşından sonra kentler büyük ölçüde tahrip olmuş ve bu nedenle kentler yeniden yapılanma sürecine girmiştir. Savaştan zarar gören halk için erişilebilirlik ve eşit kullanım yaklaşımları kentsel tasarımın amacı haline gelmiş olup toplumun yaşam çevrelerinin yeniden düzenlemeyi hedefleyen engelsiz tasarım anlayışını hedeflemiştir (Kuter ve Çakmak, 2016).

2.5.1. Kamusal mekân kavramı ve mekân / kullanıcı ilişkisi

TDK (2021)'ya göre kamu sözcüğü, '*Halk hizmeti gören devlet organlarının tümü*' ve '*Bir ülkedeki halkın bütünü, halk, amme*' anlamına gelmektedir. Toplumun kullanımına açık ve herkes tarafından erişilebilir olmak ise kamusalılığı ifade etmektedir. Genel anlamıyla ise kamusal mekân kavramı '*Hangi dinden ya da sosyal statüden olursa olsun tüm kentlinin kullanımına açık, kullanıcıların iletişim içerisinde olduğu, bütünleştirici ve kapsayıcı, erişilebilir, kamu mülkiyetine ait, kullanıcıların işlevsel, kültürel ve sosyolojik tüm ihtiyaçlarına cevap verebilen, yapılmış veya yapılmamış mekânlar*' şeklinde kullanılmıştır (Kızıloğlu, 2019).

Kamusal alan ve kamusal mekân kavramları literatürde genellikle karıştırılarak birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Oysaki birbirlerine benzerlik gösteren bu iki kavram temelde birbirlerinden ayrılmaktadır. Kamusal alan '*Sınırları belirgin olmayan, kamuyu ilgilendiren fiziki veya sanal herhangi bir alanı*' içerisine alırken, kamusal mekân ise genellikle '*Sınırları belirgin, tanımlı bir fiziki alanı*' tanımlamaktadır. Toplumun her bir kesiminden bireyin kullanımına olanak tanıyan açık veya kapalı mekânlara kamusal mekân, işleticisi ve sahibi ise devlet veya yerel yönetimlerdir (Kamıpak, 2007; Yolaçan, 2021).

Kamusal alan kavramı için yapılan tanımlamaları incelediğimizde TDK'nın kamusal alan tanımı; '*Kamuya ait, kamu ile ilgili işlerin yapıldığı yer*' şeklinde ifade edilmiştir. Habermas (2004) ve Biçer (2017)' e göre kamusal alan, '*Toplumdaki her bireyin erişebildiği bir alan olmakla birlikte; toplumda yer alan özel bireylerin kamusal bir kitle oluşturarak her bir araya gelme durumunda da kamusal alan varlık bulmaktadır*' şeklinde tanımlanmaktadır (Çallı, 2019).

Arendt'e göre; bireylerin ortak sorunlarla ilgili plansız bir şekilde bir araya geldikleri kamusal alanlarda var olmak, "İnsan olma" koşuludur (Biçer, 2017; Çallı, 2019)

Tekeli (1999)'ye göre; kamusal alan kavramı insanları bir araya getiren kendi içerisinde kamusal birçok alt dala ayrılan, herkese açık görüşme ve görünme alanlarıdır (Uzgören ve Erdönmez, 2017).

'*Kamusal alanın tüm halka açık olması, eşitlik, farklılık, karşıtlık, erişilebilirlik özelliklerini ön plana çıkarmakta ve kamusal alanın sınırlarının genişliğini vurgulamaktadır*' (Kızıloğlu, 2019; Polat, 2013).

Kamusal alan ”*İnsanların normal günlük rutinlerinde ya da dönemsel şenliklerde (festival, bayram) fonksiyonel ve törensel aktiviteleri gerçekleştirdikleri, toplumu birbirine bağlayan ortak bir zemin*” olarak tanımlanabilir (Erdönmez ve Akı, 2005).

Kamusal alanlar bir şehrin veya bölgenin niteliği hakkında bize birçok bilgi vermektedir. Bu alanlar şehrin mihenk taşını oluşturan parklar, meydanlar, sokaklar ve bunları çevreleyen binaları oluşturmaktadır. Bu bilgilerden yola çıkarak kamusal alanlar bir şehrin kalitesini oluşturmada önemli bir yere sahiptir (Erdönmez ve Akı, 2005).

Kamusal alanlar toplumdaki bireylerin bir araya geldikleri, birlikte kentsel eylem ve etkinliklerini gerçekleştirebildikleri, özel alan gizliliğinden uzak ve özel ihtiyaçları da karşılayabilecek şekilde tasarlandığında tanımsız ve anlaşılmaz boşluklar olmaktan çıkıp kullanışlı, sahiplenebilir ve hafızaya alınabilir kentsel ara yüzler haline almaktadır (Oğuz, 2020).

Kamusal mekânı incelediğimizde kamusal mekân; ‘*Kamusal alanın erişilebilir, kamu mülkiyetinde olan, kullanıcıların işlevsel ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilen fiziksel boyutu*’ şeklinde tanımlamıştır (Kızıloğlu, 2019; Polat, 2013).

Kamusal mekânlar geçmişten günümüze kentlerin gelişim sürecine paralel olarak, insanların birbirleriyle etkileşime geçtikleri, rahatça vakit geçirebildikleri, özgür bir şekilde kendilerini ifade edebildikleri meydanlar, sokaklar, parklar, caddeler gibi açık alanlar şeklinde tanımlanabilir. Uzgören ve Erdönmez (2017)’e göre; kentler ve içerisinde yaşayan toplumun karşılıklı etkileşim içerisinde birbirlerini etkileyerek şekillendirdiklerini ifade etmektedir.

Bu etkileşim kentlerin canlı bir organizma olduğu şeklinde ifade edilmesinin en büyük nedenlerinden birisidir. Kısaca kamusal mekânlar kentlerin dinamik ve daha yaşanılabilir yerler olmasının bir aracıdır (Kuşcu, 2018).

Kentlerin oluşum ve gelişim sürecinde önemli bir role sahip olan kamusal alanlar (sivil ve resmi kamusal alanlar) içerisinde gerçekleştirilen yaşantı ve aktiviteler bireyin sosyokültürel yaşantısını devam ettirmektedir. Toplumun yapılanması, açık kamusal alanlarda gerçekleşen birey ve toplum arasındaki ilişkinin fiziksel çevre ile desteklenmesi sonucunda oluşmaktadır (Erdönmez ve Akı, 2005).

Kamusal mekânlar, birçok rol üstlenerek bir mekânı bilgilendirici, eğitici ve iletişimi destekleyen niteliklere sahip bir yer olarak ifade edilmektedir. Bu mekânlar birden fazla sınıfı ve kültürü içinde barındıran bir toplumun zengin kalitesinin oluşmasını ve kentin estetik kalitesini iyileştirerek artırılmasını desteklemektedir (Carr vd., 1992; Metin, 2020).

Kamusal mekân kullanıcılarının bu mekânlarda kendilerini güvende hissetmeleri önemlidir ve bu doğrultuda tasarlanan mekânlar güven ortamının oluşmasına katkı sağlayacaktır. Güvenlik konusunu göz önüne alarak tasarlanan kamusal mekânlar kullanıcılar tarafından daha çok ziyaret alan ortamlar olacaktır. Kullanıcıların bu mekânları tercih edebilmeleri için konfor ortamı oluşturabilecekleri, rahatça hareket edebilecekleri, birden fazla aktivite ve donatıya yer veren yaşama alanlarına sahip olmaları gerekmektedir. Mekânların karakteristik özellikleri kullanıcıların bu mekânları ziyaret edebilmeleri için yeterli olabilecek sebeplerden birisidir. Bir mekânı değerli kılabilecek özelliklerden birisi de ilgi çekici bir peyzaj tasarımı da olabilmektedir. Kamusal mekânların sahip olduğu doğal güzellikler, etnik izler geniş kitlelere hitap eden ve deneyimlenmesi gereken ilkelerdir. Kısaca ‘*Kamusal mekânın kalitesi arttıkça kullanıcı memnuniyeti artar*’ hipotezi de yukarıda sayılan ilkeler doğrultusunda kamusal mekân/kullanıcı ilişkisini de açıklamaktadır (Yener Metin, 2020).

2.5.2. Kamusal mekânlarda evrensel tasarım ilkelerinin kullanımı ve önemi

Bireylerin kullanım ve erişim haklarına göre ayrılan dört mekân türü sırasıyla; kamusal, yarı kamusal, yarı özel ve özel mekân şeklindedir. Fizyolojik, psikolojik veya anatomik yapılarında herhangi bir kayba sahip olan bireyler, nüfusumuzun %10’nu kapsayan bir kesim olup kamusal mekânları kullanma olanakları yeterli değildir. Ortopedik, görme, işitme/konuşma, zihinsel engellilerinde bulunduğu bu dört gruba süregelen bir hastalığı olan yaşlılar, hamileler vb. hareket kısıtlılığı olan bireyler de eklendiği zaman engelli oranının %10’dan daha fazla olduğu görülmekte, kentsel mekânların engelli kullanıcı sayısı da artmış olmaktadır (Kaplan ve Öztürk, 2004). Dünya nüfus verilerine göre 2010 yılında dünya nüfusunun yaklaşık %15’nin (bir milyardan fazla insanın) engellik durumuna sahip olduğu tahmin edilmektedir. WHO (2011)’ya göre; oranların artmasının en önemli iki nedeninden birisi yaşlanan insanların daha fazla engellilik riskini taşıması, ikincisi ise kronik sağlık sorunlarının (diyabet, kalp, damar vb.) dünya genelinde artıyor olmasıdır. Hülagü vd. (2010)’ne göre; ülkemizde nüfusun %12.29’unu engelli bireyler oluşturmaktadır (Kuter ve Çakmak, 2017). Engelli bireylerin eşit ve özgür bir şekilde yaşamaları başta 1982 Anayasası olmak üzere uluslararası sözleşmelerle, kanun ve yönetmeliklerle güvence altına alınmıştır (Hülagü vd., 2010; Kuter ve Çakmak, 2017).

5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde değişiklik yapılması hakkındaki kanunun geçici olan ikinci maddesi kamu kurum ve kuruluşlarına, yerel yönetimlere sorumluluklar vermektedir. Bu madde ile mevcut durumda olan yol, yaya geçidi, kaldırım, açık / yeşil alanlar, spor alanları vb. alanlar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve kamuya açık hizmet veren her türlü yapının kanunun yürürlüğe girmesi ile beraber ilk yedi yıl içerisinde engelli kullanımına uygun hale getirilmesi hükmü yer almaktadır. Engellilere yönelik kural ve standartlar Türk Standartları Enstitüsü tarafından (TSE) Nisan 1998’de TS 12460’ın yayınlanması, engellilerin kamusal dış mekânlarda sosyal ve kültürel etkinliklere bir engelle karşılaşmadan dâhil olmalarını amaçlamaktadır (Kuter ve Çakmak, 2017).

The City of Calgary (2010)’e göre, 1989 yılında Amerika’da North Carolina State University’de “The Center for Universal Design” isimli merkezin kurulması ile birlikte evrensel tasarım tanımı ve ilkeleri geliştirilmiştir. 1997 yılında son halini alan ilkeler toplamda yedi tane olup evrensel tasarım kavramının anlaşılabilir olması için ortaya çıkmıştır (Duman ve Asilsoy, 2019).

Bu ilkeler evrensel tasarım kavramının yol göstericisidir. Günümüzde evrensel tasarım kavramına olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Ürün ve çevre, evrensel tasarım ilkelerini göz önüne alarak tasarlanırken herkes için eşit bir şekilde, ayırım gözetmeksizin geniş bir kullanıcı yelpazesine hitap edecek şekilde tasarlanmaktadır. Tasarımın anlaşılabilir, ulaşılabilir/erişilebilir olması ve herkes için eşit kullanıma sahip olması evrensel tasarımın yedi ilkesinin kılavuzluğu doğrultusunda gerçekleşmektedir (Çizelge 2.2).

Çizelge 2.2. Evrensel tasarım ilkeleri (Evcil, 2014; The Center for Universal Design (1997)' a göre Duman ve Asilsoy, 2019).

İLKENİN ADI	KISA TANIMI
Eşit kullanım	Tasarımın tüm kullanıcılar tarafından adil ve eşitlikçi imkânlarla kullanılabilmesi gerekmektedir.
Esnek kullanım	Tasarım kullanıcılara seçenek sunup kendisi için uygun olanı seçme imkânı tanımalıdır.
Basit ve sezgisel kullanım	Tasarımın net olmalıdır. Gereksiz karmaşadan kaçınılmalıdır. Geniş okuryazar ve dil bilgisine hitap edebilmelidir.
Algılanabilir bilgi	Tasarım kullanıcıların duyuşsal yetilerinde (görme, işitme gibi) kayıp veya bozukluk olsa dahi herkes tarafından algılanabilmelidir.
Hata toleransı	Tasarımda kullanıcının davranışlarından doğabilecek riskler en aza indirilmeli, kullanıcı bu risklere karşı uyarılmalıdır.
Düşük fiziksel güç	Tasarım az fiziksel güç harcanarak konforlu bir şekilde kullanılabilmelidir.
Yaklaşım ve kullanım için yeterli alan	Tasarımın herkes tarafından erişilebilir olmalıdır. Alanlar buna göre düzenlenmelidir.

2.5.3. Kamusal mekânlarda evrensel tasarım yaklaşımına ilişkin Türkiye'den örnekler

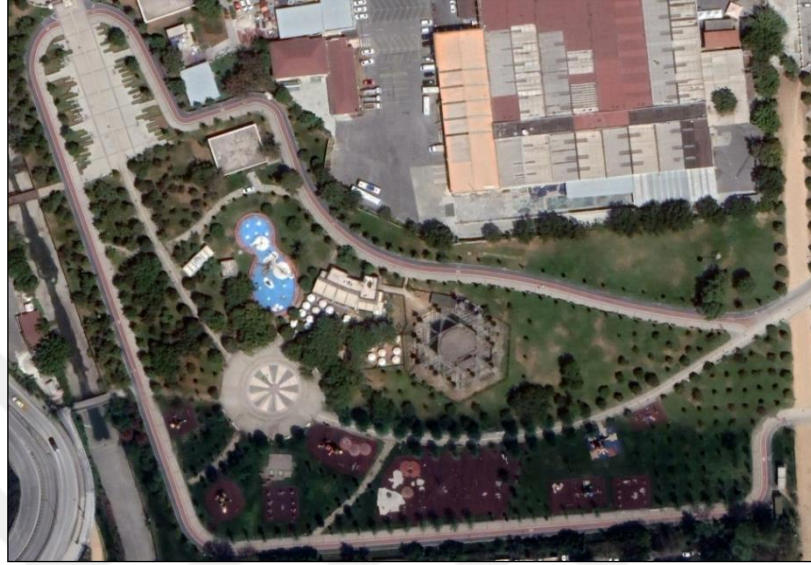
Tez çalışması döneminde gerçekleştirilen araştırmalar doğrultusunda, Türkiye'de evrensel tasarım yaklaşımına ilişkin kamusal mekânlarda çok fazla örneğe rastlanılmamakla birlikte birkaç örnek aşağıda paylaşılmaktadır.

A. İstanbul Çırpıcı Kent Parkı

Park, İstanbul şehrinin Avrupa Yakasında olan Zeytinburnu ilçesinde yer almakta olup (Resim 2.15), evrensel tasarım standartları açısından incelenmiştir. Parka olan girişler engelli bireylerin kullanımına uygun şekilde tasarlanmıştır fakat uyarıcı ve yönlendiriciler bakımından yetersiz kalmıştır. Yürüyüş yolları fiziksel engelli bireylerin kullanımına uygun olacak şekil ve ölçülerde düzenlenmiştir. Ancak kılavuz çizgileri ilgili alanlara yönlendirme amaçlı kullanılmamıştır. Alanda az sayıda rampa ve merdiven bulunmakta olup, genellikle düz bir zemin üzerine inşa edilmiştir. Otopark alanında iki adet engelli bireylerin kullanımına uygun park alanı mevcuttur. Oturma elemanları evrensel standartlara uygun olacak şekilde kullanılmıştır. Yer gösterimleri için uygun işaret ve semboller mevcut olup, yönlendirmeye ilişkin eksiklikler bulunmaktadır.

Park içerisinde genellikle yüksek aydınlatma elemanları tercih edilmiştir. Çocuk ve spor alanlarındaki donatılar erişilebilirlik ve engelli bireylerin kullanımı açısından uygun bulunmamıştır (Türcan İmran ve Kiper, 2020).

Resim 2.15. Çırpıcı Kent Parkı plan görünüş
(Google Earth, 2021 a)

B. Serçev Engelsiz Oyun Parkı

12 Haziran 2008 tarihinde Ankara’da açılan Serçev Engelsiz Çocuk Parkı (Resim 2.16), Türkiye’nin ilk engelsiz oyun parkı olarak SERÇEV koordinatörlüğünde Çankaya Belediyesi ve İtalyan Sivil Toplum Örgütü olan ATLHA’nın ortaklığı ile kurulmuştur (Uslu vd., 2017).

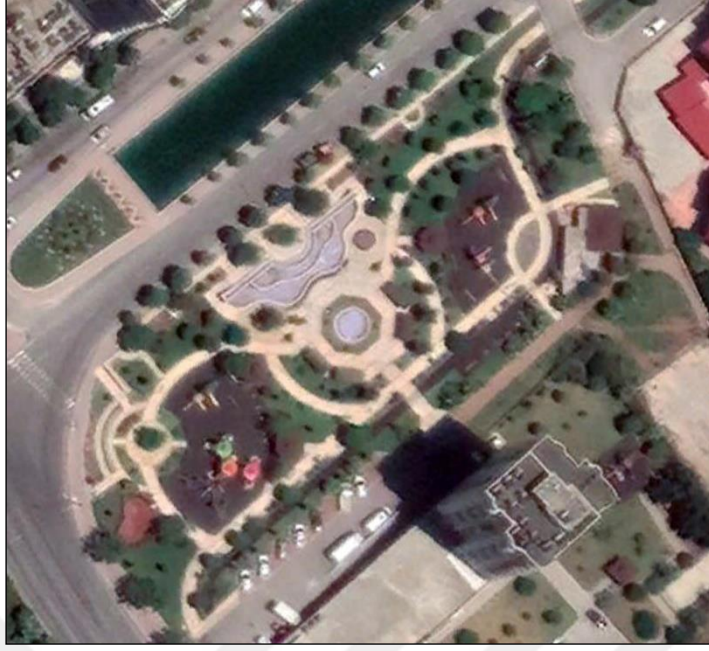
Parkta farklı fiziksel yetilerdeki ve cinsiyetteki çocukların eşit olarak bir arada oynayabildiği oyun alanları ve aletleri bulunmaktadır. Ayrıca işitsel engelli çocuklar için harfleri öğreten bir alet de bulunmaktadır. Fakat farklı engel tiplerindeki çocukların ortak olarak kullanabilecekleri oyun aletleri bulunmamaktadır. Parkta bulunan oyun aletleri standartlara uygun ve kullanımda en az güç gerektirecek şekildedir. Alanda ulaşımın kolaylıkla sağlandığı, yol genişliklerinin erişime uygun olduğu, donatıların ve çocuk oyun aletlerinin uygun uzunluk ve konumda olduğu, bitkisel tasarımda ise farklı bitkisel kompozisyon kullanımının olduğu belirlenmiştir (Uslu vd., 2017).

Resim 2.16. Serçev Engelsiz Oyun Parkı
(Engelsiz yarınlar için, 2021)

C. Pınar Engelsiz Park

Pınar Engelsiz Parkı Adana ilinin Seyhan ilçesinde bulunmaktadır. Park, Dünya ve Türkiye'deki standartlar doğrultusunda değerlendirilmiştir. Parka olan girişlerde güvenlik kamerası ve güvenlik görevlisi bulunmaktadır. Parkın zemininin engel oluşturmayacak şekilde düz bir zemin üzerine inşa edildiği belirlenmiştir. Ancak alan içerisinde bulunan merdivenlerde korkuluk bulunmaması engelli bireyler için risk oluşturabilecek şekildedir. Parka olan ulaşım kolay, erişilebilir olup engelli bireyler için de otopark bulunmaktadır. Dinlenme alanları için oluşturulan banklar cep içerisinde yerleştirilerek engel oluşturmayacak şekilde konumlandırılmıştır. Bu cepler içerisinde bulunan banklara tekerlekli sandalye kullanıcıları için yeterli alan bırakılmıştır. Fakat alan içerisinde bulunan kamerye ve pergola gibi oturma birimleri tekerlekli sandalye kullanıcıları için uygun bulunmamıştır. Parkta kullanılan aydınlatma direkleri ve çöp kutuları herhangi bir engel oluşturmayacak şekilde konumlandırılmıştır. Çocuk oyun ekipmanlarının da yetersiz olduğu saptanmıştır (Çetinkale Demirkan, 2019).

Resim 2.17. Pınar Engelsiz Park plan görünüş
(Google Earth, 2021 b)

2.5.4. Kamusal mekânlarda evrensel tasarım yaklaşımına ilişkin Dünyadan örnekler

A. Millennium Park

Bir kent parkı olan Millennium Park, Chicago’da yer almaktadır (Resim 2.18). Park erişilebilirlik özelliği ile kamusal alanlarda evrensel tasarımın örneklerinden birisi olarak gösterilmektedir. Erişimi engelleyebilecek dik eğimlerin veya merdivenlerin olmadığı bir tasarımdır. İçerisinde barındırdığı yaya köprüsü (BP Pedestrian Bridge), parkın doğusunda yer alan başka bir parkı (MaggieDaley Park) Millennium Park ile birbirlerine bağlamaktadır(Resim 2.19). Bu bağlantı karayolu üzerinden geçerek, tekerlekli sandalye kullanıcıları için erişilebilir yol özelliği taşımaktadır ve bu köprü karayolun ürettiği gürültüye karşı bir bariyer görevi de görmektedir (Tandoğan, 2017).

Parkta yer alan BP Pedestrian Bridge evrensel tasarımın ilkelerinden birisi olan ‘*Düşük Fiziksel Çaba*’ ilkesini de karşılamaktadır. Öyle ki, Frank Gehry tarafından tasarlanan ABD’deki Millennium Parkın köprüsü rampa şeklinde tasarlanarak herhangi bir kot farkına veya basamağa yer vermemiştir (Akyıldız Hatırnaz, 2019).

Ancak Millennium park içerisinde yer alan tasarımlar fiziksel engelli dışında başka tür engele sahip bireylerin kullanımına yeterince uygun değildir. Bu parkın herkes için kullanılabilir olması için evrensel tasarımın diğer ilkelerini de karşılaması gerekmektedir (Tandoğan, 2017).

Resim 2.18. Millennium Park (Tripsavvy, 2021)

Resim 2.19. BP Pedestrian Bridge (BP Yaya Köprüsü)
(Millennium park foundation, 2021)

B. Rinku Park (Symbolic Green Park / South Zone)

1994'te açılan Osaka'daki Kansai Uluslararası Havaalanıyla birlikte, oturmaya elverişli ve ticari bir alan olan Rinku Town yeniden inşa edilerek, alanın körfez tarafına yapılması planlanmıştır (Resim 2.20). Denizin yanında olan Rinku Town, 1996 yılında 8,5 ha alan üzerine kurulmuş olup, aşağıdaki ilkeler benimsenmiştir (Kavak, 2010):

- Deniz kenarında konumlandırılması,
- Erişimin bütün bireyler tarafından sağlanması,
- Kullanıcılara çekicilik sağlayarak, parkta uzun süre vakit geçirilmesinin sağlanmasıdır.

Resim 2.20. Rinku Park google earth uydu görüntüsü
(Google Earth, 2021 c)

Rinku Park, içerisinde birden çok alanı bünyesinde barındırmaktadır. Bu alanlardan dört mevsim çeşmesi (Resim 2.21) ve iç deniz (Resim 2.22) parkın önemli noktalarından ilk ikisidir. İç deniz açık denize açılmakta olup, gelgite bağlı olarak manzarası değişebilmektedir. Dört mevsim çeşmesi ise denizden gelen rahatlatıcı ve serin esintinin parkın yaz aylarında vazgeçilmez cazibe noktalarından birisi olmasını sağlamaktadır. Park sembol ve sahil bahçesi olarak iki tesise ayrılmaktadır. Bu tesislerde dinleme alanları, alışveriş merkezleri gibi kullanıcının ihtiyacına odaklı alanlar mevcuttur (Rinku Osaka Park, 2021 a).

Resim 2.21. Dört mevsim çeşmesi (Trekearth, 2021)

Resim 2.22. İç deniz (Innser Sea) (Rinku osaka park, 2021 b)

Park alanından havaalanından uçan uçak ve güneşin batışı net bir şekilde görülmektedir. Sahil parkı olan Rinku Park Japonya’da evrensel tasarımın ilk ürünlerinden birisidir (Osaka Info, 2021). Parkta engelsiz tesisler ve engelsiz bir erişim ağı bulunmaktadır.

Rinku Park evrensel standartlara göre uygulanmış olup, içerisindeki kent mobilyaları da bu özelliklere sahiptir. Park, tüm duylara hitap edecek şekilde tasarlanmıştır. Yürüme yollarında bulunan alüminyum raylar rotayı gösteren alüminyum profiller ile görme engelli bireylere yönlendirme ve bilgilendirme sağlamaktadır. Peyzaj düzenlemesinde kullanılan kokulu bitkiler de görme engelli bireylere kılavuzluk etmektedir (Kavak, 2010).

C. Robson Meydanı (Robson Square)

Robson Meydanı Kanada'nın Vancouver şehrinde bulunan kamusal bir plazadır. UBC (TheUniversity Of British Columbia), eyalet hukuk mahkemeleri, devlet dairesi binaları ve Vancouver sanat galerisini birbirine bağlamaktadır (Wikipedia, 2021).

Meydan uluslararası üne sahip mimar Arthur Erickson tarafından tasarlanmıştır. Bu alan Vancouver'ın sosyal, kültürel ve iş bölgelerinin merkezinde bulunmaktadır (Robsonsquare, 2021).

Resim 2.23. Robson Meydanı (Dailyhive, 2021)

Alan evrensel tasarımın sosyal bütünleşme ve katılım ilkelerinin ne kadar başarılı olabileceğinin en önemli örneklerinden birisidir. Ayrıca meydan kullanıcılara birçok alternatif de sunmaktadır (Hidayetoğlu ve Müezzinoğlu, 2018).

Robson Meydanı tüm kullanıcıların kullanımına uygun olacak şekilde merdiven ve rampayı bir arada kullanarak (Resim 2.24), estetik işlevin de göz önünde bulundurulduğu işlevsel bir tasarım ortaya koymuştur (Demir ve Özdemir, 2018; Demir, 2019).

Resim 2.24. Merdiven ve rampanın birlikte kullanımı
(Fotoeins, 2021)

Estetik işlev açısından başarılı bir tasarım olarak karşımıza çıkan Robson Meydanı, evrensel tasarım konsepti açısından incelendiğinde başarılı bir tasarım olarak görülmemektedir. Merdiven basamaklarının nerede başlayıp nerede bittiği net bir şekilde anlaşılamamaktadır. Merdiven korkulukları sadece bazı noktalarda kullanılmış olup, basamak, rıht ve rampa çizgilerinin de birbirlerine karıştığı gözlemlenmektedir (Tandoğan, 2017).

D. Clemyjontri Park

Park 2006'da McLean, Virginia'da açılan iki dönümlük bir araziden oluşmaktadır. Farklı yetenek ve yetilerdeki çocukların bir araya gelebilecekleri bir ortam sunmaktadır. İçerisinde bir atlıkarınca, atlıkarıncanın etrafında dört farklı oyun alanı ve yürüyüş parkurları içermektedir (Wikipedia, 2022). Dışarıdan bakıldığında sıradan bir çocuk oyun alanı olarak görülen parkta salıncakların bazılarında ekstra desteğe ihtiyacı olan çocuklar için yüksek sırtlar, rampalar, ekipmanlar arası uygun genişlikte yollar ve kaymaz zemin çocuklara daha fazla erişim sağlamak için tasarlanmıştır. Tüm ekipmanlar bütün çocukların akranlarıyla birlikte oyunlara katılabilmesi için duygusal açıdan zengin olacak şekilde tasarlanmıştır. Parkın ortasındaki atlıkarıncayı çevreleyen dört açık "oda" sırasıyla şunlardır;

gökkuşağı odası, okul binası ve labirent, hareketli ve kanallı ulaşım alanı, fitness ve eğlence alanlarından oluşmaktadır (fairfaxcounty, 2022).

Resim 2.25. Clemyjontri çocuk oyun alanı
(fairfax county, 2022)

Gökkuşığı odasında, gökkuşağının renkleri öğretilmektedir, fiziksel açıdan tüm seviyeleri içinde barındırır, işaret ve braille alfabesi ile de resimleri açıklamaktadır. Okul binası ve labirent, eğitici öğrenme oyunlarına odaklanmaktadır, saat dilimlerini, saatleri kullanarak saatin kaç olduğunu öğretmektedir. Hareketli ve kanallı ulaşım alanında, ulaşım temalı ekipmanlar ile gerçek karayolu durumu taklit edilmektedir, dengeye ait bir takım özel beceriler de gösterilmektedir. Fitness ve eğlence alanında ise en büyük oyun ekipmanları bulunmaktadır (fairfaxcounty, 2022).

Resim 2.26. Clemyjontri çocuk oyun alanı gökkuşığı odası
(fairfax county, 2022)

2.6. Önceki Çalışmalar

Evrensel tasarım ilkelerinin kamusal mekânlarda kullanımına yönelik farklı birçok çalışma yapılmıştır. Tez için yararlı olabilecek bazı çalışmalar tarih sırasına göre aşağıdaki gibi özetlenmiştir:

Feyzioğlu (2013) tarafından hazırlanmış yüksek lisans tezinde, ilk olarak engellilik ve evrensel tasarım kavramları üzerine literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra çalışma alanı olarak seçilen Ankara ili Kızılay Meydanı ve ilişkili caddelerin bedensel engellilere yönelik irdelenmesi ile açık alanlardaki kullanım alanlarının engelsizleşmesine katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Sonuç olarak çalışma alanının engellilerin kullanımına uygunluğu

Uslu ve Shakori'nin 2014 yılında yaptığı “Kentsel Peyzajda Engelli/Yaşlı Birey İçin Bağımsız Hareket Olanğı ve Evrensel Tasarım Kavramı” adlı makalede kentsel peyzajda, engellilik ve evrensel tasarım kavramları üzerinde durmuştur. Kentsel alanlarda uygulanan birçok tasarımda evrensel tasarım ilkelerini göz önüne alarak tasarımlar yapmak, toplumu sınıflara ayırmadan, başkalaştırmadan ve de damgalamadan ortak bir mekânda bulunmalarını sağlamanın mutlak gerekli olduğu konusuna değinilmiştir. Evrensel tasarımın yedi ilkesinin, kentlerin daha eşitlikçi ve daha yaşanabilir kentler haline dönüşmesindeki önemi vurgulanmıştır. Engelli bireylerin de tıpkı diğer kentliler gibi ihtiyaç ve isteklerinin olabileceğı, eşit özgürlüğe ve seçim hakkına sahip olduğunu belirtilmiştir. Kentsel tasarım çalışmalarında sivil toplum örgütlerinin ve ilgili disiplin uzmanlarının görüşlerinin karar verme ve uygulama sürecine dâhil edilmesine özen gösterilmesi gerektiğı sonucuna varılmıştır.

“Evrensel Tasarım İlkeleri Bağlamında Cadde Tasarımı Üzerine Bir Değerlendirme: Asvan / As-Souq Örneğı” (Ahmed ve Sungur Ergenoğlu, 2016) adlı makalede “sokak ve diğer açık alanlar için evrensel tasarım” ve “sokak tasarımı” kavramları üzerinde durulmuştur. Mısır-Asvan'daki AS-Souq Caddesinde alan çalışması uygulanmıştır. Anket ve gözlem çalışması yapılmıştır. Evrensel tasarımının toplumdaki herkese eşit haklar sunması, bunun bir strateji olarak benimsenmesi ve demokratik bir ortamın oluşmasına katkıda bulunması sonucunda her alana erişim sağlanmakta, herkesin toplum hayatına katılımını desteklenmekte ve yaşam kalitesi arttırılmaktadır.

“Kent Parklarının Erişilebilirliği Üzerine Bir Araştırma: Van Dilek Doğan Kent Parkı Örneği” (Aykal vd., 2017) adlı makalede çalışma alanı olarak seçilen Van il merkezinde bulunan Dilek Doğan Parkı "Yerel Yönetimler İçin Ulaşılabilirlik Temel Bilgiler Teknik El Kitabı" ve Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından hazırlanan (TS 12576) Şehir içi Yollar - Engelli ve Yaşlılar İçin Sokak, Cadde, Meydan ve Yollarda Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları", göz önünde bulundurulması ile engelli ve yaşlı bireyler açısından ulaşılabilirliği değerlendirilmiştir. Dilek Doğan Parkı içerisinde bulunan tasarım öğelerinin ölçü ve konumları yerinde ölçüm yolu ile belirlenerek, standartlar ile karşılaştırılması sonucunda uygunluk analizi yapılarak, uygun ve uygun olmayan kullanımlar belirlenmiş, uygun olmayan kullanımlar için öneriler getirilmiştir.

Harsritanto (2018) “Urban Environment Development based on Universal Design Principles” adlı makalede evrensel tasarımın yedi ilkesini kullanarak Güney Kore’nin kentsel cadde örneklerini incelemeyi ve karşılaştırmayı amaçlamıştır. Bu çalışmanın araştırma yöntemi literatür çalışması, durum çalışması ve saha gözlemlerinden oluşmaktadır. Güney Kore örnekleri iyi uygulamalara dayanmaktadır, yönergenin yerel düzenlemelere uygulanmasının aciliyeti ve kentsel değişim paradigmasının değişimi sonuçlarına varılmıştır.

Çakmak ve Meşhur (2018) tarafından hazırlanan “Kentsel Kamusal Mekânlarda Evrensel Tasarım: Zafer Yaya Bölgesi Örneği / Konya –Türkiye” adlı makalede çalışma alanı olarak Konya şehir merkezinde yer alan Zafer Yaya Bölgesindeki kentsel mekânlar belirlenmiştir. Çalışma, mekân kullanımlarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Evrensel tasarım kavramının ortaya çıkışı, tarihsel süreç içerisindeki değişimi, ilkeleri ve önemi de tartışılmıştır. Alan çalışması bölümünde, seçilen örnek bir mekânın kullanımının evrensel tasarım ilke ve standartlarına göre seçilen dört başlık altında araştırılarak uygunluk analizi yapılmıştır. Mekânlarda bazı sorunlar tespit edilmiş ve bu sorunlar için öneriler geliştirilmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Çalışmanın ana materyali, Aydın kenti Efeler ilçesi Cumhuriyet Mahallesi'nde yer alan Nevzat Biçer parkıdır. Park semt parkı niteliğindedir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Çalışma Alanı Coğrafi Konumu

Parkin seçilme gerekçesi; şehrin önemli nirengi noktasında yer alması, tarihsel kimliğinin olması ve evrensel tasarım ilkelerini karşılayacak büyüklük ve yeterliğe sahip olmasıdır.

Aydın'ın nüfusu, 2020 verilerine göre 1.119.084 kişidir. Şehir merkezinin nüfusu ise 292.716'dır (TÜİK, 2020).

Harmankaya ve Tanındı (1996)'ya göre; Aydın şehri Ege Bölgesinin orta kısımda yer almaktadır. Yüzey şekilleri bakımından oldukça parçalı bir yapıya sahiptir. Doğu-batı yönünde ilerleyen dağ sıraları (horstlar) ile bu dağları birbirlerinden ayıran çöküntü ovalarından (grabenlerden) meydana gelmiştir. Aydın şehrini içinde barındıran Büyük Menderes Ovası batıdan gelen denizel hava akımlarına açık olması, Akdeniz ikliminin ova boyunca ilerlemesine etkili olmuştur. Bölgenin jeomorfolojik gelişimi başlıca akarsu kaynağı olan Büyük Menderes Nehrinin şekillenmesinde ova boyunca eğim ile yükseltinin az ve kalın alüvyonların oluşmasında kendisini göstermiştir. Ovanın İç Batı Anadolu'ya fazla yakın olması kolay ve kısa güzergâh oluşturmasını sağlamıştır. Bu nedenle tarih boyunca transit ticaret yolları buraya yönelmiştir. Ulaşım kolaylığı, zengin ve sulanabilen toprakların bulunması Aydın Şehrinin günümüze kadar yoğun bir yerleşim yeri olmasında etkili olmuştur (Uğur, 2003).

Erdem vd. (1999)'ne göre; Tabakhane deresi çevresinde kurulan kent; Denizli, Muğla ve İzmir olmak üzere üç yönden gelişim göstermektedir. Deniz vd., (2005)'e göre kent doğu-batı aksları yönünde (İzmir, Aydın ve Denizli) çevresindeki verimli tarım alanlarını, meyve ve zeytin bahçelerini yerleşim, sanayi ve ticaret alanı haline getirerek ilerlemektedir (Genç ve Özgür, 2008).

19.yy ikinci yarından sonra Anadolu'da yaşanan değişimlerde Aydın; İzmir Limanının ticaretteki rolü, şehrin tarımsal zenginliği ve coğrafi konumu sonucunda büyük değişimlere neden olmuştur. 1866 yılında açılan İzmir-Aydın Demiryolu hattı ise ticaret, nüfus ve kentsel gelişim anlamında birçok değişikliğe sebep olmuştur. Demiryolu hattı üzerinde yer alan yerleşim yerleri yeniden değer kazanmış ve bu gelişim Aydın'a önemli ölçüde olumlu katkı sağlamıştır (Güneş, 2012)

Demiryolunun İzmir'e bağlanması bölgenin ticaret ve tarımını geliştirmiş olmasının yanında, daha önce olmayan bir yoğunlukta Rum nüfusunun artmasına da sebep olmuştur. Bölgenin aşırı ticarileşmesi toprak dağılımının ve bölge gelirinin eşitsiz dağılımına neden olmuştur. Bölge ekonomisinde önemli bir yere sahip olan meyan kökü bitkisi İngiliz sermayedar olan Mac Andrews and Forbes şirketi tarafından toplatılarak, fabrikalarda buhar gücüyle çalışan makineler tarafından meyan balı haline getirildikten sonra İzmir'e oradan da birçok ülkeye ihracatı yapılmıştır (Özgün, 2009).

1882’de Aydın’da iki, Nazilli, Sarayköy ve Söke’de birer tane olmak üzere beş adet meyan kökü fabrikası bulunan Forbes Şirketi ilerleyen zamanlarda Aydın’da yeni bir fabrika daha açmıştır (Aydın denge, 2017).

Forbes Şirketi meyan balı ihracat pazarında karşılaştığı rekabet yüzünden Türkiye’deki fabrikalarını kapatmak zorunda kalmıştır (Gürsoy, 1993; Özgün, 2009).

Forbes Şirketinin 20.yy’ın başlarında açtığı fabrikalardan birisi de çalışma alanı içerisinde yer alan taş binadır (Aydın Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, 2020).

- 1997 tarihinde İzmir II numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından taş bina ve bacası tescillenmiştir.
- 2006 yılında yenileme ve peyzaj tasarım / uygulama projelerinin uygun olduğu Aydın Kültür ve Tabiatlarını Koruma Kurulu tarafından onaylanmıştır.
- 2007 yılında taş fabrika binası içerisinde yer alan dükkânların kiralanmasının uygun olduğu kararı alınmıştır.
- 2010 yılında yenileme ve peyzaj projeleri uygulaması resmi olarak tamamlanmıştır.
- 2019 yılında ise bina içerisinde yer alan bölümlerden birinin nikâh salonu için uygun bulunduğu ve yapımının tamamlanması kurul tarafından kabul edilmiştir.

Nevzat Biçer Parkında bulunan taş bina, baca ve avlusunun eski yıllarda çekilen, sekiz görüntüsü aşağıda verilmiştir (Resim 3.1).

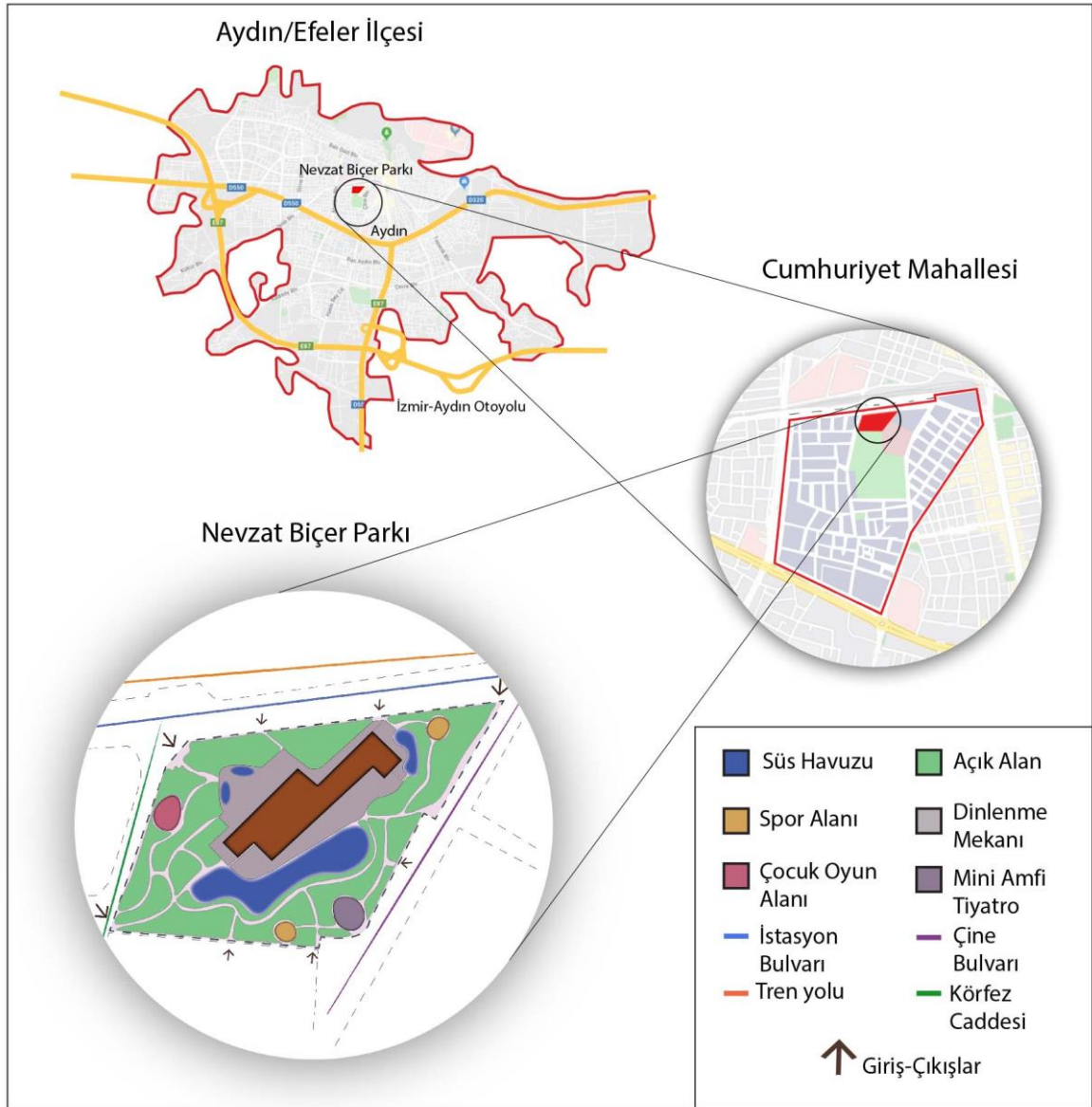
Resim 3.1. Nevzat Biçer Parkı Eski Görüntüleri (Aydın Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, 2020).

Çalışma alanı olan Nevzat Biçer Parkı, İstasyon Bulvarı üzerine konumlanmış şekilde bulunmaktadır. Alanda yer alan baca, eski Tariş işletmelerine aittir. Bugün burası 1980-1989 arasında görev yapmış eski belediye başkanlarından Nevzat Biçer adına düzenlenmiş bir parktır. Park, bünyesinde birçok mekâna sahip olup şehrin cazibe merkezlerinden biridir. Günümüzde parkın etrafı birçok yapıyla çevrelenmiş olup, şehrin merkezi konumlarından biri haline gelmiş bulunmaktadır (Baysan ve Kara, 2014).

Nevzat Biçer Parkı yaklaşık 11.910 m² büyüklüğündedir. Alanı 4000 m² üzerinde olduğu için Aydın Büyük Şehir Belediyesi'ne aittir fakat bakımı Aydın Efeler Belediyesi tarafından yapılmaktadır. Kentsel sit alanı içerisinde yer almaktadır. Tasarım ilkeleri de buna göre şekillenmiştir. Kentsel sit alanı: *“Tarihsel, estetik, mahalli, mimari ve sanat özelliği bulunan, bir arada bulunmaları nedeniyle taşıdıkları değerden daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının birlikte buldukları alanlar”* olarak tanımlanmıştır (Emlak Ansiklopedisi, 2020). Taş binada faaliyet gösteren yeme içme mekânları ve nikâh salonu bulunmaktadır. Park alanında, dört adet süs havuzu, iki farklı spor alanı (her ikisinde de açma germe aletleri bulunmaktadır), bir adet çocuk oyun alanı ve dinlenmeye yönelik kullanım mekânları mevcuttur.

Park 37°50'49"N 27°50'16"E koordinatlarında yer almakta olup çalışma alanının etrafında alışveriş merkezi, Adnan Menderes Stadyumu, otopark alanı, küçük ölçekli cep parkları, tren istasyonu ve Aydın Devlet Hastanesi de yer almaktadır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2. Nevzat Biçer Parkı Konumu

3.2. Yöntem

Çalışma alanı olarak Nevzat Biçer Parkının seçilmesinin başlıca nedeni, şehir merkezinin önemli odak ve kesişim noktalarında yer almasıdır. Parkın kapladığı alan ve içerisinde barındırdığı olanaklar göz önünde bulundurulduğunda, park, gelecek vaat eden, evrensel tasarım ilkelerinin uygulanabilirliği yüksek, en uygun açık alanlardan birisidir.

Parkın mevcut durumu incelenerek, evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda yeni tasarım önerilerinin geliştirilebilmesi için izlenecek yöntem bu bölümde belirtilmiştir.

Alan sınırları Google Earth haritası üzerinden belirlenerek Adobe İllüstratör ve Adobe Photoshop programları ile görselleştirilmiştir.

Çalışmanın yöntemi 9 aşamadan oluşmaktadır. Bunlar sırasıyla aşağıdaki gibidir (Şekil, 3.3):

1. Literatür taraması ve veri toplama aşaması,
2. Ön gözlemlerin gerçekleştirilmesi ve çalışma alanının fotoğraflanması,
3. Mevcut durum analizi ve parkın alt bölgelere ayrılması, “Alan Gözlem Formu”, “Evrensel Tasarım İlkeleri Analiz formu”, “Uygunluk Analizi Formu”, “Bakım ve Güvenlik Analizi Formu ve “Engelli Birey ve Uzman Görüş Formu” nun oluşturulması,
4. Alt bölgelerin “Alan Gözlem Formu” aracılığıyla fotoğraflarla analiz edilmesi,
5. Alt bölgelerin evrensel tasarım ilkelerine göre analiz edilmesi,
6. Alt bölgelerin uygunluk, bakım ve güvenlik analizlerinin yapılması,
7. Alana yönelik engelli birey ve uzman görüşlerinin analizi,
8. Bulguların irdelenmesi,
9. Değerlendirme, sonuç ve önerilerin oluşturulmasıdır.

Şekil 3.3. Yöntem Akış Şeması

1. Literatür taraması ve veri toplama aşaması: Konu hakkında literatür taraması yapılarak Aydın Büyükşehir Belediyesi'nden alan hakkında bilgi edinilmiştir. Taranan bu bilgiler; engelli tanımları ve mevzuattaki yeri, evrensel tasarım ilkelerinin neler olduğu ve bu ilkeler ışığında evrensel tasarımın nasıl olması gerektiği ile ilgili verileri içermektedir.

2. Ön gözlemlerin gerçekleştirilmesi ve çalışma alanının fotoğraflanması aşaması: Yerde yapılan gözlemler sonucunda alanın mevcut alan kullanımları ve çevresel durumu belirlenerek fotoğraflanmıştır.

3. Mevcut durum analizi ve alt bölgelere ayırma: Alandaki mevcut kullanımlar plan üzerinde haritalandırılarak, görselleştirilmiştir. Bu kullanımlar:

- Bir adet çocuk oyun alanı,
- İki adet spor alanı,
- Bir adet mini amfi tiyatro,
- Bina çevresi işletme oturma mekânları ve
- Yeşil alan içi yürüyüş yolları şeklinde gösterilmiştir.

Birbirlerine yakın ve ilişkili mekânlar dört ana alt bölgeye ayrılmıştır. Alt bölgelerin belirlenmesinde çeşitli kullanımların yoğun olduğu ve çeşitli aktivitelerin gerçekleştiği mekânlar esas alınmıştır:

1. Alt Bölge: Çocuk oyun alanı ve işletmeye ait oturma mekânı,
2. Alt Bölge: Spor alanı ve mini amfi tiyatro,
3. Alt Bölge: Havuz ve çevresi- işletmeye ait oturma mekânı,
4. Alt Bölge: Spor alanı- havuz ve çevresi şeklinde gruplandırılmıştır.

Bunun yanı sıra erişim, alan içi sirkülasyon ve yeşil alanlar da ayrıca incelenmiştir (Şekil 3.4).

Şekil 3.4. Alt Mekânlara Ayrılmış Mevcut Durum Haritası

4. Alt bölgelerin “Alan Gözlem Formu” aracılığıyla analiz edilmesi: Her bir alt bölge daha sonra yapılacak olan analizler için görsellerle tanıtılmıştır. Google Earth uydu görüntüsü üzerinde alt bölgeler gösterilmiş olup, mekân içerisinde farklı açılardan çekilen fotoğraflar ilgili şekiller içerisinde verilmiştir (Şekil 3.5).

NEVZAT BIÇER PARKI DÖRT ALT BÖLGE ve GÖRÜNTÜLERİ	
Nevzat Biçer Parkı Alt Bölgelerin Uydu Görüntüleri	Alt Bölgelerin Özellikleri
Nevzat Biçer Parkı Uydu Görüntüsü	
Fotoğraf 1	Fotoğraf 2
Fotoğraf 3	Fotoğraf 4

Şekil 3.5. Alt Bölgelere Yönelik Alan Gözlem Formu

5. Alt bölgelerin evrensel tasarım ilkelerine göre analiz edilmesi: Her bir alt bölge evrensel tasarım ilkelerine göre 2(iki) engelli birey (görme ve bedensel engelli) tarafından yerinde gerçekleştirilen (alanda gezilerek) gözlemler sonucunda değerlendirilmiştir (Çizelge3.1). Bu değerlendirmede, “eşitlik”, “esneklik”, “basitlik”, “algılanabilir/anlaşılabilir bilgilendirme (pratiklik)”, “koruma ve güvenlik (tasarımda hata payı)”, “düşük fiziksel güç” ve “kolay erişim” ilkeleri esas alınmıştır. Bunun yanında ilgili bölgeler uygunluk, bakım ve güvenlik yönüyle de irdelenmiştir.

Puanlamada 1’den 5’e kadar puanlar verilmiş (5 en olumlu) ve ortalamaları alınmıştır.

Çizelge 3.1. Evrensel Tasarım İlkeleri Analiz Formu

1. ALT BÖLGE-ÇOCUK OYUN ALANI¹ ve İŞLETME OTURMA MEKÂNI²			
EVRENSEL TASARIM İLKELERİNE GÖRE DEĞERLENDİRME			
1. EŞİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Farklı yaş gruplarına uygun			
¹ Farklı yetilerdeki çocukların kullanıma uygun*			
² Farklı yetilerdeki bireylerin kullanımına uygun			
Tüm kullanıcı gruplarına güvenlik, mahremiyet ve koruma sağlamaktadır**			
Tüm kullanıcılara aynı çekicilikte hitap eden tasarım unsurlarına yer verilmiştir			
Tüm kullanıcılar için aynı kullanım kolaylığı sağlamaktadır			
GENEL ORTALAMA			
*Çocuklar ebeveynleri olmadan çocuk oyun donatılarını bulmakta zorluk çekebilmektedir.			
**Çocuk oyun alanında bulunan hareketli cisimlerin tehlike oluşturduğu alana girilmemesi için herhangi bir uyarıcı veya engelleyici bulunmamaktadır.			
2. ESNEKLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Kullanım yöntemlerinde tercihler sağlanmıştır			
¹ Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin çocuk oyun elemanları bulunmaktadır			
² Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin donatı elemanları bulunmaktadır			
¹ Hareket kısıtlılığı olanlara yönelik oyun elemanları bulunmaktadır			
² Hareket kısıtlılığı olanlara yönelik donatı elemanları bulunmaktadır			
Doğru ve hassas kullanım sağlayacak önlemler alınmıştır			
Tasarım kullanıcı hızına uygunluk sağlanmıştır*			
GENEL ORTALAMA			
3. BASİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Donatı tasarımları beklentilere yanıt vermektedir			
Farklı dil ve okuma/anlama yeteneklerine ya da okur-yazar olmayan kullanıcılara uygundur			
¹ Oyun gruplarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir			
² Donatı elemanlarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir			
¹ Oyun grupları karmaşıklıktan uzak ve basittir			
² Donatı elemanları karmaşıklıktan uzak ve basittir			
GENEL ORTALAMA			

Çizelge 3.1. Evrensel Tasarım İlkeleri Analiz Formu – Devam

4.ALGILANABİLİR/ANLAŞILABİLİR BİLGİLENDİRME (PRATİKLİK)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
¹ Oyun gruplarına ait gerekli bilgilendirme farklı anlatımlar kullanılarak yapılmıştır			
² Dinlenme mekânına ait gerekli bilgilendirme farklı anlatımlar kullanılarak yapılmıştır			
Uyarıcılar ve uyarılar basit ve sade dille anlatılmıştır			
¹ Farklı yetilerdeki çocuklar tarafından kullanılan alet ve teknik farklılıklar ile donatılmıştır			
² Farklı yetilerdeki bireyler tarafından kullanılan alet ve teknik farklılıklar ile donatılmıştır			
GENEL ORTALAMA			
5. KORUMA ve GÜVENLİK (TASARIMDA HATA PAYI)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Düşme ve yaralanma gibi tehlikelere karşı önlemler alınmıştır			
Tehlikelere karşı uyarıcılar bulunmaktadır			
Tehlikeli etmenler ortadan kaldırılmış veya koruma altına alınmıştır			
¹ En fazla kullanılan oyun gruplarına erişim kolaydır			
² En fazla kullanılan donatı elemanlarına erişim kolaydır			
GENEL ORTALAMA			
6. DÜŞÜK FİZİKSEL GÜÇ	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
¹ Oyun elemanları çocukların için ergonomiktir			
² Donatı elemanları kullanıcılar için ergonomiktir			
Tekrar eden eylemlerden kaçınılmıştır			
¹ Çocukların uzun süreli fiziksel güç harcamasını azaltacak yaklaşımlar geliştirilmiştir			
² Bireylerin uzun süreli fiziksel güç harcamasını azaltacak yaklaşımlar geliştirilmiştir			
Alana ulaşım minimum güç harcanacak şekildedir			
GENEL ORTALAMA			
7. KOLAY ERİŞİM	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Tasarımda gerekli olan uygun ölçü ve alan sağlanmıştır			
Tüm kullanıcı grubu kullanım öğelerine rahatlıkla erişebilir			
Yardımcı birey ve yardımcı araç kullanımına uygundur (tekerlekli sandalye, görme engelli bastonu vb.)			
GENEL ORTALAMA			

6. Alt bölgelerin uygunluk, bakım ve güvenlik analizlerinin yapılması: Parklara ilişkin engelli ölçütlerine göre alt bölgelerin uygunluk analizi yapılmıştır.

Bu ölçütler: Erişime, tanıtıcı levhalara, aydınlatma elemanlarına ve kent mobilyalarına yönelik ölçütleri analiz etmeye yöneliktir (Çizelge 3.2). Ayrıca parkın genelini kapsayacak şekilde bakım ve güvenlik analizleri de yapılmıştır (Çizelge 3.3).

On üç tane erişime yönelik ölçüt belirlenmiştir. Engelli bireyler bu ölçütler arasında kaç tanesini uygun buluyorsa ona göre yüzde uygunluk hesabı yapılmıştır (Şekil 3.6). Bu yöntem tanıtıcı levhalara, aydınlatma elemanlarına, kent mobilyalarına ilişkin ve bakım / güvenlik sorularında da uygulanmıştır. Böylelikle ölçütlerin yüzdesel değeri kişilere göre değerlendirilmiştir.

$$\text{Uygunluk Yüzdesi} = \frac{\text{Uygun görülen ölçüt sayısı}}{\text{Toplam Ölçüt Sayısı}} \times 100$$

Şekil 3.6. Uygunluk yüzdesi

Tüm bu bilgiler ışığında mekânlara yönelik yeni tasarım önerileri getirilmiştir.

Çizelge 3.2. Uygunluk Analizi Formu

PARKIN GENELİNİN ÖLÇÜTLERE İLİŞKİN UYGUNLUK ANALİZİ FORMU				
1.ErişimeYönelikÖlçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Yaya yolu, rampa, merdiven ve kaldırım genişlikleri*				
Yollarda yardımcı araç için gerekli hareket alanı				
Yolların gece kullanım durumu				
Rampaların eğimi*				
Rampaların başlangıç ve bitiş noktalarının hareket alanı				
Merdivenlerin başlangıç ve bitiş noktalarındaki uyarıcı yüzeyler				
Merdivenlerin korkuluk ve küpeşmeleri				
Duyumsanabilir yüzeyler				
Yaya kaldırımlarının yerden yükseklikleri*				
Farklı yetilerdeki çocuklara hitap eden oyun gruplarına erişim				
Farklı yetilerdeki bireylere hitap eden işletme oturma mekânına erişim				
Engelli otoparkı				
Giriş-Çıkış algılanabilirliği/netliği				

Yaya yol genişliği minimum 150cm olmalıdır*

Rampa genişliği minimum 180cm genişliğinde olmalıdır*

Merdiven genişlikleri minimum 180cm genişliğinde olmalıdır*

Yaya kaldırırma en az 150cm en ideal 200cm genişlikte olmalıdır*

Rampa uzunluğu 10m'ye kadar olan rampaların en fazla eğimi %8, 10m'den uzunsa %6 eğim olmalıdır*

Yaya kaldırımalarının yerden yüksekliği en fazla 15cm olmalıdır*

Çizelge 3.2. Uygunluk Analizi Formu- Devamı

2. Tanıtıcı Levhalara Yönelik Ölçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Ögelerin yerden yükseklikleri				
Uyarıcıların gece kullanım durumu				
Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin pano ve levhaların uygunluğu				
Hareket kısıtlılığına sahip bireyler için pano ve levhaların uygunluğu				
Pano, levha ve uyarıcıların okunabilirliği				
Pano ve levhaların konumu				
3. Aydınlatma Öğelerine İlişkin Ölçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Yüksek aydınlatma				
Alçak aydınlatma				
Konumu				
Yükseklikleri				
4. Kent Mobilyalarına İlişkin Ölçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Oturma birimlerinin farklı yetilerdeki bireyler tarafından kullanımı				
Oturma birimlerinin ergonomik durumları				
Çöp kutularının malzeme durumu				
Çöp kutularının yerden yüksekliği				
Oyun gruplarının malzeme seçimi				
Oyun gruplarının ergonomisi				
Masa ve gölgeliklerin malzeme seçimi				
Masa ve gölgeliklerin yükseklikleri				

Çizelge 3.3. Bakım ve Güvenlik Analizi Formu

PARKIN GENELİNİN BAKIM ve GÜVENLİK ANALİZİ FORMU				
1. Bakım	Evet		Hayır	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Bitkiler bakımlıdır				
Yapısal donatılar bakımlıdır				
Zemin kaplamaları bakımlıdır				
Park genelinde temizlik ve bakım yeterlidir				
2. Güvenlik	Evet		Hayır	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Bakımsızlıktan kaynaklanan güvenlik sorunu bulunmamaktadır				
Çocuk oyun elemanları sağlamdır				
Kent mobilyaları sağlamdır				
Çocuk oyun elemanları korunaklıdır				
Kent mobilyaları korunaklıdır				
Gece kullanım güvenliği sağlanmıştır				
Altyapıya yönelik herhangi bir güvenlik sorunu bulunmamaktadır				
Farklı yetilerdeki bireyler için sesli ve ışıklı uyarılar oluşturulmuştur				
Çocuk oyun alanı zemin döşemesi yaralanmalara sebebiyet vermemektedir				
Zemin döşemeleri yaralanmalara sebebiyet vermemektedir				

7. Engelli birey ve uzman görüş formu

Konuya ilişkin uzmanlara ve engelli bireylerin engel grubuna bağlı kalarak alan hakkındaki deneyimleri, evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda karşılaştıkları güçlükler ve olmasını istedikleri alternatif öneriler gibi sorular yöneltilmiştir. Uzman grup 20 kişiden oluşmaktadır. Engelli bireyler de ayrıca aynı görüş formunu doldurmuştur (Çizelge 3.4). İlgili formların analiz ve değerlendirilmesinde uzman kişilerin görüşlerinin % oranlarından yararlanırken, engelli bireylerin kişisel görüşleri özgün olarak oluşturulan form üzerinde işlenmiştir. Uzman grup Mimar ve Peyzaj Mimarlarından oluşmaktadır. Görme engelli bireyin mesleği öğretmenlik, fiziksel engelli birey ise Aydın Sakatlar Derneği Şube Başkanıdır.

Çizelge 3.4. Engelli Birey ve Uzman Görüş Formu

**EVRENSEL TASARIM KRİTERLERİNİN AYDIN KENTİNDE
BİR PARK ÖRNEĞİNDE İRDELENMESİ AMACIYLA HAZIRLANAN
GÖRÜŞ FORMU**

Araştırma Alanı Adı: Nevzat Biçer Parkı

NOT: Bu çalışma T.C. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı “Evrensel Tasarım Kriterlerinin Aydın Kentinde Bir Park Örneğinde İrdelenmesi” başlıklı Yüksek Lisans Tezinde kullanılacaktır.

Yaş:	Meslek:	Cinsiyet:	Öğrenimi:	Engel Grubu:
------	---------	-----------	-----------	--------------

1. Nevzat Biçer Parkını kullanım amacınız nedir?

- Arkadaşlarla birlikte olmak için (Sosyal birliktelik)
- Spor yapmak için
- Zihinsel dinlenme amaçlı
- Vakit geçirmek
- Evrensel tasarım ilkelerine uygun olması
- Hava almak
- Yeme - içme
- Diğer: .....

2. Nevzat Biçer Parkını hangi sıklıkla ziyaret ediyorsunuz?

- Haftada 2’den çok
- Haftada 1 defa
- 15 günde 1
- Ayda 1 ve daha fazla

3. Nevzat Biçer Parkında genelde ne kadar süre geçirirsiniz?

- 1 saatten az
- 3-5 saat
- 1-3 saat
- 5 saat ve daha çok

4. Nevzat Biçer Parkına ulaşımınızı nasıl sağlıyorsunuz?

- Yaya
- Bisiklet
- Diğer.....
- Toplu taşıma
- Özel araç

5. Nevzat Biçer Parkına günün hangi saatleri gitmeyi tercih edersiniz?

- 08.00-12.00
- 17.00-20.00
- 12.00-17.00
- 20.00’den sonra

Çizelge 3.4. Engelli Birey ve Uzman Görüş Formu - Devamı

Anket Formu Analizi		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Erişilebilirlik	Alanlar arası kolay erişim ve hareket sistemine sahiptir.					
	Parka giriş çıkış yaparken zorluk yaşanmamaktadır.					
	Yürüyüş yolları engelli birey kullanımına uygundur.					
	Rampa ve merdivenler engelli birey kullanımına uygundur.					
Donatı Elemanları	Oturma elemanları engelli kullanımına uygundur.					
	Çöp kutusu engelli kullanımına uygundur.					
	Aydınlatma elemanları engelli kullanımına uygundur.					
	Çocuk oyun alanındaki donatılar engelli bireylerin kullanımına elverişlidir.					
	Fitness alanında bulunan aletler engelli kullanımına uygundur.					
Tanıttıcı Levhalar	İşaret, yönlendirme ve bilgilendirme levhaları engelli kullanıma uygundur.					
	İşaret, yönlendirme ve bilgilendirme levhaları sayıca yeterlidir.					
	Bilgilendirme levhaları alanların okunabilirliğini desteklemektedir.					

Çizelge 3.4. Engelli Birey ve Uzman Görüş Formu – Devamı

Anket Formu Analizi		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Bakım ve Güvenlik	Yer döşeme malzemeleri yaralanmalara sebebiyet vermemektedir.					
	Yaya yollarındaki rögar kapakları engel teşkil etmemektedir.					
	Yağmur olukları engel teşkil etmemektedir.					
	Yapısal donatılar temizlik açısından sorun teşkil etmemektedir.					
	Havuz ve çevresinde gerekli önlemler alınmıştır.					
	Yapısal donatıların konumu engelli bireyler için sorun oluşturmamaktadır.					
	Yapısal donatılar sağlamdır.					
	Rampa ve merdivenlerin zemin kaplaması engelli bireylerin kullanımına uygundur.					
	Parkın gece kullanımı engelli bireylerin kullanımı için uygundur.					
	Bordür taşı engelli bireyler için sorun teşkil etmemektedir.					
	Bitkisel bakım yapılmaktadır					
Fiziksel ve Sosyal Erişilebilirlik	Kullanıcılar bireysel ve grup olarak aktivitede bulunabilmektedir					
	Ayrım gözetmeksizin herkes için ortak yapısal donatılar mevcuttur.					
7. Hangi sorunlar çözülsedydi Nevzat Biçer Parkına daha sık ziyaret ederdiniz?						

4. BULGULAR

Bu bölümde çalışma alanına yönelik oluşturulan formlarla Nevzat Biçer Parkının 'Evrensel Tasarım' ilkelerine olan uygunluğu analiz edilmiş, kullanıcı odaklı analizler ve görüş formları aracılığıyla alan irdelenmiştir.

4.1. Alt Bölgelere İlişkin Alan Gözlem Formlarından Elde Edilen Bulgular

Nevzat Biçer Parkı'nda yapılan gözlemler sonucu Parkın kimliğini en iyi şekilde yansıtacak 4 alt bölge belirlenmiştir. Her bir alt bölge fotoğraflarla tanıtılmıştır. Uydu görüntüsü üzerinden alanlar 1A ve 1B olmak üzere iki ana alt mekâna ayrılmıştır. Alt mekânların farklı açılarından fotoğraflar çekilerek, bölgenin daha detaylı incelenmesine imkân sağlanmıştır.

Alt bölgeler:

1. Alt bölge: 1A -çocuk oyun alanı ve 1B - işletme oturma mekânlarından oluşmaktadır. Çocuk oyun alanında plastik malzemeden yapılan çocuk oyun grupları görülmektedir. İşletme oturma mekânında ise; işletmeye ait oturma grupları ve süs havuzları dikkat çekmektedir (Şekil 4.1).

2. Alt bölge: 1A -mini amfi tiyatro ve 1B - spor alanından oluşmaktadır. Mini amfi tiyatro beton malzemeden yapılmış olup, zemin döşemesi doğal taş döşemedir. Parkın oldukça küçük bir kısmını kaplamaktadır. Spor alanında metal malzemeden oluşan açma germe aletleri bulunmaktadır (Şekil 4.2).

3. Alt bölge: 1A -havuz ve çevresi ve 1B - işletme oturma mekânından oluşmaktadır. Havuz ve çevresine, havuz boyunca yürüyüş yolu eşlik etmektedir. Havuzun çevresinde herhangi bir bariyer veya çevreleyici eleman bulunmamaktadır. İşletme oturma mekânında ise; işletmeye ait oturma grupları bulunmaktadır (Şekil 4.3).

4. Alt bölge: 1A - spor alanından ve 1B - havuz ve çevresinden oluşmaktadır. Spor alanı, alanda bulunan iki spor alanından bir diğeridir. Açma germe aletleri metalden malzemeden yapılmış olup, zemin döşemesi betondur. Havuz ve çevresinde yürüyüş yolları, işletmeye ait oturma mekânı bulunmaktadır (Şekil 4.4).

NEVZAT BIÇER PARKI 1.ALT BÖLGE - ÇOCUK OYUN ALANI ve İŞLETME OTURMA MEKÂN GÖRÜNTÜLERİ

 <p>1A: Çocuk Oyun Alanı 1B: İşletme oturma mekânı</p>	<p>Mekân: 1A Nitelik: Çocuk oyun alanı Büyükük: Ort. 160 m² Donatılar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bir adet plastik çocuk oyun grubu - Bir adet engelli salıncağı - Bir adet salıncak - Bir adet tahterevalli - Kum havuzu - Kauçuk ve doğal taş zemin döşeme <p>Mekân: 1B Nitelik: İşletme oturma makânı Büyükük: Ort. 930 m² Donatılar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - İki adet süs havuzu - Doğal taş parke kaplama zemin döşemesi - Elektrik ve doğalgaz panoları
Nevzat Biçer Parkı uydu görüntüsü	

 <p>1A</p>	 <p>1A</p>
Salıncak ve tahterevalli oyun grubu	5-12 yaş grubu çocuk oyun grupları
 <p>1B</p>	 <p>1B</p>
İşletmeye ait oturma alanı	Binanın batı cephesinden bir görüntü

Şekil 4.1. Birinci Alt Bölge Görüntüleri

NEVZAT BIÇER PARKI 2.ALT BÖLGE - MİNİ AMFİ TİYATRO ve SPOR ALANI GÖRÜNTÜLERİ

Nevzat Biçer Parkı uydu görüntüsü

Mekân: 1A

Nitelik: Mini amfi tiyatro

Büyükük: Ort. 150 m²

Donatılar:

- Beton oturma grubu
- Kilit parke zemin döşemesi

Mekân: 1B

Nitelik: Spor alanı

Büyükük: Ort. 80 m²

Donatılar:

- Fitness (açma germe aletleri) aletleri
- Beton zemin döşemesi

Basamaklar beton malzemeden imal edilmiştir

Zemin döşemesi doğal taş döşemeden oluşmaktadır

Zemin döşemesi betondan oluşmaktadır

Fitness (açma germe aletleri) aletleri

Şekil 4.2. İkinci Alt Bölge Görüntüleri

NEVZAT BIÇER PARKI 3.ALT BÖLGE - HAVUZ ve ÇEVRESİ / İŞLETME OTURMA MEKÂN GÖRÜNTÜLERİ

Nevzat Biçer Parkı uydu görüntüsü

Mekân: 1A

Nitelik: Havuz ve çevresi

Büyükük: Ort. 970 m²

Donatılar:

- Uyarıcı panolar
- Drenaj sistemi
- Havuz içi aydınlatma ve fiskiye sistemi
- Elektrik panoları
- Katı atık toplama kutuları

Mekân: 1B

Nitelik: İşletme oturma mekânı

Büyükük: Ort. 1000 m²

Donatılar:

- İşletmenin oturma birimleri
- Beton zemin döşemesi
- Elektrik panoları

Havuzun güney cephesi ve eski Tariş bacası

Havuzun kuzey cephesi ve işletme oturma mekânı

İşletme oturma mekânı ve havuz görüntüsü

İşletme oturma mekânı ve nikah salonundan bir görüntü

Şekil 4.3. Üçüncü Alt Bölge Görüntüleri

NEVZAT BIÇER PARKI 4.ALT BÖLGE - SPOR ALANI / HAVUZ ve ÇEVRESİ GÖRÜNTÜLERİ

 <p>Nevzat Biçer Parkı uydu görüntüsü</p>	<p>Mekân: 1A Nitelik: Spor alanı Büyükölük: Ort. 70 m² Donatılar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beş adet fitness (açma germe) aleti - Bir adet çöp kutusu - Beton ve doğal taş zemin döşemesi <p>Mekân: 1B Nitelik: Havuz ve çevresi Büyükölük: Ort. 430 m² Donatılar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alanlar arası geçiş sağlayan köprü - Doğal taş parke kaplama zemin döşemesi
--	--

 <p>Spor alanındaki fitness (açma germe) aletleri</p>	 <p>Spor alanı ve çevre görüntüsü</p>
 <p>Havuz ve çevresi dinlenme mekânları</p>	 <p>Havuz ve çevre görüntüsü</p>

Şekil 4.4. Dördüncü Alt Bölge Görüntüleri

4.2. Alt Bölgelerin Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Analiz Edilmesinden Elde Edilen Bulgular

Her bir alt bölgeye yönelik özgün olarak hazırlanan evrensel tasarım ilkelerinin analiz edildiği formlardan elde edilen bulgulara bu bölümde yer verilmiştir. Yöntem kısmında da belirtildiği gibi görme ve fiziksel engelli 2 (iki) kullanıcının konuya ilişkin görüşleri alınmıştır.

4.2.1. Birinci alt bölgeye ilişkin bulgular

Dört ana alt bölgeye ayrılan çalışma alanının 1. Alt bölgesi olan “Çocuk oyun alanı” ve “İşletme oturma mekânının” evrensel tasarım ilkelerine göre irdelenmesinden elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir:

1. “Eşitlik” İlkesine ilişkin bulgular:

“Eşitlik” ilkesi başlığı altında toplam altı önerme yöneltilmiştir (Çizelge 4.1). Fiziksel ve görme engelli bireylerin yerinde gezerek kendilerine yöneltilen önermelere verdikleri “1 – 5” arasındaki puanların genel ortalaması 3 olarak belirlenmiş olup, buna göre eşitlik ilkesi yönüyle 1. Alt Bölge orta düzeyde başarılı olduğu görülmektedir. En düşük ortalama puanı, “Tüm kullanıcılara aynı çekicilikte hitap eden tasarım unsurlarına yer verilmiştir” önermesi alırken, mekânın farklı yetilerdeki bireylerin kullanıma uygunluğu önermesi en yüksek ortalama puanı almıştır. Görme engelli bireye göre birinci alt bölge ortalama 1,3 puan alırken, fiziksel engelli birey ortalama 4,6 puan vererek alt bölgeyi eşitlik ilkesine göre oldukça başarılı bulmuştur.

Çizelge 4.1. Birinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin eşitlik ilkesine göre analizi

1. ALT BÖLGE-ÇOCUK OYUN ALANI ¹ ve İŞLETME OTURMA MEKÂNI ²			
EVRENSEL TASARIM İLKELERİNE GÖRE DEĞERLENDİRME			
1. EŞİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Farklı yaş gruplarına uygun	2	4	3
¹ Farklı yetilerdeki çocukların kullanıma uygun	1	5	3
² Farklı yetilerdeki bireylerin kullanımına uygun	2	5	3,5
Tüm kullanıcı gruplarına güvenlik, mahremiyet ve koruma sağlamaktadır**	1	5	3
Tüm kullanıcılara aynı çekicilikte hitap eden tasarım unsurlarına yer verilmiştir	1	4	2,5
Tüm kullanıcılar için aynı kullanım kolaylığı sağlamaktadır	1	5	3
GENEL ORTALAMA	1,3	4,6	3

*Çocuklar ebeveynleri olmadan çocuk oyun donatılarını bulmakta zorluk çekebilmektedir.

**Çocuk oyun alanında bulunan hareketli cisimlerin tehlike oluşturduğu alana girilmemesi için herhangi bir uyarıcı veya engelleyici bulunmamaktadır.

2. “Esneklik” ilkesine ilişkin bulgular:

“Esneklik” ilkesi başlığı altında yöneltilen toplam 7 önermeye katılımcılar ortalama 2 puan vermişlerdir. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiş olup, esneklik ilkesine göre çalışma alanını yetersiz bulmuştur. Fiziksel engelli birey ise “Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin çocuk oyun elemanları bulunmaktadır”, “Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin donatı elemanları bulunmaktadır” ve “Hareket kısıtlılığı olanlara yönelik donatı elemanları bulunmaktadır” seçeneklerini olumsuz değerlendirmiştir (Çizelge 4.2).

Çizelge 4.2. Birinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin esneklik ilkesine göre analizi

2. ESNEKLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Kullanım yöntemlerinde tercihler sağlanmıştır	1	3	2
¹ Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin çocuk oyun elemanları bulunmaktadır	1	1	1
² Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin donatı elemanları bulunmaktadır	1	1	1
¹ Hareket kısıtlılığı olanlara yönelik oyun elemanları bulunmaktadır	1	1	1
² Hareket kısıtlılığı olanlara yönelik donatı elemanları bulunmaktadır	1	5	3
Doğru ve hassas kullanım sağlayacak önlemler alınmıştır	1	5	3
Tasarım kullanıcı hızına uygunluk sağlanmıştır*	1	5	3
GENEL ORTALAMA	1	3	2

3. “Basitlik” ilkesine ilişkin bulgular:

“Basitlik” ilkesi başlığı altında yöneltilen toplam altı önermeye katılımcılar ortalama 2,2 puan vermişlerdir. Buna göre basitlik ilkesi yönüyle mekân yetersiz bulunmuştur. En düşük puanı “Oyun gruplarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir” önermesi almış olup her iki kullanıcı da 1 puan vermiştir. “Donatı tasarımları beklentilere yanıt vermektedir” ve “Farklı dil ve okuma/anlama yeteneklerine ya da okur-yazar olmayan kullanıcılara uygundur” önermesi ortalama 3 puan olarak orta düzeyde başarılı bulunmuştur (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3. Birinci alt bölge evrensel tasarım ilkelerinin basitlik ilkesine göre analizi

3. BASİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Donatı tasarımları beklentilere yanıt vermektedir	1	5	3
Farklı dil ve okuma/anlama yeteneklerine ya da okur-yazar olmayan kullanıcılara uygundur	1	5	3
¹ Oyun gruplarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir	1	1	1
² Donatı elemanlarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir	1	3	2
¹ Oyun grupları karmaşıklığından uzak ve basittir	1	3	2
² Donatı elemanları karmaşıklığından uzak ve basittir	2	3	2,5
GENEL ORTALAMA	1,16	3,3	2,2

4. “Algılanabilir / Anlaşılabilir Bilgilendirme (Pratiklik)” ilkesine ilişkin bulgular:

“Algılanabilir/Anlaşılabilir (Pratiklik)” ilkesi başlığı altında toplam beş önerme yöneltilmiştir (Çizelge 4.4). Katılımcılar ortalama 1,7 puan vermiş olup, algılanabilir/anlaşılabilir ilkesine göre mekânın başarısız olduğu görülmektedir. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiştir. Fiziksel engelli birey tarafından ise “*Uyarıcılar ve uyarılar basit ve sade dille anlatılmıştır*” önermesine 5 puan verilmiştir.

Çizelge 4.4. Birinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin “Pratiklik” ilkesine göre analizi

4.ALGILANABİLİR/ANLAŞILABİLİR BİLGİLENDİRME (PRATİKLİK)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
¹ Oyun gruplarına ait gerekli bilgilendirme farklı anlatımlar kullanılarak yapılmıştır	1	1	1
² Dinlenme mekânına ait gerekli bilgilendirme farklı anlatımlar kullanılarak yapılmıştır	1	4	2,5
Uyarıcılar ve uyarılar basit ve sade dille anlatılmıştır	1	5	3
¹ Farklı yetilerdeki çocuklar tarafından kullanılan alet ve teknik farklılıklar ile donatılmıştır	1	1	1
² Farklı yetilerdeki bireyler tarafından kullanılan alet ve teknik farklılıklar ile donatılmıştır	1	1	1
GENEL OTALAMA	1	2,4	1,7

5. “Koruma ve Güvenlik (Tasarımda hata payı)” ilkesine ilişkin bulgular:

“Koruma ve güvenlik (Tasarımda hata payı)” başlığı altında yöneltilen toplam beş önermeye katılımcılar ortalama 2 puan vermişlerdir. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiş olup, koruma ve güvenlik ilkesine göre çalışma alanı yetersiz bulunmuştur. Fiziksel engelli birey tarafından ise “*Tehlikeli etmenler ortadan kaldırılmış veya koruma altına alınmıştır*” ve “*En fazla kullanılan donatı elemanlarına erişim kolaydır*” önermelerine 5 puan verilmiştir (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5. Birinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin Koruma ve Güvenlik ilkesine göre analizi

5. KORUMA ve GÜVENLİK (TASARIMDA HATA PAYI)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Düşme ve yaralanma gibi tehlikelere karşı önlemler alınmıştır	1	1	1
Tehlikelere karşı uyarıcılar bulunmaktadır	1	1	1
Tehlikeli etmenler ortadan kaldırılmış veya koruma altına alınmıştır	1	5	3
¹ En fazla kullanılan oyun gruplarına erişim kolaydır	1	3	2
² En fazla kullanılan donatı elemanlarına erişim kolaydır	1	5	3
GENEL ORTALAMA	1	3	2

6. “Düşük Fiziksel Güç” ilkesine ilişkin bulgular:

“Düşük fiziksel güç” ilkesi başlığı altında toplam altı önerme yöneltilmiştir (Çizelge 4.6). Görme ve fiziksel engelli birey tarafından bu ilkenin genel ortalaması 2,4 olarak belirlenmiştir. Fiziksel engelli birey “*Tekrar eden eylemlerden kaçınılmıştır*” önermesine 5 puan vermiştir.

Çizelge 4.6. Birinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin Düşük Fiziksel Güç ilkesine göre analizi

6. DÜŞÜK FİZİKSEL GÜÇ	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
¹ Oyun elemanları çocukların için ergonomiktir	2	3	2,5
² Donatı elemanları kullanıcılar için ergonomiktir	2	4	3
Tekrar eden eylemlerden kaçınılmıştır	1	5	3
¹ Çocukların uzun süreli fiziksel güç harcamasını azaltacak yaklaşımlar geliştirilmiştir	1	3	2
² Bireylerin uzun süreli fiziksel güç harcamasını azaltacak yaklaşımlar geliştirilmiştir	1	3	2
Alana ulaşım minimum güç harcanacak şekildedir	1	3	2
GENEL ORTALAMA	1,3	3,5	2,4

7. “Kolay Erişim” ilkesine ilişkin bulgular:

“Kolay erişim” başlığı altında yöneltilen toplam üç önermeye katılımcılar ortalama 2,6 puan vermişlerdir. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiş olup, kolay erişim ilkesine göre çalışma alanı orta düzeyde başarılı bulunmuştur. Fiziksel engelli birey ise “*Tasarımda gerekli olan uygun ölçü ve alan sağlanmıştır*” ve “*Yardımcı birey ve yardımcı araç kullanımına uygundur*” önermelerine 5 puan vermiştir (Çizelge 4.7).

Çizelge 4.7. Birinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin Kolay Erişim ilkesine göre analizi

7. KOLAY ERİŞİM	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Tasarımda gerekli olan uygun ölçü ve alan sağlanmıştır	1	5	3
Tüm kullanıcı grubu kullanım öğelerine rahatlıkla erişebilir	1	3	2
Yardımcı birey ve yardımcı araç kullanımına uygundur (tekerlekli sandalye, görme engelli bastonu vb.)	1	5	3
GENEL ORTALAMA	1	4,3	2,6

4.2.2. İkinci alt bölge

Çalışma alanının 2.Alt bölgesi olan “Mini Amfi Tiyatro” ve “Spor Alanı”nın evrensel tasarım ilkelerine göre irdelenmesi sonucu elde edilen bulgulardan oluşmaktadır. Buna göre:

1. “Eşitlik” ilkesine ilişkin bulgular:

“Eşitlik” ilkesi başlığı altında toplam altı önermenin ortalaması 1,6’dır. Buna göre; çalışma alanının ortalamasının altında kalarak başarısız olduğu görülmektedir. En düşük puanı “Tüm kullanıcılar için aynı kullanım kolaylığı sağlamaktadır” ve “Farklı kullanım gruplarına ayırım yapmaksızın kullanım hakkı sağlamaktadır” önermeleri almıştır. Diğerlerine göre daha yüksek puan alan önerme ise “Farklı yaş gruplarına uygun” olmuştur (Çizelge 4.8).

Çizelge 4.8. İkinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin Eşitlik ilkesine göre analizi

2. ALT BÖLGE – MİNİ AMFİ TİYATRO ve SPOR ALANI			
EVRENSEL TASARIM İLKELERİNE GÖRE DEĞERLENDİRME			
1. EŞİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Farklı Yaş Gruplarına Uygun	2	3	2,5
Farklı yetilerdeki bireylerin kullanımına uygun	2	1	1,5
Tüm kullanıcı gruplarına güvenlik, mahremiyet ve koruma sağlamaktadır	1	3	2
Tüm kullanıcılara aynı çekicilikte hitap eden tasarım unsurlarına yer verilmiştir	1	3	2
Tüm kullanıcılar için aynı kullanım kolaylığı sağlamaktadır	1	1	1
Farklı kullanım gruplarına ayırım yapmaksızın kullanım hakkı sağlamaktadır	1	1	1
GENEL ORTALAMA	1,3	2	1,6

2. “Esneklik” ilkesine ilişkin bulgular:

“Esneklik” ilkesi başlığı altında yöneltilen toplam beş önermeye katılımcılar ortalama 1,4 puan vermişlerdir. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiş olup, çalışma alanını esneklik ilkesine göre yetersiz bulunmuştur. Fiziksel engelli birey ise “Doğru ve hassas kullanım sağlayacak önlemler alınmıştır” ve “Tasarım kullanıcı hızına uygunluk sağlamıştır” önermelerine 3 puan vermiştir (Çizelge 4.9).

Çizelge 4.9. İkinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin esneklik ilkesine göre analizi

2. ESNEKLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Kullanım yöntemlerinde tercihler sağlanmıştır	1	1	1
Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin donatı elemanları bulunmaktadır	1	1	1
Hareket kısıtlılığı olanlara yönelik donatı elemanları bulunmaktadır	1	1	1
Doğru ve hassas kullanım sağlayacak önlemler alınmıştır	1	3	2
Tasarım kullanıcı hızına uygunluk sağlanmıştır	1	3	2
GENEL ORTALAMA	1	1,8	1,4

3. “Basitlik” ilkesine ilişkin bulgular:

Katılımcılara “Basitlik” ilkesi başlığı altında toplam dört önerme yöneltilmiştir (Çizelge 4.10). Puanların genel ortalaması 1,6 olarak belirlenmiş olup, buna göre basitlik ilkesi yönüyle mekânın başarısız olduğu görülmektedir. En düşük puanı görme engelli birey vermiş olup, en düşük puana sahip önermeler ise “Farklı dil ve okuma/anlama yeteneklerine ya da okur-yazar olmayan kullanıcılara uygundur” ve “Donatı elemanlarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir” olmuştur.

Çizelge 4.10. İkinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin basitlik ilkesine göre analizi

3. BASİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Donatı tasarımları beklentilere yanıt vermektedir	1	3	2
Farklı dil ve okuma/anlama yeteneklerine ya da okur-yazar olmayan kullanıcılara uygundur	1	1	1
Donatı elemanlarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir	1	1	1
Donatı elemanları karmaşıklıktan uzak ve basittir	2	3	2,5
GENEL ORTALAMA	1,25	2	1,6

4. “Algılanabilir / Anlaşılabilir Bilgilendirme (Pratiklik)” ilkesine ilişkin bulgular:

“Algılanabilir/ anlaşılabilir bilgilendirme (pratiklik)” ilkesi başlığı altında yöneltilen toplam üç önermeye katılımcılar ortalama 1,3 puan vermişlerdir. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiş olup, algılanabilir / anlaşılabilir bilgilendirme ilkesine göre çalışma alanı yetersiz bulunmuştur. Fiziksel engelli birey ise sadece “Uyarıcılar ve uyarılar basit ve sade dille anlatılmıştır” önermesine 3 puan vermiştir (Çizelge 4.11).

Çizelge 4.11. İkinci alt bölge -evrensel tasarım ilkelerinin “Pratiklik” ilkesine göre analizi

4. ALGILANABİLİR/ANLAŞILABİLİR BİLGİLENDİRME (PRATİKLİK)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Alanlara ait gerekli bilgilendirme farklı anlatımlar kullanılarak yapılmıştır	1	1	1
Uyarıcılar ve uyarılar basit ve sade dille anlatılmıştır	1	3	2
Farklı yetilerdeki bireyler tarafından kullanılan alet ve teknik farklılıklar ile donatılmıştır	1	1	1
GENEL ORTALAMA	1	1	1,3

5. “Koruma ve Güvenlik (Tasarımda hata payı)” ilkesine ilişkin bulgular:

“Koruma ve güvenlik (tasarımda hata payı)” ilkesi başlığı altında toplam dört önerme yöneltilmiştir (Çizelge 4.12). Bu ilke yönüyle mekânın ortalama 1,2 puan olarak başarısız olduğu görülmektedir. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiş olup, fiziksel engelli birey ise sadece “En fazla kullanılan donatı elemanlarına erişim kolaydır” önermesine 3 puan vermiştir.

Çizelge 4.12. İkinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin koruma ve güvenlik ilkesine göre analizi

5. KORUMA ve GÜVENLİK (TASARIMDA HATA PAYI)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Düşme ve yaralanma gibi tehlikelere karşı önlemler alınmıştır	1	1	1
Tehlikelere karşı uyarıcılar bulunmaktadır	1	1	1
Tehlikeli etmenler ortadan kaldırılmış veya koruma altına alınmıştır	1	1	1
En fazla kullanılan donatı elemanlarına erişim kolaydır	1	3	2
GENELORTALAMA	1	1,5	1,2

6. “Düşük Fiziksel Güç” ilkesine ilişkin bulgular:

“Düşük fiziksel güç” ilkesi başlığı altında yöneltilen dört önermeye katılımcılar ortalama 2,3 puan vermişlerdir. En yüksek puanı alan önerme “*Tekrar eden eylemlerden kaçınılmıştır*” olmuştur. Görme engelli birey bu önermeye 1 puan verirken fiziksel engelli birey ise 5 puan vermiştir (Çizelge 4.13).

Çizelge 4.13. İkinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin düşük fiziksel güç ilkesine göre analizi

6. DÜŞÜK FİZİKSEL GÜÇ	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Donatı elemanları kullanıcılar için ergonomiktir	2	3	2,5
Tekrar eden eylemlerden kaçınılmıştır	1	5	3
Bireylerin uzun süreli fiziksel güç harcamasını azaltacak yaklaşımlar geliştirilmiştir	1	3	2
Alana ulaşım minimum güç harcanacak şekildedir	1	3	2
GENEL ORTALAMA	1,25	3,5	2,3

7. “Kolay Erişim” ilkesine ilişkin bulgular:

Katılımcılara “Kolay erişim” ilkesi başlığı altında toplamda üç önerme yöneltilmiş olup, ortalama 1,8 puan almıştır. Bu puan ile mekân ortalamanın altında kalarak başarısız bulunmuştur. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiştir (Çizelge 4.14).

Çizelge 4.14. İkinci alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin kolay erişim ilkesine göre analizi

7. KOLAY ERİŞİM	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Tasarımda gerekli olan uygun ölçü ve alan sağlanmıştır	1	2	1,5
Tüm kullanıcı grubu kullanım öğelerine rahatlıkla erişebilir	1	3	2
Yardımcı birey ve yardımcı araç kullanımına uygundur (tekerlekli sandalye, görme engelli bastonu vb.)	1	3	2
GENELORTALAMA	1	2,6	1,8

4.2.3. Üçüncü alt bölge

Çalışma alanının 3. Alt bölgesi olan “Havuz ve Çevresi” ve “İşletme oturma mekânı” evrensel tasarım ilkelerine göre irdelenmesi sonucu elde edilen bulgulardan oluşmaktadır. Buna göre:

1. “Eşitlik” ilkesine ilişkin bulgular:

“Eşitlik” ilkesi başlığı altında sunulan altı önermeye, katılımcılar ortalama 2,3 puan vermişlerdir. En düşük puanı “*Tüm kullanıcı gruplarına güvenlik, mahremiyet ve koruma sağlamaktadır*” önermesi ortalama 1 puan ile almıştır. En yüksek puanı ise “*Farklı yaş gruplarına uygun*” önermesi ortalama 3,5 puan ile almıştır (Çizelge 4.15).

Çizelge 4.15. Üçüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin eşitlik ilkesine göre analizi

3. ALT BÖLGE – HAVUZ ve ÇEVRESİ / İŞLETME OTURMA MEKÂNI			
EVRENSEL TASARIM İLKELERİNE GÖRE DEĞERLENDİRME			
1. EŞİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Farklı Yaş Gruplarına Uygun	2	5	3,5
Farklı yetilerdeki bireylerin kullanımına uygun	2	3	2,5
Tüm kullanıcı gruplarına güvenlik, mahremiyet ve koruma sağlamaktadır	1	1	1
Tüm kullanıcılara aynı çekicilikte hitap eden tasarım unsurlarına yer verilmiştir	1	2	1,5
Tüm kullanıcılar için aynı kullanım kolaylığı sağlamaktadır	1	5	3
Farklı kullanım gruplarına ayırım yapmaksızın kullanım hakkı sağlamaktadır	1	4	2,5
GENEL ORTALAMA	1,3	3,3	2,3

2. “Esneklik” ilkesine ilişkin bulgular:

“Esneklik” ilkesi başlığı altında katılımcılara toplam beş önerme yöneltilmiştir (Çizelge 4.16). Ortalama 1,3 puan alan ile mekân esneklik ilkesi açısından başarısız görülmektedir. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiştir. Fiziksel engelli birey ise “*Tasarım kullanıcı hızına uygunluk sağlamıştır*” önermesine diğer önermelere oranla daha yüksek puan vermiştir.

Çizelge 4.16. Üçüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin esneklik ilkesine göre analizi

2. ESNEKLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Kullanım yöntemlerinde tercihler sağlanmıştır	1	2	1,5
Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin donatı elemanları bulunmaktadır	1	1	1
Hareket kısıtlılığı olanlara yönelik donatı elemanları bulunmaktadır	1	1	1
Doğru ve hassas kullanım sağlayacak önlemler alınmıştır	1	1	1
Tasarım kullanıcı hızına uygunluk sağlanmıştır	1	3	2
GENEL ORTALAMA	1	1,6	1,3

3. “Basitlik” ilkesine ilişkin bulgular:

Katılımcılar “Basitlik” ilkesi başlığı altında yöneltilen dört önermeye ortalama 1,2 puan vermişlerdir. Böylelikle mekânın basitlik ilkesi açısından yetersiz olduğu görülmektedir. Görme ve fiziksel engelli bireyler önermelere aynı puanı vermiş olup, sadece “*Donatı elemanları karmaşıklıktan uzak ve basittir*” önermesine 2’şer puan vermişlerdir (Çizelge 4.17).

Çizelge 4.17. Üçüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin basitlik ilkesine göre analizi

3. BASİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Donatı tasarımları beklentilere yanıt vermektedir	1	1	1
Farklı dil ve okuma/anlama yeteneklerine ya da okur-yazar olmayan kullanıcılara uygundur	1	1	1
Donatı elemanlarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir	1	1	1
Donatı elemanları karmaşıklıktan uzak ve basittir	2	2	2
GENEL ORTALAMA	1,25	1,25	1,2

4. “Algılanabilir / Anlaşılabilir Bilgilendirme (Pratiklik)” ilkesine ilişkin bulgular:

“Algılanabilir / anlaşılabilir bilgilendirme (Pratiklik)” ilkesi başlığı altında toplanan üç önermeye katılımcılar 1,1 puan vermişlerdir (Çizelge 4.18). Mekân algılanabilir / anlaşılabilir bilgilendirme ilkesi açısından başarısız olduğu görülmektedir. Görme engelli birey bütün önermelere 1 puan vermiş olup, fiziksel engelli birey ise sadece “*Uyarıcılar ve uyarımlar basit ve sade dille anlatılmıştır*” önermesine 2 puan vermiştir.

Çizelge 4.18. Üçüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin “Pratiklik” ilkesine göre analizi

4. ALGILANABİLİR/ANLAŞILABİLİR BİLGİLENDİRME (PRATİKLİK)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Alanlara ait gerekli bilgilendirme farklı anlatımlar kullanılarak yapılmıştır	1	1	1
Uyarıcılar ve uyarımlar basit ve sade dille anlatılmıştır	1	2	1,5
Farklı yetilerdeki bireyler tarafından kullanılan alet ve teknik farklılıklar ile donatılmıştır	1	1	1
GENEL ORTALAMA	1	1,3	1,1

5. “Koruma ve Güvenlik (Tasarımda hata payı)” ilkesine ilişkin bulgular:

Koruma ve güvenlik (Tasarımda hata payı) ilkesi başlığı altında katılımcılara dört önerme yönlendirilmiş olup, ortalama 1,3 puan verilmiştir. Böylelikle mekân “Koruma ve güvenlik” ilkesi açısından yetersiz bulunmuştur. Görme engelli birey bütün önermelere 1 puan vermiş olup, fiziksel engelli birey ise “*En fazla kullanılan donatı elemanlarına erişim kolaydır*” önermesine 3 puan vermiştir (Çizelge 4.19).

Çizelge 4.19. Üçüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin koruma ve güvenlik ilkesine göre analizi

5. KORUMA ve GÜVENLİK (TASARIMDA HATA PAYI)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Düşme ve yaralanma gibi tehlikelere karşı önlemler alınmıştır	1	1	1
Tehlikelere karşı uyarıcılar bulunmaktadır	1	1	1
Tehlikeli etmenler ortadan kaldırılmış veya koruma altına alınmıştır	1	2	1,5
En fazla kullanılan donatı elemanlarına erişim kolaydır	1	3	2
GENEL ORTALAMA	1	1,75	1,3

6. “Düşük Fiziksel Güç” ilkesine ilişkin bulgular:

Katılımcılara “Düşük fiziksel güç” ilkesi başlığı altında dört önerme yöneltilmiş olup, genel ortalaması 1,9 olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.20). Fiziksel engelli birey “*Tekrar eden yapılan eylemlerden kaçınılmıştır*” önermesine 5 puan verirken, görme engelli birey ise 1 puan vermiştir.

Çizelge 4.20. Üçüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin düşük fiziksel güç ilkesine göre analizi

6. DÜŞÜK FİZİKSEL GÜÇ	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Donatı elemanları kullanıcılar için ergonomiktir	2	3	2,5
Tekrar eden eylemlerden kaçınılmıştır	1	5	3
Bireylerin uzun süreli fiziksel güç harcamasını azaltacak yaklaşımlar geliştirilmiştir	1	1	1
Alana ulaşım minimum güç harcanacak şekildedir	1	1	1
GENEL ORTALAMA	1,25	2,5	1,9

7. “Kolay Erişim” ilkesine ilişkin bulgular:

“Kolay erişim” ilkesi başlığı altında katılımcılara üç önerme yöneltilmiştir. Önermelerin genel ortalaması 1,7 puan olarak belirlenmiş olup, mekân kolay erişim açısından yetersiz bulunmuştur. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan, fiziksel engelli birey ise

“Tasarımda gerekli olan uygun ölçü ve alan sağlanmıştır” önermesine 3 puan vermiştir (Çizelge 4.21).

Çizelge 4.21. Üçüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin kolay erişim ilkesine göre analizi

7. KOLAY ERİŞİM	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Tasarımda gerekli olan uygun ölçü ve alan sağlanmıştır	1	3	2
Tüm kullanıcı grubu kullanım öğelerine rahatlıkla erişebilir	1	2	1,5
Yardımcı birey ve yardımcı araç kullanımına uygundur (tekerlekli sandalye, görme engelli bastonu vb.)	1	2	1,5
GENEL ORTALAMA	1	2,3	1,7

4.2.4. Dördüncü alt bölge

Çalışma alanının 4. Alt bölgesi olan “Spor Alanı” ve “Havuz ve Çevresinin” evrensel tasarım ilkelerine göre irdelenmesi sonucu elde edilen bulgulardan oluşmaktadır. Buna göre:

1. “Eşitlik” ilkesine ilişkin bulgular:

Katılımcılara “Eşitlik” ilkesi başlığı altında toplam altı önerme yöneltilmiştir. Önergelerin genel ortalaması 1,7 olarak belirlenmiş olup, mekân eşitlik ilkesi açısından yetersiz bulunmuştur. Fiziksel engelli birey “Tüm kullanıcılara aynı çekicilikte hitap eden tasarım unsurlarına yer verilmiştir” önermesine 5 puan verirken, görme engelli birey ise bu önermeye 1 puan vermiştir (Çizelge 4.22).

Çizelge 4.22. Dördüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin eşitlik ilkesine göre analizi

4. ALT BÖLGE – SPOR ALANI / HAVUZ ve ÇEVRESİ			
EVRENSEL TASARIM İLKELERİNE GÖRE DEĞERLENDİRME			
1. EŞİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Farklı Yaş Gruplarına Uygun	2	1	1,5
Farklı yetilerdeki bireylerin kullanımına uygun	2	2	2
Tüm kullanıcı gruplarına güvenlik, mahremiyet ve koruma sağlamaktadır	1	2	1,5
Tüm kullanıcılara aynı çekicilikte hitap eden tasarım unsurlarına yer verilmiştir	1	5	3
Tüm kullanıcılar için aynı kullanım kolaylığı sağlamaktadır	1	1	1
Farklı kullanım gruplarına ayırım yapmaksızın kullanım hakkı sağlamaktadır	1	1	1
GENEL ORTALAMA	1,3	2	1,7

2. “Esneklik” ilkesine ilişkin bulgular:

“Esneklik” ilkesi başlığı altında katılımcılara toplam beş önerme yöneltilmiş olup genel ortalaması 1,3 olarak belirlenmiştir. Böylelikle mekân esneklik ilkesi bakımından yetersiz bulunmuştur. Görme engelli birey önermelerin tamamına 1 puan verirken, fiziksel engelli birey ise “Doğru ve hassas kullanım sağlayacak önlemler alınmıştır” önermesine 3 puan vermiştir (Çizelge 4.23).

Çizelge 4.23. Dördüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin esneklik ilkesine göre analizi

2. ESNEKLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Kullanım yöntemlerinde tercihler sağlanmıştır	1	1	1
Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin donatı elemanları bulunmaktadır	1	1	1
Hareket kısıtlılığı olanlara yönelik donatı elemanları bulunmaktadır	1	1	1
Doğru ve hassas kullanım sağlayacak önlemler alınmıştır	1	3	2
Tasarım kullanıcı hızına uygunluk sağlanmıştır	1	2	1,5
GENEL ORTALAMA	1	1,6	1,3

3. “Basitlik” ilkesine ilişkin bulgular:

“Basitlik” ilkesi başlığı altında katılımcılara toplam dört önerme yöneltilmiştir. İlkenin genel ortalaması 1,3 olarak belirlenmiş olup, mekân basitlik ilkesi açısından yetersiz bulunmuştur. Görme ve fiziksel engelli bireyler bütün önermelere aynı puanı vermişlerdir (Çizelge 4.24).

Çizelge 4.24. Dördüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin basitlik ilkesine göre analizi

3. BASİTLİK	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Donatı tasarımları beklentilere yanıt vermektedir	1	1	1
Farklı dil ve okuma/anlama yeteneklerine ya da okur-yazar olmayan kullanıcılara uygundur	1	1	1
Donatı elemanlarında herhangi bir kullanıcı için yararlı olabilecek ayrıntılar ifade edilmiştir	1	1	1
Donatı elemanları karmaşıklıktan uzak ve basittir	2	2	2
GENEL ORTALAMA	1,25	1,25	1,3

4. “Algılanabilir / Anlaşılabilir Bilgilendirme (Pratiklik)” ilkesine ilişkin bulgular:

Katılımcılara “Algılanabilir / anlaşılabilir bilgilendirme (Pratiklik)” ilkesi başlığı altında toplam üç önerme yöneltilmiş olup, genel ortalaması 1 puan olarak belirlenmiştir (Çizelge 4.25). Mekânın algılanabilir / anlaşılabilir bilgilendirme ilkesine göre başarısız olduğu görülmektedir. Görme ve fiziksel engelli bireyler bütün önermelere 1 puan vermişlerdir.

Çizelge 4.25. Dördüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin “Pratiklik” ilkesine göre analizi

4. ALGILANABİLİR/ANLAŞILABİLİR BİLGİLENDİRME (PRATİKLİK)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Alanlara ait gerekli bilgilendirme farklı anlatımlar kullanılarak yapılmıştır	1	1	1
Uyarıcılar ve uyarılar basit ve sade dille anlatılmıştır	1	1	1
Farklı yetilerdeki bireyler tarafından kullanılan alet ve teknik farklılıklar ile donatılmıştır	1	1	1
GENEL ORTALAMA	1	1	1

5. “Koruma ve Güvenlik (Tasarımda hata payı)” ilkesine ilişkin bulgular:

“Koruma ve güvenlik (Tasarımda hata payı)” ilkesi başlığı altında yöneltilen toplam dört önermeye katılımcılar ortalama 1 puan vermişlerdir. Görme ve fiziksel engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiş olup, buna göre koruma ve güvenlik ilkesi yönüyle mekânın başarısız olduğu görülmektedir (Çizelge 4.26).

Çizelge 4.26. Dördüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin koruma ve güvenlik ilkesine göre analizi

5. KORUMA ve GÜVENLİK (TASARIMDA HATA PAYI)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Düşme ve yaralanma gibi tehlikelere karşı önlemler alınmıştır	1	1	1
Tehlikelere karşı uyarıcılar bulunmaktadır	1	1	1
Tehlikeli etmenler ortadan kaldırılmış veya koruma altına alınmıştır	1	1	1
En fazla kullanılan donatı elemanlarına erişim kolaydır	1	1	1
GENEL ORTALAMA	1	1	1

6. “Düşük Fiziksel Güç” ilkesine ilişkin bulgular:

“Düşük fiziksel güç” ilkesi başlığı altında toplam dört önerme yöneltilmiştir (Çizelge 4.27). Verilen puanların genel ortalaması 2,1 olarak belirlenmiş olup, buna göre düşük fiziksel güç ilkesi yönüyle mekânın yetersiz olduğu görülmektedir. En düşük puanı görme engelli bireyin 1 puan verdiği “*Bireylerin uzun süreli fiziksel güç harcamasını azaltacak yaklaşımlar geliştirilmiştir*” ve “*Alana ulaşım minimum güç harcayacak şekildedir*” önermesi alırken en yüksek puanı ise fiziksel engelli bireyin 5 puan verdiği “*Tekrar eden eylemlerden kaçınılmıştır*” önermesi almıştır.

Çizelge 4.27. Dördüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin düşük fiziksel güç ilkesine göre analizi

6. DÜŞÜK FİZİKSEL GÜÇ	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Donatı elemanları kullanıcılar için ergonomiktir	2	3	2,5
Tekrar eden eylemlerden kaçınılmıştır	1	5	3
Bireylerin uzun süreli fiziksel güç harcamasını azaltacak yaklaşımlar geliştirilmiştir	1	2	1,5
Alana ulaşım minimum güç harcanacak şekildedir	1	2	1,5
GENEL ORTALAMA	1,25	3	2,1

7. “Kolay Erişim” ilkesine ilişkin bulgular:

Kolay erişim ilkesi başlığı altında yöneltilen toplam üç önermeye katılımcılar ortalama 1 puan vermişlerdir. Görme ve fiziksel engelli birey önermelerin tamamına 1 puan vermiş olup, kolay erişim ilkesi yönüyle mekânın başarısız olduğu görülmektedir (Çizelge 4.28).

Çizelge 4.28. Dördüncü alt bölge - evrensel tasarım ilkelerinin kolay erişim ilkesine göre analizi

7. KOLAY ERİŞİM	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Ortalama
Tasarımda gerekli olan uygun ölçü ve alan sağlanmıştır	1	1	1
Tüm kullanıcı grubu kullanım öğelerine rahatlıkla erişebilir	1	1	1
Yardımcı birey ve yardımcı araç kullanımına uygundur (tekerlekli sandalye, görme engelli bastonu vb.)	1	1	1
GENEL ORTALAMA	1	1	1

4.3. Dört Alt Bölgenin Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Kıyaslanması Sonucunda Elde Edilen Bulgular

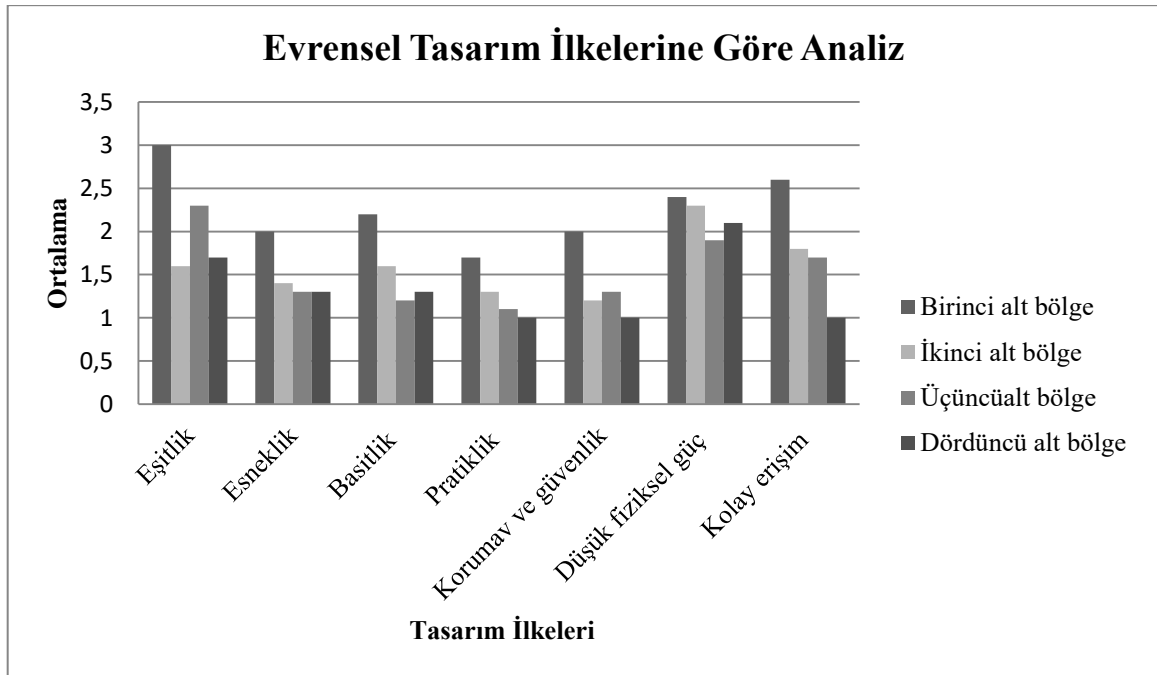
Çalışma alanı olan Nevzat Biçer Parkını evrensel tasarım ilkelerine göre analiz edildiğinde ortalama sonuçlar Şekil 4.5’ de verilmiştir. Birinci alt bölge olan çocuk oyun alanı ve işletme oturma mekânı, tüm ilkeler açısından diğer alt bölgelerle göre ortalama olarak daha başarılı bulunmuştur. Mini amfi tiyatro ve spor alanını kapsayan ikinci alt bölge, “Esneklik”, “Basitlik”, “Pratiklik”, “Düşük fiziksel güç” ve “Kolay erişim” ilkeleri yönüyle üçüncü ve dördüncü alt bölgeye göre daha yüksek ortalama puanlar almıştır.

Sadece birinci alt bölge “Eşitlik” ilkesi yönüyle orta düzeyde başarılı bulunurken diğer tüm alt bölgeler 3 puanın altında kalarak evrensel tasarım ilkelerini karşılamamıştır.

Evrensel tasarım ilkeleri arasında, diğer ilkelere oranla, her bir alt bölgede, daha dengeli bir ortalama değer alan ilke “düşük fiziksel güç” ilkesi olarak belirlenmiştir.

Fiziksel engelli birey evrensel tasarım ilkelerine göre alt bölgeleri, görme engelli bireye göre daha başarılı bulmuş ve fiziksel engelli birey tarafından en yüksek ortalama “düşük fiziksel güç” ilkesine verilmiştir. Görme engelli birey ise alt bölgelerde ortalama en yüksek puanları basitlik ilkesine vermiştir.

Şekil 4.5. Alt bölgelerin evrensel tasarım ilkelerine göre analizi

4.4. Alt bölgelerin “Uygunluk”, “Bakım ve güvenlik” analizlerinden elde edilen bulgular

Dört alt bölgeye ayrılan Nevzat Biçer Parkı'nın “Uygunluk”, “Bakım ve güvenlik” analizleri, görme ve fiziksel engelli kişilerin katılımlarıyla analiz edilmiş olup, elde edilen bulgulara bu kısımda yer verilmiştir.

4.4.1 Uygunluk analizi

Nevzat Biçer Parkının uygunluk analizine yönelik belirlenen ölçütler irdelendiğinde aşağıdaki bulgular elde edilmiştir;

1. Erişime yönelik ölçütlerden elde edilen bulgular:

Erişime yönelik ölçütler irdelendiğinde; görme ve fiziksel engelli kişiler rampaların başlangıç ve bitiş noktalarındaki hareket alanını ve yaya kaldırımlarının yerden yüksekliklerini uygun bulmuşlardır. Yollarda yardımcı araç için gerekli hareket alanını, yolların gece kullanım durumunu, rampaların eğimini, merdivenlerin başlangıç ve bitiş noktalarındaki uyarıcı yüzeyleri, merdivenlerin korkuluk ve küpeştelere ise uygun bulmamışlardır (Çizelge 4.29).

Çizelge 4.29. Uygunluk analizinin erişime yönelik ölçütlere göre irdelenmesi

PARKIN GENELİNİN ÖLÇÜTLERE İLİŞKİN UYGUNLUK ANALİZİ FORMU				
1. Erişime Yönelik Ölçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Yaya yolu, rampa, merdiven ve kaldırım genişlikleri*	✓			✓
Yollarda yardımcı araç için gerekli hareket alanı			✓	✓
Yolların gece kullanım durumu			✓	✓
Rampaların eğimi*			✓	✓
Rampaların başlangıç ve bitiş noktalarının hareket alanı	✓	✓		
Merdivenlerin başlangıç ve bitiş noktalarındaki uyarıcı yüzeyler			✓	✓
Merdivenlerin korkuluk ve küpeştelere			✓	✓
Duyumsanabilir yüzeyler		✓	✓	
Yaya kaldırımlarının yerden yükseklikleri*	✓	✓		
Farklı yetilerdeki çocuklara hitap eden oyun gruplarına erişim		✓	✓	
Farklı yetilerdeki bireylere hitap eden işletme oturma mekânına erişim			✓	✓
Engelli otoparkı		✓	✓	
Giriş-Çıkış algılanabilirliği / netliği		✓	✓	

2. Tanıtıcı levhalara yönelik ölçütlerden elde edilen bulgular:

Her iki katılımcı da bu seçeneklere aynı cevapları vermişlerdir. Ögelerin yerden yüksekliklerini uygun, buna karşın uyarıcıların gece kullanımını, pano ve levhaların herhangi bir engelle sahip bir birey tarafından kullanımını, okunabilirlik durumunu ve konumunu uygun bulmamışlardır (Çizelge 4.30).

Çizelge 4.30. Uygunluk analizinin tanıtıcı levhalara yönelik ölçütlere göre irdelenmesi

2. Tanıtıcı Levhalara Yönelik Ölçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Yerden yükseklikleri	✓	✓		
Uyarıcıların gece kullanım durumu			✓	✓
Algılama ve duyu kaybı olanlara ilişkin pano ve levhaların uygunluğu			✓	✓
Hareket kısıtlığına sahip bireyler için pano ve levhaların uygunluğu			✓	✓
Pano, levha ve uyarıcıların okunabilirliği			✓	✓
Pano ve levhaların konumu			✓	✓

3. Aydınlatma elemanlarına yönelik ölçütlerden elde edilen bulgular:

Çizelge 4.31'deki aydınlatma elemanlarına ilişkin ölçütlerden elde edilen bulgularda yüksek ve alçak aydınlatmanın uygun bulunmadığı, aydınlatmaların konumu ve yükseklikleri konusunda kararsız kaldıkları gözlenmiştir.

Görme engelli birey için “Yüksek aydınlatma”, “Alçak aydınlatma” ve “Yükseklikleri” soruları yöneltilmemiştir.

Çizelge 4.31. Uygunluk analizinin aydınlatma öğelerine ilişkin ölçütlere göre irdelenmesi

3. Aydınlatma Öğelerine İlişkin Ölçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Yüksek aydınlatma				✓
Alçak aydınlatma				✓
Konumu		✓	✓	
Yükseklikleri		✓		

4. Kent mobilyalarına yönelik ölçütlerden elde edilen bulgular:

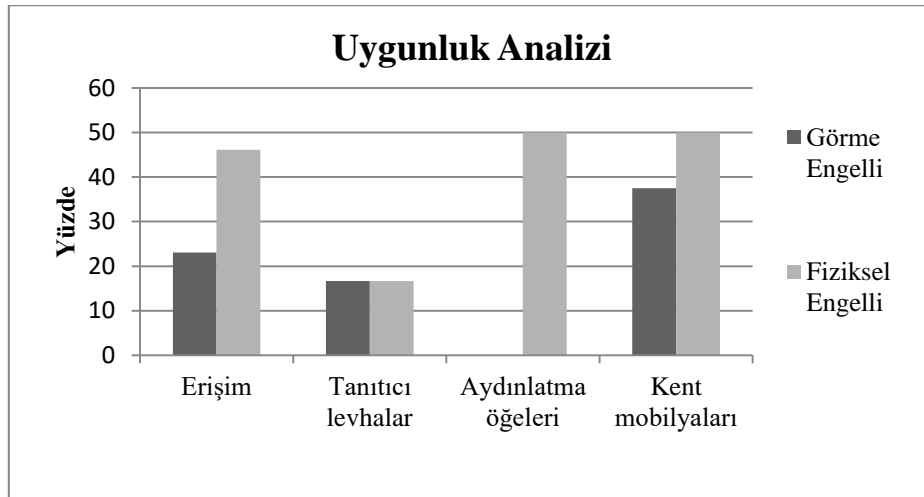
Katılımcılar çöp kutularının yerden yüksekliklerini uygun, oturma birimlerinin farklı yetilerdeki bireyler için kullanımını ve oyun gruplarının malzeme seçimlerini uygun bulmamışlardır. Buna karşın her iki katılımcı da çöp kutularının yerden yüksekliklerini uygun bulmuştur (Çizelge 4.32).

Çizelge 4.32. Uygunluk analizinin kent mobilyalarına ilişkin ölçütlere göre irdelenmesi

4. Kent Mobilyalarına İlişkin Ölçütler	Uygun		Uygun Değil	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Oturma birimlerinin farklı yetilerdeki bireyler tarafından kullanımı			✓	✓
Oturma birimlerinin ergonomik durumları		✓	✓	
Çöp kutularının malzeme durumu		✓	✓	
Çöp kutularının yerden yüksekliği	✓	✓		
Oyun gruplarının malzeme seçimi			✓	✓
Oyun gruplarının ergonomisi		✓	✓	
Masa ve gölgeliklerin malzeme seçimi	✓			✓
Masa ve gölgeliklerin yükseklikleri	✓			✓

Parkın geneli uygunluk analizine göre irdelendiğinde, fiziksel engelli bireyin görme engelli bireye oranla ölçütleri daha uygun bulduğu gözlemlenmiştir. Uygunluk yüzdesi hesaplanarak Çizelge 4.34’de verilmiştir. Buna göre; yüksek yüzdeyi “Kent mobilyaları” na yönelik ölçütlerin uygunluğu almıştır. En düşük yüzdeyi ise tanıtıcı levhalara ilişkin ölçütler almıştır (Şekil 4.6).

Şekil 4.6. Parkın genelinin uygunluk analizi

4.4.2 Bakım ve güvenlik analizi

2 katılımcı ile gerçekleştirdiğimiz parkın genelinin bakım ve güvenlik analizi sonucu elde edilen bulgulara bu kısımda yer verilmiştir.

1. Bakım analizinden elde edilen bulgular:

Katılımcılar zemin kaplamasının rutin bakımını ve alanların temizliğinin düzenli olarak yapıldığını belirtmişlerdir. Bitkilerin ve yapısal donatıların rutin bakımının yapıldığı konusunda ise iki ayrı görüşü savunmuşlardır (Çizelge 4.33).

Çizelge 4.33. Parkın genelinin bakım analizi

PARKIN GENELİNİN BAKIM ve GÜVENLİK ANALİZİ FORMU				
1. Bakım	Evet		Hayır	
	Görme Engelli*	Fiziksel Engelli	Görme Engelli*	Fiziksel Engelli
Bitkiler bakımlıdır		✓	✓	
Yapısal donatılar bakımlıdır		✓	✓	
Zemin kaplamaları bakımlıdır			✓	✓
Park genelinde temizlik ve bakım yeterlidir			✓	✓

* Görme engelli birey mekân içerisinde dolaşarak ve dokunarak görüşünü bildirmiştir.

2. Güvenlik analizinden elde edilen bulgular:

Çizelge 4.34'deki güvenlik analizinden elde edilen bulgularda çocuk oyun elemanları ve kent mobilyaları korunaklı bulunmamıştır. Farklı yetilerdeki bireyler için sesli ve ışıklı uyarılarının oluşturulmadığı, çocuk oyun alanı zeminin ve diğer zemin döşemelerinin yaralanmalara sebebiyet verdiği her iki katılımcı tarafından belirlenmiştir. Ayrıca bakımsızlıktan kaynaklanan güvenlik sorununun bulunmaması, çocuk oyun ve kent mobilyalarının sağlamlığı, gece kullanım güvenliğinin sağlanması, altyapıya yönelik herhangi bir güvenlik sorununun bulunmaması seçeneklerinde katılımcılar farklı cevaplar vererek hemfikir olmamışlardır.

Çizelge 4.34. Parkın genelinin güvenlik analizi

2. Güvenlik	Evet		Hayır	
	Görme Engelli	Fiziksel Engelli	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Bakımsızlıktan kaynaklanan güvenlik sorunu bulunmamaktadır	✓			✓
Çocuk oyun elemanları sağlamdır	✓			✓
Kent mobilyaları sağlamdır	✓			✓
Çocuk oyun elemanları korunaklıdır			✓	✓
Kent mobilyaları korunaklıdır			✓	✓
Gece kullanım güvenliği sağlanmıştır		✓	✓	
Altyapıya yönelik herhangi bir güvenlik sorunu bulunmamaktadır	✓			✓
Farklı yetilerdeki bireyler için sesli ve ışıklı uyarılar oluşturulmuştur			✓	✓
Çocuk oyun alanı zemin döşemesi yaralanmalara sebebiyet vermemektedir			✓	✓
Zemin döşemeleri yaralanmalara sebebiyet vermemektedir			✓	✓

Parkın geneline baktığımızda görme engelli birey parkı bakımlı bulmamıştır. Fiziksel engelli birey ise %50 oranla bakımlı bulmuştur. Güvenlik analizinde ise görme engelli birey parkı %40 oranında güvenli bulurken, fiziksel engelli birey ise yüzde %10 oranında güvenli bulmuştur (Şekil 4.7).

Şekil 4.7. Parkın genelinin bakım ve güvenlik analizi

4.5. Engelli Birey ve Uzman Görüş Formlarından Elde Edilen Bulgular

Alana yönelik oluşturulan görüş formunda, “uzman görüşü” ve farklı iki engel grubuna sahip bireylere yönelik görüş alınarak iki yönetsel yaklaşımdan elde edilen bulgular bu kısımda irdelenmiştir. 20 kişilik uzman gurubuna sorular yöneltilerek parkın genel durumuna ve kullanımına ilişkin fikirler edinilmiştir. Aynı sorular görme ve fiziksel engel grubuna sahip bireylere de yöneltilmiş ve görüşleri alınmıştır. Buna göre; kullanıcıların genel özellikleri, alanı kullanım durumları ve beklentileri belirlenmiştir. Katılımcıların Genel Özellikleri:

Katılımcıların %75’inin, 18-35 yaş grubu arasında olduğu görülmektedir. Bu oranı %25 ile 36-55 yaş grubu takip etmektedir. Katılımcıların %80’i kadın, %20’si ise erkeklerden oluşmaktadır.

Öğrenim durumları incelendiğinde; katılımcılar%55 oranla lisans, %45 oranla lisansüstü mezundur. Meslek gruplarının dağılımı incelendiğinde; %95 ile peyzaj mimarları en fazla orana sahiptir. Bu oranı %5 ile mimarlar takip etmektedir. 6 kişinin mesleği peyzaj mimarlığı bölümünde öğretim üyesi olup, 13 tanesi peyzaj mimarı ve 1 tanesi de mimardır.

Engelli bireylerden görme engelli birey 40, fiziksel engelli birey ise 55 yaşındadır. Görme engelli bireyin cinsiyeti erkek olup lisans mezundur ve mesleği öğretmenlikdir. Ayrıca Aydın Engelliler Derneği Başkanlığını da yürütmektedir. Fiziksel engelli birey ise %40 oranında fiziksel engele sahip, cinsiyeti kadındır. Lisans mezundur ve Aydın Sakatlar Derneği Başkanlığını yapmaktadır (Çizelge 4.35).

Çizelge 4.35. Görüş formuna katılan bireylerin genel özellikleri

	Uzman Görüşü		Engelli Bireyler	
		Yüzde (%)	Görme Engelli	Fiziksel Engelli
Yaş	18-35	75		
	36-55	25	✓	✓
	56 ve üzeri	Yok		
Cinsiyet	Kadın	80		✓
	Erkek	20	✓	
Öğrenimi	Lisans	55	✓	✓
	Lisansüstü	45		
Meslek	Peyzaj Mimarı	95	Aydın Engelliler Derneği Başkan, Öğretmen	Serbest meslek, Aydın Sakatlar Derneği Başkanı
	Mimar	5		

Nevzat Biçer Parkının kullanım amacının belirlenmesi:

Çalışma alanının kullanım amacını belirlemeye yönelik sorulan bu soruda, kullanıcıların birden fazla aktiviteyi işaretlenmesine olanak sağlanmıştır. Çalışmaya katılan 20 uzmanın %29'u "Arkadaşlarla birlikte olmak için" seçeneğini işaretleyerek, en çok tercih edilen aktivite olarak belirlemişlerdir. Bu seçeneği %23 oranıyla "Vakit geçirmek", %15 oranlarıyla "hava almak" ve "yeme – içme" seçenekleri takip etmektedir (Çizelge 4.39).

Engelli bireyler ise benzer cevapları vermişlerdir. Her ikisi de parkın "Evrensel tasarım ilkelerine uygun olması" seçeneğini işaretlememiştir (Çizelge 4.36).

Çizelge 4.36. Soru 1- Rekreasyon alanlarını kullanım amacınız nedir?

	Uzman Görüşü		Engelli Bireyler	
	Yüzde (%)		Görme Engelli	Fiziksel Engelli
	Arkadaşlarla birlikte olmak için (Sosyal birliktelik)	29	✓	✓
Spor yapmak için	2	✓	✓	
Zihinsel dinlenme amaçlı	14	✓	✓	
Vakit geçirmek	23	✓	✓	
Evrensel tasarım uygun olması	2			
Hava almak	15	✓	✓	
Yeme – İçme	15	✓		
Diğer:.....				

Nevzat Biçer Parkının ziyaret sıklığının belirlenmesi:

Ziyaret sıklığının belirlenmesine yönelik sorulan soruda, uzmanların büyük bir çoğunluğu %85 ile "Ayda bir ve daha az" cevabını vermişlerdir. Bu cevabı "Haftada 1-2 defa" seçeneği takip etmektedir (%10) (Çizelge 4.37).

Görme engelli birey, Nevzat Biçer Parkına "hafta 1-2 defa" gittiğini belirtirken, fiziksel engelli birey ise "ayda bir ve daha az" cevabını vermiştir (Çizelge 4.37).

Çizelge 4.37. Soru 2- Nevzat Biçer Parkını hangi sıklıkla ziyaret ediyorsunuz?

	Uzman Görüşü		Engelli Bireyler	
	Yüzde (%)		Görme Engelli	Fiziksel Engelli
	Haftada 2'den çok	-		
Haftada 1-2 defa	10	✓		
15 günde 1	5			
Ayda bir ve daha az	85		✓	

Nevzat Biçer Parkında geçirilen sürenin belirlenmesi:

Parkta geçirilen zamanın belirlenmesine yönelik yöneltilen soruya uzman grubun %60'ı "1 saatten az" cevabını vermiş olup, Bu cevabı "1-3 saat" seçeneği %30 ile takip etmektedir (Çizelge 4.38).

Nevzat Biçer Parkında görme engelli birey 3-5 saat zaman geçirdiğini, fiziksel engelli birey ise 1-3 saat zaman geçirdiğini belirtmiştir (Çizelge 4.38).

Çizelge 4.38. Soru 3- Nevzat Biçer Parkında genelde ne kadar süre geçirirsiniz?

Nevzat Biçer Parkında genelde ne kadar süre geçirirsiniz?	Uzman Görüşü		Engelli Bireyler	
	Yüzde (%)		Görme Engelli	Fiziksel Engelli
	1 saatten az	60		
1-3 saat	30		✓	
3-5 saat	10	✓		
5 saat ve daha çok	-			

Nevzat Biçer Parkın erişimin belirlenmesi:

Uzman katılımcıların büyük bir çoğunluğu Nevzat Biçer Parkına "Yaya" olarak ulaştığını belirtmiştir (%61). "Toplu taşıma" seçeneği %22 oranıyla bu seçeneği takip etmektedir (Çizelge 4.39).

Görme engelli birey aktivite yapılacak alana "Yaya" olarak erişim sağlarken, fiziksel engelli birey ise toplu taşıma araçlarını kullanmaktadır (Çizelge 4.39).

Çizelge 4.39. Soru 4- Nevzat Biçer Parkına ulaşımınızı nasıl sağlıyorsunuz?

Nevzat Biçer Parkına ulaşımınızı nasıl sağlıyorsunuz?	Uzman Görüşü		Engelli Bireyler	
	Yüzde (%)		Görme Engelli	Fiziksel Engelli
	Yaya	61	✓	
Topluma taşıma	22		✓	
Bisiklet	4			
Özel araç	13			
Diğer.....				

Nevzat Biçer Parkının gün içinde kullanım saatlerinin belirlenmesi:

Uzman katılımcılar %50 oranıyla Nevzat Biçer Parkına “17.00-20.00” saatleri arasında gitmeyi tercih etmektedir. Bu cevabı %35 oranla “ 12.00 - 17.00” saatleri arası takip etmektedir (Çizelge 4.40).

Görme engelli birey alana saat “20.00’den sonra” gitmeyi tercih ederken, fiziksel engelli birey ise “17.00-20.00” saatleri arasında gitmeyi tercih etmektedir (Çizelge 4.40).

Çizelge 4.40. Soru 5- Nevzat Biçer Parkına günün hangi saatleri gitmeyi tercih ederdiniz?

Nevzat Biçer Parkına günün hangi saatleri gitmeyi tercih edersiniz?	Uzman Görüşü		Engelli Bireyler	
	Yüzde (%)		Görme Engelli	Fiziksel Engelli
08.00-12.00	-			
12.00-17.00	35			
17.00-20.00	50		✓	
20.00’den sonra	15	✓		

Uzman katılımcıların “Evrensel Tasarım” ilkeleri doğrultusunda Nevzat Biçer Parkını değerlendirmesi:

Nevzat Biçer Parkının Evrensel Tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesine yönelik uzman grubun görüşleri 5’li Likert ölçeğinden yararlanılarak belirlenmiştir (Çizelge 4.41):

Uzman grup, çalışma alanının mekânları arasında kolay erişim ve hareket sisteminin kurgulandığını düşünmektedir (%65). Katılımcılar çok büyük oranla, parka giriş çıkış yaparken zorluk yaşamadıklarını belirtmiştir Yürüyüş yollarının ise engelli bireylerin kullanımına yeterince uygun olmadığı görülmüştür (Toplam %45’i olumsuz görüş bildirmiştir). %50 gibi bir oranla, rampa ve merdivenlerin engelli bireylerin kullanımına uygun olmadığı görüşü hâkimdir (Çizelge 4.41).

Çizelge 4.41 Soru 6- Nevzat Biçer Parkının ‘Erişilebilirlik’ ölçütlerine göre değerlendirilmesi

Erişilebilirlik	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Alanlar arası kolay erişim ve hareket sistemine sahiptir	-	15	20	65	-
Parka giriş çıkış yaparken zorluk yaşanmamaktadır	-	5	10	80	5
Yürüyüş yolları engelli birey kullanımına uygundur	10	35	35	20	10
Rampa ve merdivenler engelli birey kullanımına uygundur	10	40	35	15	10

Donatı elemanları yönüyle irdelendiğinde; Oturma elemanlarının engelli kullanımına uygun olmadığı belirlenmiştir (%50 “Katılmıyorum”, %25 “Hiç Katılmıyorum”). Çöp kutuları ve aydınlatma elemanları, sırasıyla %55 ve %40 gibi bir oranla engelli kullanımına uygun bulunmuştur. Çocuk oyun alanındaki donatılar, engelli bireylerin kullanımına elverişli bulunmamıştır (Hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçenekleri sırasıyla %55 ve %30’dur).

Fitness aletlerinin ise engelli kullanımına uygun olarak tasarlanmadığı belirlenmiştir (%55 Hiç katılmıyorum ve %30 katılmıyorum) (Çizelge 4.42).

Çizelge 4.42. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının ‘Donatı Elemanları’ ölçütlerine göre değerlendirilmesi

Donatı Elemanları	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Oturma elemanları engelli kullanımına uygundur	25	50	5	20	-
Çöp kutusu engelli kullanımına uygundur	20	20	5	55	-
Aydınlatma elemanları engelli kullanımına uygundur	20	15	25	40	-

Çizelge 4.42. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının ‘Donatı Elemanları’ ölçütlerine göre değerlendirilmesi- devamı

Donatı Elemanları	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Çocuk oyun alanındaki donatılar engelli bireylerin kullanımına elverişlidir	55	30	-	15	-
Fitness alanında bulunan aletler engelli kullanımına uygundur	55	40	5	-	-

Tanııcı levhalar yönüyle irdelendiğinde:

Çalışma alanındaki işaret, yönlendirme ve bilgilendirme levhaları engelli kullanımına uygun bulunmamıştır. Hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçenekleri sırasıyla %20 ve %55’dir. Katılımcılara işaret, yönlendirme ve bilgilendirme levhalarının sayıca yeterli olup olmadığı sorulduğunda %10 “Hiç Katılmıyorum” ve %65 oranında “Katılmıyorum” seçeneği ile toplamda %75 oranında yeterli bulunmamıştır. Bilgilendirme levhalarının alanların okunabilirliğini yeterince desteklemedikleri görülmektedir. Hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçenekleri sırasıyla %15 ve %55’dir (Çizelge 4.43).

Çizelge 4.43. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının ‘Tanıtıcı Levhalar’ ölçütlerine göre değerlendirilmesi

Tanııcı Levhalar	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
İşaret, yönlendirme ve bilgilendirme levhaları engelli kullanımına uygundur	20	55	20	5	-
İşaret, yönlendirme ve bilgilendirme levhaları sayıca yeterlidir	10	65	20	5	-
Bilgilendirme levhaları alanların okunabilirliğini desteklemektedir	15	55	20	10	-

Bakım ve güvenlik yönüyle irdelendiğinde:

Yer döşeme malzemelerinin yaralanmalara sebebiyet verebildiği (“Hiç Katılmıyorum” % 15, “Katılmıyorum” %35 ve “Kararsızım” %30) rögar kapaklarının engel teşkil ettiği görülmüştür(Sırasıyla “Hiç Katılmıyorum” %15, “Katılmıyorum” %35) . Yapısal donatıların temizlik ve bakımına yönelik sorunlar olduğu bildirilmiştir. Özellikle havuz ve çevresinde gerekli güvenlik önemlerinin alınmadığı belirlenmiştir (“Hiç Katılmıyorum” seçeneği %35 ve “Katılmıyorum” seçeneği %35 olmak üzere toplamda %70 olumsuz görüş bildirilmiştir). Yapısal donatıların konumu engelli bireyler için sorun oluşturmaktadır (%20 “Hiç katılmıyorum” ve %45 “katılmıyorum”) Rampa ve merdivenlerin zemin kaplaması, engelli bireylerin kullanımına “Hiç katılmıyorum” %30, “Katılmıyorum” %20 ve toplamda %50 oranla uygun bulunmamıştır. Parkın gece kullanımı engelli bireylerin kullanımı için %50 gibi bir oranla uygun bulunmamıştır (Hiç katılmıyorum ve katılmıyorum seçenekleri sırasıyla %40 ve %10’dur). Bordür taşlarının engelli bireyler için toplamda %60 oranında sorun teşkil ettiği görülmektedir. Katılımcılar tarafından bitkisel bakımın %70 gibi büyük bir oranla yapıldığı belirlenmiştir (Çizelge 4.44).

Çizelge 4.44. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının ‘Bakım ve Güvenlik’ ölçütlerine göre değerlendirilmesi

Bakım ve güvenlik	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Yer döşeme malzemeleri yaralanmalara sebebiyet vermemektedir	15	35	30	20	-
Yaya yollarındaki rögar kapakları engel teşkil etmemektedir	15	35	25	25	-
Yağmur olukları engel teşkil etmemektedir	5	30	35	30	-
Yapısal donatılar temizlik açısından sorun teşkil etmemektedir	5	40	35	20	-
Havuz ve çevresinde gerekli önlemler alınmıştır	35	35	20	5	5
Yapısal donatıların konumu engelli bireyler için sorun oluşturmamaktadır	20	45	30	5	-

Çizelge 4.44. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının ‘Bakım ve Güvenlik’ ölçütlerine göre değerlendirilmesi- devamı

Bakım ve güvenlik	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Yapısal donatılar sağlamdır	-	25	50	25	-
Rampa ve merdivenlerin zemin kaplaması engelli bireylerin kullanımı için uygundur	30	20	45	5	-
Parkın gece kullanımı engelli bireylerin gece kullanımı için uygundur	40	10	45	5	-
Bordür taşı engelli bireyler için sorun teşkil etmemektedir	20	40	20	20	-
Bitkisel bakım yapılmaktadır	-	10	20	70	-

Fiziksel ve sosyal etkileşim yönüyle irdelendiğinde:

Kullanıcılar, Nevzat Biçer parkında bireysel veya grup olarak çeşitli aktiviteler gerçekleştirebildiklerini belirtmiştir (% 90 Katılıyorum ve %10 Tamamen katılıyorum) Parktaki donatı elemanlarının ise herkesin kullanımına yeterince uygun olmadığı görülmüştür. (Çizelge 4.45).

Çizelge 4.45. Soru 6- Nevzat Biçer Parkının ‘Fiziksel ve Sosyal Etkileşim’ ölçütlerine göre değerlendirilmesi

Fiziksel ve Sosyal Etkileşim	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Kullanıcılar bireysel ve grup olarak aktivitede bulunabilmektedir	-	-	-	90	10
Ayırım gözetmeksizin herkes için ortak yapısal donatılar mevcuttur	20	50	15	10	5

Görüşlerine başvuru alan uzman grup ve engelli bireyler, Nevzat Biçer Parkındaki gözlemledikleri sorunlar çözümlerse, alanı daha sık ziyaret edebileceklerini belirtmişlerdir. Çözülmesi beklenen sorunlar aşağıda listelenmiştir (Çizelge 4.46);

Çizelge 4.46. Soru 7- Kullanıcıların Nevzat Biçer Parkından beklentileri.

Hangi sorunlar çözülsediydi Nevzat Biçer Parkını daha sık ziyaret ederdiniz?
• Evcil ve sokak hayvanları için oyun alanlarının tasarlanması,
• Zemin döşemesinin düzeltilmesi,
• Engelli bireylerin kullanımına uygun donatı elemanlarının olması,
• Oturma elemanlarının sayıca yeterli ve bakımlı olması
• Gece aydınlatmasının verimli ve alanın gece kullanımının güvenli olması,
• Sayıca yeterli ve daha kullanışlı spor aletlerinin olması,
• Bisiklet yolunun yapılması,
• Havuz ve çevresinde gerekli önlemlerin alınması ve etrafında özel işletmelerin olmaması,
• Kent mobilyalarının kent kimliğine uyumlu ve bakımlı olması,
• Alanın kuzeybatı kesiminin değerlendirilmesi,
• Rekreatif olanakları bakımından aktif bir alan olması,
• Alana erişimin toplu taşıma araçlarıyla da sağlanabilmesi,
• İlgi çekici tasarım unsurlarına yer verilmesi ve içerisinde bulunan tarihi yapının daha görülebilir olması,
• Engelli kullanımına uygun oyun gruplarının olması ve çocuk oyun alanında ilgili bakım ve tedbirlerin alınması,
• Alanın bakımın ve güvenliğinin sağlanması, şeklindedir.

5. TARTIŞMA

Gerçekleştirilen tez çalışmasında, araştırma alanı olarak belirlenen Nevzat Biçer Parkı alt bölgelere ayrılmış, her bir alt bölge, *Alan Gözlem Formu*, *“Evrensel Tasarım İlkeleri Analiz Formu”*, *“Uygunluk Analizi Formu”*, *“Bakım ve Güvenlik Analizi Formu”* ve *“Engelli Birey ve Uzman Görüş Formu”* aracılığıyla analiz edilmiş, elde edilen bulgular bütüncül bir yaklaşımla birlikte değerlendirilerek tartışılmıştır

5.1. Evrensel Tasarım İlkelerine Göre Alt Bölgelerin Tartışılması

Çalışma alanı olan Nevzat Biçer Parkı, görme ve fiziksel engelli bireylerin görüşleri doğrultusunda, evrensel tasarım ilkelerine göre analiz edildiğinde; **“Eşitlik”** ilkesine göre ortalama en yüksek puanı Birinci Alt Bölge olan *“Çocuk Oyun Alanı ve Oturma / İşletme Mekânının”* aldığı görülmektedir. Bunun nedeni; Birinci Alt Bölgenin farklı yaş gruplarındaki ve farklı yetilerdeki birey ve çocukların kullanımına uygun bulunmasıdır. Birinci Alt Bölgenin başarılı olmasındaki en belirleyici sebep, fiziksel engelli bireyin görme engelli bireye oranla daha yüksek puanlar vererek ortalama değeri yükseltmesidir. Bu durum, alt bölgenin **“Eşitlik”** ilkesine göre, görme engellilerin kullanımı açısından daha sorunlu olduğunun da göstergesidir. **“Eşitlik”** ilkesine göre, İkinci Alt Bölge en başarısız bulunmuştur. İkinci Alt Bölgede yer alan spor alanının farklı kullanım gruplarına uygun olmaması alt bölgenin herkes tarafından kullanımını kısıtlamaktadır.

“Esneklik” ilkesine göre alt mekânlar analiz edildiğinde, Birinci Alt Bölgeye, diğer alt bölgelere oranla daha yüksek puanlar verildiği ve alt bölgenin ortalama 2 (iki) puan aldığı görülmektedir. Bu durum, esneklik ilkesi yönünden alt bölgelerin, yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Esneklik ilkesine göre; kullanıcılara birden çok kullanım seçeneği sunarak farklı tercihler yapabilmesine fırsat sağlayan ve farklı yetilerdeki bireylerin kullanımına olanak sağlayan tasarımlar çalışma alanının genelinde yeterli değildir. Birinci Alt Bölgenin biraz daha başarılı görünmesinin nedeni ise, fiziksel engelli bireyin, hareket kısıtlılığı olanlara yönelik donatı elemanları bulunduğu konusundaki olumlu görüşüdür. Birinci Alt Bölge, fiziksel engelli bireylerin de kullanabileceği alternatif çözümler üretmiştir. Çocuk oyun alanında engelli çocuk oyun elemanının bulunması bu çözüme bir örnektir.

“**Basitlik**” ilkesi yönüyle alt bölgeler değerlendirildiğinde, Birinci Alt Bölge en yüksek ortalama puanı alırken, Üçüncü Alt Bölgenin en düşük puanı aldığı görülmektedir. Üçüncü Alt Bölge, havuz ve yakın çevresi ile alanda yer alan yeme içme mekânını içermektedir. Havuz ve çevresinin tasarımının karmaşıklığı, yeme – içme mekânına olan erişimin sınırlılığı, alt bölgenin daha düşük puanlarla değerlendirilmesinde etkindir. Alanda yer alan donatılar da beklentilere yeterince yanıt vermemektedir.

“**Algılanabilir / anlaşılabilir bilgilendirme (pratiklik)**” ilkesi, araştırma alanı genelinde en düşük puanların verildiği ilke olarak görülmekte olup, Dördüncü Alt Bölge bu konuda en başarısızdır. Bunun nedeni, alt bölgelerde bulunan bilgilendirme panolarının ve yönlendirme levhalarının yetersiz olmasıdır. Ayrıca farklı yetilerdeki bireyler kullanımına uygun değildir.

“**Koruma ve Güvenlik (Tasarımda hata payı)**” ilkesi yönüyle alt bölgeler değerlendirildiğinde, Birinci Alt Bölge en yüksek ortalama puanı alırken, Dördüncü Alt Bölgenin en düşük puanı aldığı görülmektedir. Dördüncü Alt Bölge olan “Spor Alanı” ve “Havuz ve Çevresinin” başarısız bulunmasının başlıca nedeni, düşme ve yaralanma gibi tehlikelere karşı önlemlerin alınmamış olması ve herhangi bir uyarıcının bulunmamış olmasıdır.

“**Düşük Fiziksel Güç**” ilkesi araştırma alanı genelinde en yüksek puanların verildiği ilke olarak görülmektedir. Bunun nedeni; donatı elemanlarının kullanıcılar için ergonomik olması ve fiziksel engelli bireye göre tekrar eden eylemlerden kaçınılmış olmasıdır.

“**Kolay Erişim**” ilkesine göre alt mekânlar analiz edildiğinde, Birinci Alt Bölgeye, diğer alt bölgelere oranla daha yüksek puanlar verildiği, Dördüncü Alt Bölgeye ise daha düşük puanlar verildiği görülmektedir. Dördüncü alt bölge, spor alanı, havuz ve yakın çevresinden oluşmaktadır. Bu alt bölgenin daha düşük puanlar almasının nedeni, tasarımda uygun ölçü ve alanın sağlanmamış olması, kullanım öğelerinin rahatlıkla erişilebilir olmaması ve yardımcı birey ve araç kullanımı için uygun olmamasıdır. Evrensel tasarım ilkelerine göre ortalama olarak en düşük değeri alan alt bölge ise Dördüncü Alt Bölge yani spor alanı, havuz ve çevresi olmuştur. Bunun nedeni; anlaşılabilir /algılanabilir bilgilendirmenin yetersizliği, tehlikelere ve yaralanmalara karşı önlemlerin alınmaması, gerekli uyarıcıların da bulunmamasıdır. Ayrıca alana ve donatılara erişim rahatlıkla sağlanamamaktadır.

Fiziksel engelli birey görme engelli bireye oranla alt bölgelere toplamda neredeyse iki kat daha fazla puan vermiştir. Bunun nedeni, çalışma alanının görme engelli bireylere göre,

fiziksel engelli bireylerin kullanımına daha uygun olmasıdır. Fiziksel engelli birey, ortalama olarak en fazla değeri Birinci Alt Bölgeye vermiştir. Bunun nedeni mekânın eşitlik ve kısmen de olsa esneklik ilkesini karşılayabilmesidir. Tasarımın beklentilere yanıt vererek bütün kullanıcılar için uygun olduğu, bilgilendirme / yönlendirme levhalarının sade bir dille anlatıldığı, alanın güvenli olduğu sağladığı, alanda tekrara düşülmeyerek minimum güç harcadığı ve alanın yeterli büyüklükte olduğu düşünülmektedir. Görme engelli birey ise fiziksel engelli bireyin tam tersi olarak Birinci Alt Bölgeye diğer alt bölgelere oranla daha az puan vermiştir. Fiziksel engelli birey ortalama olarak en az değeri puanı dördüncü alt bölgeye verirken görme engelli birey tam tersi olacak şekilde, en fazla puanı Dördüncü Alt Bölgeye vermiştir. Bunun nedeni, Birinci Alt Bölgede görme engelli bireylerin kullanımına uygun mekânsal çözümlenmenin olmaması, donatı elemanları ve erişimin yeterince sağlanmamasıdır. Buna karşın, fiziksel engelli bireylerin kullanımına uygun mekânsal çözümler söz konusudur.

Her iki kişi de tasarım ilkeleri açısından ortalama olarak en fazla değeri eşitlik ilkesine vermiştir. Bunun nedeni alt bölgelerin en azından farklı yetilerdeki bireylerin kullanımına olan uygunluğun yeterince olmasa da sağlanıyor olmasıdır.

5.2. Uygunluk Analizine Göre Alt Bölgelerin Tartışılması

Çalışma alanında bireylerle gerçekleştirilen çalışma sonucunda uygunluk analizi açısından mekân irdelendiğinde görme engelli bireyin daha çok zorluk yaşadığı belirlenmiştir. Alanın görme engelli bireylere göre uygun olmadığı görülmüştür. Tanıtıcı levhalar ve erişim açısından görme engelli bireyler sıkıntı yaşamaktadır. Bunun nedeni tanıtıcı levhaların görme engellilere yönelik düzenlenmemesi ve erişim ile ilgili yürüyüş yollarında hissedilebilir yüzeyin kullanılmamasıdır. Mekân içerisindeki dolaşımda yeterli çözümler üretilmemiştir. Buna karşın fiziksel engelli bireyler için araştırma alanının kullanımı, yüzde ellinin üzerinde uygun bulunmuştur. Bunun nedeni erişimin, aydınlatma elemanlarının ve diğer kent mobilyalarının fiziksel engelli bireylere göre uygun bulunmasıdır.

5.3. Bakım ve Güvenlik Analizine Göre Alt Bölgelerin Tartışılması

Bakım ve güvenlik analizine göre alt bölgelerde bazı sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Bunun nedeni; zemin kaplamasının bakımının yeterince yapılmaması ve yaralanmalara sebebiyet vermesi, alan temizliğinin düzenli olarak yapılmamasıdır. Bunun yanı sıra çocuk oyun elemanlarının ve kent mobilyalarının korunaklı olmadığı, farklı yetilerdeki bireylere göre uyarıcıların bulunmadığı da görülmüştür.

5.4. Engelli Birey ve Uzman Görüş Formuna Göre Alt Bölgelerin Tartışılması

Uzman kişiler (20 kişi) ve engelli bireylerin (Görme ve fiziksel engelli) görüşünün alınmasıyla elde edilen bulgular tartışılmıştır. Böylece her yetiden bireyin, konu hakkındaki görüşlerini karşılaştırma fırsatı da doğmuştur. Katılımcılar çoğunlukla 18-35 yaş arasında olup kadın sayısı daha fazladır. Büyük bir çoğunluğu da peyzaj mimarlarından oluşmaktadır.

Kullanıcılar Nevzat Biçer Parkını daha çok sosyal birliktelik amacıyla tercih etmektedir. Bunun nedenlerinden birisi alanın Aydın kentinin önemli nirengi noktalarında konumlanmasıdır. Bu da alana olan erişimi kolaylaştırmaktadır. Alan, farklı sosyal olanakları da içerisinde barındırarak birçok imkân da sağlamaktadır.

Kullanıcıların büyük bir çoğunluğu alana ayda bir veya daha az ziyaret ederek genellikle bir saatten az zaman geçirmektedirler. Bunun nedeni nüfusun artışıyla beraber kent yaşamının hızlanması, insanların serbest zaman ya da aktivitelere ayıracak zaman dilimlerinin kısılmasıdır. Ayrıca 2019'un Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde oluşan, salgın olarak adlandırılan Covid-19 yaşam düzeninde ekonomik, sosyal, fiziksel ve psikolojik açıdan büyük değişimler meydana getirmiştir. Özellikle bireylerin birlikte sosyalleşebildikleri, çok çeşitli aktiviteler sunan ve farklı kültürden insanları bir araya getiren kamusal alan kullanımları büyük ölçüde değişmiştir. Bu durum kentsel mekân kullanıcılarının aktivite imkânlarına sınırlandırmalar getirmiş, kamusal mekânlara olan talep azalmıştır (Varol ve Öksüz, 2021).

Alana erişimin büyük bir kısmı yaya olarak yapılmaktadır. Bunun nedeni çalışma alanının merkezi konumudur ve yakın çevresinden toplu taşıma araçlarının geçmemesidir.

Kullanıcıların daha çok 17.00-20.00 saatleri arasında parkı ziyaret etmelerinin nedeni iş, okul vb. faaliyetlerden çıktıktan sonra havanın kararmasına kadar geçen süreyi değerlendirmektir. Gerek yetersiz aydınlatma gerekse güvenlik açığı, çalışma alanının bazı alt mekânlarının geç saatlerde kullanılmasını kısmen azaltmaktadır

Erişilebilirlik açısından irdelendiğinde, alan içi erişimin kolay olduğu ve parka giriş çıkış yaparken herhangi bir zorluk yaşanmadığı belirlenmiştir. Buna karşın, görme engelli bireyler açısından alt bölgeler arasında, dolaşıma yönelik sorunlar bulunduğu da görülmektedir.

Yürüyüş yolları, rampa ve merdivenler engelli kullanımına uygun bulunmamıştır. Bunu nedeni, görme engelli bireyler için yürüyüş yollarında kılavuz çizgilerine yer verilmemesidir. Zemin döşemesi girintili çıkıntılı olup yaralanmalara sebebiyet verebilecek şekildedir. Rampalar sayıca yetersiz ve merdivenlerin başlangıç, bitiş noktalarında ve basamaklarda hissedilebilir yüzeyler bulunmamaktadır.

“Engelli Birey ve Uzman Görüş formunda oturma birimleri engelli bireylerin kullanımına uygun bulunmamıştır. Bunun nedeni oturma birimlerinin herkesin kullanımına uygun olarak tasarlanmamasıdır. Çöp kutuları ve aydınlatma elemanları ortalamanın biraz üstünde bir puan alarak kullanıma uygun bulunmuştur. Bunun nedeni, bu elemanların sayıca yeterliliği ve uygun yükseklikte olmasıdır. Buna karşın, bu elemanların yer seçiminde hataların bulunmasıdır. Herhangi bir uyarıcının bulunmaması da tehlikeye sebebiyet vermektedir.

Çocuk oyun alanında bulunan donatı elemanlarının ve spor aletlerinin engelli bireyler için kullanımı uygun bulunmamıştır. Bunun nedeni farklı yetilerdeki çocukların kullanımına uygun oyun gruplarının ve spor aletlerinin bulunmamasıdır. Ayrıca spor aletleri görme engelli bireyler için tehlike arz etmektedir çünkü aletlerle ilgili gerekli uyarıcı, bilgilendirme yazıları ve aletlere olan erişimi sağlayacak kılavuz çizgilere yer verilmemiştir.

Çalışma alanında bulunan tanıtıcı levhalar engelli bireylerin kullanımına uygun bulunmamıştır. Bunun nedeni, bu levhaların sayıca yetersizliği, aynı zamanda okunabilirliği, bilgilendirme ve yönlendirmesinin yetersizliğidir.

Alan bakım ve güvenlik açısından büyük oranda başarısız bulunmuştur. Bunun nedeni yer döşeme malzemesinin yaralanmalara sebebiyet vermesi, yaya yollarında yanlış konumlandırılan rögar kapaklarının erişim açısından engel teşkil etmesi ve yağmur oluklarının görme engelli bireyler açısından tehlikeli görülmesidir.

Yapısal donatılar da temizlik açısından engel teşkil etmektedir çünkü bakımı yapılmayan her donatı elemanı gibi sağlamlığını bozulmaktadır. Havuz ve çevresinde gerekli önemlerin alınmaması özellikle görme engelli, çocuk ve yaşlı bireyler açısından büyük bir sorun teşkil etmektedir. Bu durum yaralanmalara sebebiyet verebilmektedir. Yapısal donatıların konumu engelli bireyler için sorun oluşturmaktadır çünkü bu donatılar yürüme yolu üzerinde olup herhangi bir cep içerisine konumlandırılmamıştır bu da alan içerisindeki erişimi engelleyerek yaralanmalara neden olabilmektedir. Rampa ve merdivenlerin zemin kaplamalarının engelli bireyler için uygun bulunmamasının nedeni herhangi hissedilebilir bir yüzeyin kullanılmamış olmasıdır. Bordür taşının yerden yüksekliğinin fazla olması yaralanmalara sebebiyet verebilmektedir. Alan bitkisel açıdan bakımlı bulunmaktadır gerekli bakım çalışmalarının düzenli olarak yapılmasıdır.

Nevzat Biçer Parkı, fiziksel ve sosyal etkileşim açısından kullanıcılara bireysel ve grup olarak aktivite imkânı sağladığı için başarılı bulunmuştur. Bunun nedeni alanın birçok sosyal etkinliğe imkânı tanınması ve alana olan erişimin kolay, ulaşılabilir olmasıdır.

Ayırım gözetmeksizin herkes için ortak yapısal donatılar bulunmamaktadır. Bunlara çocuk oyun grupları, spor aletleri ve kent mobilyaları da dâhildir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Kentsel mekânlar herkesin kullanımına açık mekânlardır ve evrensel tasarım kavramı da herkesin kullanımına uygun tasarımlar yapmayı amaç edinmiştir. Nevzat Biçer Parkı evrensel tasarım ilkelerine göre incelenmiş ve tasarım önerileri getirilmiştir. Bu açıdan bakıldığında park evrensel tasarım ilkeleri ile geliştirilmesi gereken birçok olumsuz özelliğe sahiptir. Ülkemizde kamusal mekânlara verilen önem ve kamusal mekân sayıları arttırılmalıdır, bu mekânlar evrensel tasarım ilkeleri ile herkesin kullanımına uygun olmalıdır. 2019 yılsonu ile beraber ortaya çıkan Covid-19 salgını yeni bir tasarım dili oluşturmaya başlamıştır. Salgın dönemi ve sonrası için evrensel tasarımın önemi daha net bir şekilde anlaşılacak ve mevcut tasarım ilkelerini geliştirilme yoluna gidilecektir.

Dört alt bölge evrensel tasarım ilkeleri açısından analiz edildiğinde, alt bölgelerin genel olarak başarısız olduğu görülmüştür. En düşük ortalamaya sahip alt bölge Dördüncü Alt Bölge olan “spor alanı, havuz ve çevresi” olmuştur. Bu alt bölge algılanabilir/anlaşılabilir bilgilendirme, koruma ve güvenlik, kolay erişim ilkeleri açısından oldukça düşük sonuçlar almıştır. Bu alt bölge için;

- Spor alanında herkes tarafından okunabilir, anlaşılabilir bir bilgilendirme panosu gereklidir. Bu pano da spor aletleri konusunda kullanıcıyı bilgilendiren içerikte bir yazı da bulunmalıdır.
- Spor alanının mevcut zemin kaplaması betondur ve bu malzeme hareket etkinliğinin fazla olduğu yani düşme tehlikesinin daha fazla olduğu bir alan için doğru bir tercih değildir. Bu nedenle zemin kaplamasının kauçuk vb. bir malzemeyle değiştirilmesi uygun olacaktır.
- Spor alanındaki mevcut spor aletleri bacak hareketleri için uygundur. Fiziksel engelli bireyin kullanımına uygun değildir. Bu nedenle alanda her yetiden bireyin kullanımına uygun spor aletleri gerekmektedir.
- Görme engelli bireylerin kullanacağı spor aletlerine olan erişimi için kılavuz çizgilere yer verilmelidir.
- Havuz ve çevresine uyarıcı levhaların konulması ya da havuza düşme tehlikesi için çevresinde gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir.

Tasarım ilkeleri arasında en az puanı algılanabilir/anlaşılabilir bilgilendirme yani pratiklik ilkesi almıştır. Bu durumda:

- Parkta yer alan herhangi bir alan hakkında gerekli açıklayıcı bilgilendirmeler farklı anlatımlar kullanarak herkes tarafından okunabilir olmalıdır.
- Havuz ve çevresi, çocuk oyun alanı ve spor alanlarında yaralanmalara sebebiyet vermemek için uyarıcılar ve uyananlar basit, sade bir dille anlatılmalıdır.
- Farklı yetilerde bireylerin kullanımına uygun kent mobilyası, spor aleti ve çocuk oyun elemanlarının da alanda olması gerekmektedir.

Gözlem formlarından elde edilen sonuçlar doğrultusunda:

- Tanıtıcı (bilgilendirici) levhaların, uyarıcıların gece kullanımı uygun değildir. Bu durum için dikkat çekici ışıklandırmalar ile levhaların okunabilirliği, uyarıcıların algılanabilirliği artırılmalıdır.
- Her yetiden bireyin kullanımına uygun pano ve levhaların kullanılması gerektiği gibi elemanların konumlandırılmasının, uygun yükseklik ve okunabilirlik seviyesinde olmasına da dikkat edilmelidir.
- Yaya yollarında yardımcı araç kullanımı için uygun genişlik sağlanmalıdır.
- Alandaki merdivenlerin başlangıç ve bitiş noktalarında uyarıcı yüzeyler bulunmalıdır.
- Ulaşılmak istenen alana erişimi kolaylaştırmak için yaya yollarında duyumsanabilir yüzeylerin yani kılavuz çizgilerinin olması gereklidir.
- Oyun gruplarında kullanılan malzemelerin sağlamlığı kontrol edilmeli ve gerekli bakımları düzenli olarak yapılmalıdır.
- Zemin kaplamalarının rutin bakımı yapılmalı, zeminde oluşan sath bozuklukları düzeltilmelidir.
- Alan temizliği düzenli olarak yapılmalıdır.
- Çocuk oyun elemanları ve kent mobilyaları sağlam değildir. Bu durum için gerekli kontrollerin yapılması gerekmektedir.
- Çocuk oyun alanındaki yer döşemesi yaralanmalara sebebiyet verebilir bu nedenle zemin döşemesi değiştirilmeli veya bakımı yapılmalıdır.
- Parkın gece kullanımı güvenli değildir bu nedenle parkın yeterli aydınlatılması yapılmalı ve bir güvenlik görevlisi parkta görev yaparak güvenliği sağlamalıdır.

“Engelli Birey ve Uzman Görüş Formu”ndan elde edilen sonuçlar doğrultusunda:

- Yapısal donatıların yer seçimi, park genelinde, dolaşıma engel oluşturmaktadır. Bu nedenle erişimi engellemeyecek şekilde belirli ceplerin içerisinde konumlandırılmış olmaları gerekli ve yapısal donatılar herkes tarafından kullanılabilir olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Ağdacı, Ş. (2011) *Kamusal Alanda Bedensel Engelliler için Sıhhi Tesisat Gereçleri Tasarımı ve Önerileri* Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ahmed, M. E. K., Ergenoğlu, A. S. (2016). An Assessment of Street Design With Universal Design Principles: Case in Aswan/As-Souq. *Megaron*, 11(4).
- Ahmed, M.E.K., 2016. *An Assessment Of Street Design With Universal Design Principles: Case In Aswan / As-Souq*. Yıldız Technical University Graduate School Of Natural And Applied Sciences, Phd. Thesis Department Of Architecture Program Of Architectural Design, İstanbul.
- Akıncı, G. M. (2006). Evrensel tasarım yaklaşımı: Bayburt üniversitesi örneği. *Tasarım+Kuram*, 10(17), 16-26.
- Meşhur, H.F.A., Tekin, M. 2018. Evrensel Tasarım Yaklaşımın Şehir Planlama Disiplini Bakış Açısı ile Değerlendirilmesi, *Online Journal of Art and Design*, 6(5), 94-111.
- Dailyhive, (2022). *Robson Meydanı*. <https://dailyhive.com/vancouver/ubc-robson-square-glass-atrium?auto=true>[Erişim Tarihi: 01 /02 /2022]
- Fotoeins, (2021). *Merdiven ve rampanın birlikte kullanımı*. https://fotoeins.com/2013/08/12/vancouver-summer-photo-review-canadaday/img_3184a/ [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Anonymous. (1990). *ADA*. <https://www.ada.gov/> [Erişim Tarihi: 01 /06 /2016]
- Arı, E.(2019). *Konya Karatay Şehir Parkının Evrensel Tasarım İlkelerine Göre İncelenmesi Ve Engelli Kullanıcı Tercihlerine Göre Değerlendirilmesi* Yüksek Lisans, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Ateş, F. G. (2013) *Evrensel Tasarım İlkelerine Bağlı Halk Otobüsü Seçimi: Bulanık VIKOR Yöntemi ile Bir Uygulama* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atıcı, İ.(2007). *Fiziksel Engelliler ve Kentsel Mekânın Kullanımı* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Aydın Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, 2020. Sözlü görüşme ile arşivden alınan bilgiler.
- Aydin denge. (2017). *Unutulan Tarım Ürünleri Meyan*. <http://www.aydindenge.com.tr/yazi/naim-ozdamar/03/05/2017/unutulan-tarim-urunleri-meyan-6>[Erişim Tarihi: 01/01/2021]
- Aykal, F.D., Yılmaz, A., Çelik, S. (2017). Kent Parklarının Erişilebilirliği Üzerine Bir Araştırma: Van Dilek Doğan Kent Parkı Örneği. *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 5, 29-40.
- Aytekin, İ. (2019). *Engelli Bireylerin ve Annelerinin Yaşam Doyumu ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Van Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Babaoğlu, N. S. (2003). *Teknolojik Gelişmenin Özürlüler Yönünden Mimariye Etkileri* Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baysan, S., Kara, A., (2014). Aydın’da Mahalle, Bulvar, Cadde ve Sokak Adları: Şehirsal Toponimik Özellikleri. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 12(1), 23-48.
- Benzer, E. (2017). *Türkiye Ve Almanya’da Engelli Haklarına İlişkin Yasal Düzenlemeler Ve Uluslararası Hukuk* Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Carr, S., Francis, M., Rivlin, L.G., Stone, A.M. (1992). *Public Space*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Cavington G.A. ve B. Hannah. (1997). *Access by Design*, New York, Van Nostrand Reinhold.
- Ctpkorkuluk. (2021). *Sahil kenar korkulukları*. <http://ctpkorkuluk.com/urunler/dekoratif/>
[Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Çağlar, D., (1982). *Ortopedik Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri*, 2.Basım, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları*, (115).
- Çallı, F.Ö. (2019). *Kamusal Mekân Olarak Kent Parklarının Sosyal Yaşam Ve Yer Oluşturma Açısından Önemi İzmir - Kültürpark Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çelik, Ö. (2013). *Mekânsal Planlama Ve Tasarım Sürecinde “Engellilik”* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Çepehan, İ. Z., Güller, E. (2020). Evrensel Tasarım Kapsamında Herkes İçin Erişilebilir Tasarım. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 383-410.
- Çetin, İ. (2021). *Engelli Kadınların Toplumsal Cinsiyet Algısı, Yaşam Doyumu Ve Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Çınar, N. (2010). *Üniversite Kampüslerindeki Peyzaj Erişilebilirliğinin Engelliler Açısından İrdelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çitil, M., Üçüncü, M. K. (2018). Türkiye’de Engelli Hakları ve Engelliler Hukuku’nun Du. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (35), 233-278.
- Demirkan, G. Ç. (2019). Engelsiz Çocuk Oyun Alanlarının Engelli Çocuklar Tarafından Kullanılabilirliği. *Online Journal of Art and Design*, 7(5), 46-57.
- Deniz, B. Tunçay, H. E., Küçükerbaş, E. V. (2005, Kasım 8). *Determination of the Land Use Change Pattern: The Case of City of Aydın, Turkey*, [Sözlü bildiri], Kuşadası, Türkiye: X. European Ecological Congress.
- Doğan, Ö.E. (2019) *Grafik Tasarımda Evrensellik Ve Erişilebilirlik (Küçük Prens Kitabı İçin Evrensel Tasarım Uygulama Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Doğan, Ö.E. (2019). *Grafik Tasarımda Evrensellik Ve Erişilebilirlik (Küçük Prens Kitabı İçin Evrensel Tasarım Uygulama Örneği)*, Yüksek Lisans, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Dolap, H.K. (2016). *Evrensel tasarım ve sürdürülebilirlik kavramlarının Braun Prize ödülleri üzerinden analizi* Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Duman, Ü. (2017). *Evrensel tasarımın kamusal yapılarda engelliler için önemi: K.K.T.C. İçişleri bakanlığı binasının incelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşe.
- Duman, Ü., Asilsoy, B. (2019). Kent Mekânının sürdürülebilirliğinde Evrensel Tasarımın Etkisi: Barış Manco Parkı. *YDÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi/NEU Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 01, 45-56.

- Emlak Ansiklopedisi. 2020. *Kentsel Sit Alanı*. <http://emlakansiklopedisi.com/wiki/kentsel-sit-alani> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2020]
- Enabling village. (2020). *Merdiven ve Rampalar*. <https://enablingvillage.sg/universal-design> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2020]
- Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme. (2009). T.C. Resmi Gazete, 27288, 14 Temmuz 2009.
- Engelsiz yarınlara için. (2021). *Serçev Engelsiz Oyun Parkı*. <http://engelsizyarinlaricin.blogspot.com/2017/02/engelsiz-bir-aile-sercev.html> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Erdem, Ü.- E. Nurlu-Yılmaz R. ve Kahraman, İ. M. (1999). “*Büyük Menderes Havzası Temelinde Aydın İli Alan Kullanım Kararları Üzerine Bir İrdeleme*”, 2000’e Bir Kala Büyük Menderes Havzası 4. Tarım ve Çevre Sorunları Sempozyumu, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Erdönmez, E., Uzgören, G. (2017). Kamusal Açık Alanlarda Kalitesi ve Kentsel Mekân Aktiviteleri İlişkisi Üzerine Geçerli Bir İnceleme, *Magoron Dergisi*, 12(1) : 41-56.
- Erdönmez, M. E., Akı, A. (2005). Açık Kamusal Kent Mekânlarının Toplum İlişkilerindeki Etkileri. *Megaron*, 1(1), 67.
- Erkovan, E. (2013). *Evensel Tasarım İlkeleri Kapsamında Bir Kamusal Alan Olarak Akdeniz Üniversitesi Kampüsünün İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Erol, M. (2021). *Evensel Tasarımın Kamusal Mekânlar Üzerinde Etkisi: Kocaeli Darıca Fârâbî Eğitim Ve Araştırma Hastanesinin İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Fairfax county. (2022). *Clemyjontri Çocuk Oyun alanı*. <https://www.fairfaxcounty.gov/parks/clemyjontri/playground> [Erişim Tarihi: 21/05 /2022]
- Fairfax county. (2022). *Clemyjontri Çocuk Oyun alanı Gökkuşluğu Odası*. <https://www.fairfaxcounty.gov/parks/clemyjontri/playground> [Erişim Tarihi: 21/05 /2022]
- Fairfax county. (2022). *Clemyjontri Parkı*. <https://www.fairfaxcounty.gov/parks/clemyjontri/playground> [Erişim Tarihi: 21/05 /2022]

- Feyzioğlu, G. (2013). *Bedensel engellilere yönelik kentsel peyzaj tasarım kriterlerinin Ankara İli Kızılay Meydanı ve ilişkili caddelerinde irdelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Genç, N., Özgür, H., (2008). Orta Ölçekli Kentsel Alanların Yönetimi: Kuşadası-Söke ve Aydın Merkez İlçe Örnekleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9), 195-225.
- Goldsmith, S. (1997). *Designing for the disabled: The new paradigm*. Architectural Press, Oxford
- Google Earth, (2021). c. *Rinku Park Google earth uydu görüntüsü*. [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Google Earth. (2021). a. *Çırpıcı kent parkı plan görünüşü*. Google earth pro [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Google Earth. (2021). b. *Pınar Engelsiz Park Google Earth uydu görüntüsü*. Google earth pro [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Güneş, E., (2012). 19.Yüzyılın İkinci Yarısında Aydın Kenti Hakkında Bazı Gözlemler. Tarihsel Süreçte Aydın. *T.C Aydın Belediyesi Kültür Yayını*,197.
- Gürsoy, M., (1993). *Tarihi, ekonomisi ve insanlarıyla bizim İzmir'imiz*. İzmir: Metis yayıncılık.
- Güven, İ. (2018). *Kentsel Açık Mekânlarda Engellilerin Yaya Erişilebilirliği: Trabzon Kenti Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Hacıhasanoğlu, I. (2003). Evrensel Tasarım. *Tasarım+Kuram Dergisi* ,2.3, 93-101.
- Hanson, J. (2004, Eylül 7-8). *TheInclusive City: delivering a more accessible urban environment through inclusive design*. [Conference presentationabstract]. Conference Paper, International Construction Conference Responding to Change, York.
- Harmankaya, S., Tanındı, O. (1996). *Türkiye arkeolojik yerleşmeleri I*. İstanbul: Ege Yayınları: 4.
- Harsritanto, BI. (2018). Evrensel tasarım ilkelerine dayalı kentsel çevre geliştirme. *E3S Web of Conferences'da* (Cilt 31, s. 09010). EDP Bilimleri.

- Hatırnaz, A. A. (2019). Ergonomi Çerçevesinde Eşitlikçi Mekân Üretim Yaklaşımı Olarak “Evrensel Tasarım” Kavramı. *Ergonomi*, 2(3), 178-193.
- Hatipoğlu, M.K. (2017) *Ankara – Çayyolu – Ahmet Taner Kışlalı Mahallesi'nin Evrensel Tasarım İlkeleri Bağlamında İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hüseyinli, N., Göçmen S., Nasibov, D. (2017). Çalışma Hayatında Engelli Haklarına İlişkin Yasal Düzenlemeler ve Engellilerin Haklara İlişkin Farkındalıklar. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6, 138-152.
- İmren, Ö. T., Kiper, T. (2020). İstanbul Çırpıcı Kent Parkı'nın Engelli Kullanımı Açısından Değerlendirilmesi. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 10(3), 2062-2075.
- İstanbulaskina. (2021). *Metro giriş turnikeleri*. <https://www.istanbulaskina.com/wp-content/uploads/2019/03/marmaray-bilet-fiyatlar%C4%B1.jpg> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Kanpak, Ö. (2007). *Kamusal Mimarlıkta Muhafazakarlık*. <https://v3.arkitera.com/g60-kamusal-mimarliktamuhafazakarlik.html> [Erişim Tarihi: 16 /09 /2020]
- Kaplan, Ç. (2019) *Türkiye'de devlet kurumlarında evrensel tasarım uygulamalarının önemi: Bağlıca engelsiz Yaşam ve Rehabilitasyon merkezi* Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Çankaya.
- Kaplan, H., Öztürk, M. (2004). Engelliler, kamu mekânı ve engelsiz tasarım: Kamusal iç mekânlarda irdelenmesi için bir çerçeve. *Planlama Dergisi*, 2, 67-74.
- Kara, B. (2016). Türkiye’de engelli bireylerin yasal hakları ve uygulamadaki yeri. *International Journal of Social Science*, 48, 249-260.
- Kavak, M. (2010) *Evrensel Tasarım Yaklaşımı Bağlamında Kamusal Mekânlar: Harbiye Kongre Vadisi Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kızıloğlu, S. (2019). *Sağlıklı kentler için kamusal mekân kalitesinin artırılmasında katılımcı tasarımın önemi: Bursa Altıparmak Meydanı-Stadyum Caddesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Koca, C. (2010). *Engelsiz Şehir Planlaması Bilgilendirme Raporu* (Yayın no.4). İstanbul: Dünya Engelliler Vakfı.

- Kuşcu, Ç., (2018). *Kentsel Rejenerasyon Projelerinde Kamusal Mekân Üretme Politikaları: Hamburg Hafencity Projesi Örneği* Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Kuter, N., Çakmak, M. (2017). Kamusal Dış Mekânlarda Engelliler İçin Tasarım: Ankara, Seğmenler Parkı Örneği. *Anadolu Orman Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 93-110.
- Kuter, N., Çakmak, M. (2017). OZİ. K, 3(2), 93-110.
- Küçük, A. (2020). *Mekânda Evrensel Tasarım İlkeleri Ve Bu İlkelerin Ayazağa Işık Okullarında İrdelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Mace, R. (1990). Definitions: Accessible, adaptable, and universal design. *Raleigh: North Carolina State University, Center for Universal Design. Retrieved June, 30, 2002.*
- Manav, A. E. (2006). İşverenin özürsüz, eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırma zorunluluğu. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1), 137-169.
- Media lanecadu. (2021). *Hareketli Yürüyüş Yolu*. <https://media.lanecad.edu/users/howardc//PTA103/103UniDesign2/103UniDesign28.html> [Erişim Tarihi: 01 /02 /2021]
- Medlis. (2021). *Portatif rampa*. <http://medlis.com.tr/tr/p/?portatif-engelli-rampasi/1> [Erişim Tarihi: 01 /02 /2021]
- Meşhur, H. F. A., Çakmak, B. Y. (2018). Universal Design in Urban Public Spaces: The Case of Zafer Pedestrian Zone/Konya-Turkey. *ICONARP International Journal of Architecture and Planning ISSN: 2147-9380*, 6, 15-40.
- Metin, S. N. Y. (2020). *Kamusal mekân kalitesinin sağlanmasında kentsel tasarım araçlarının rolü* Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Millennium park foundation. (2022). *BP Pederstrian Bridge (BP Yaya Köprüsü)*. <https://millenniumparkfoundation.org/art-architecture/bp-bridge/> [Erişim Tarihi: 12 /02 /2022]
- Mutluer, S.Y., (1997). *Tekerlekli Sandalye Kullanan Bedensel Özürlüler İçin Uygun Konut Tasarımı ve Çevre Düzenlemesi* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Nacar, A. (2021). *Kent Parklarının Erişilebilirliğinin Engelliler Açısından Değerlendirilmesi: Kahramanmaraş / On iki şubat İlçesi Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Osaka Info. (2021). *Rinku Parkı*. <https://osaka-info.jp/en/spot/rinku-park/> [Erişim Tarihi: 14 /10 /2021]
- Ökten, G. (2018) *Evrensel Tasarım İlkeleri Doğrultusunda Engelsiz Üniversite Kampüslerinin Tasarlanması ve Biçimlenmesi Üzerine Bir Araştırma* Sanatta Yeterlilik Tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- Özbarış, V. (2019). *Kentli Ve Engelli Hakları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Engelliler Müdürlüğü Uygulamaları* Yüksek Lisans Tezi İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özbarış, V. (2019). *Kentli Ve Engelli Hakları, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Engelliler Müdürlüğü Uygulamaları* İstanbul Yüksek Lisans Tezi, Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, R.N. (2020). *Fiziksel Engelli Bireylerin Erişilebilirliğinin Belirlenmesi Ve Değerlendirilmesi: Düzce İstanbul Caddesi Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.
- Özdingiş, N. (2007). *İstanbul Kent Parklarının Bedensel Özürlüler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özdingiş, N. (2007). *İstanbul Kent Parklarının Bedensel Özürlüler Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özgün, C., 2009. XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Yabancı Sermayeye Tepki: Aydın Sancağı Üzerine Bazı Tespitler. *Tarih Okulu Dergisi*,2009(1V), 17-38.
- Hülagü, K., Yüksel, Ü., Gültekin, A., Güngör, C., Karasu, N., & Çavuş, M. (2010). *Yerel yönetimler için ulaşılabilirlik temel bilgiler teknik el kitabı*. Ankara: T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı Yayınları
- Öztürk, M. (2011). *Türkiye'de engelli gerçeği. (A. Serenli, Ed.)* İstanbul: Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği Yayınları.

- Öztürk, M.A. (2019). *Kamusal Mekân Olarak Sağlık Bilimleri Üniversitesi Antalya Eğitim Ve Araştırma Hastanesi Genel Mekânlarının Evrensel Tasarım Prensipleri Işığında İncelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Pbdplaygrounds. (2021). *Spor Aletleri*. <https://pbdplaygrounds.com/elders-play/elders-play-equipment/> [Erişim Tarihi: 07 /01 /2021]
- Pinterest. (2021). a. *Merdiven Asansörü*. <https://tr.pinterest.com/pin/346566133834400674/> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Pinterest. (2021). b. *Engelli otopark alanı*. <https://tr.pinterest.com/pin/729864683341724762/> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Pinterest, (2021). c. *Yürüyüş ve bisiklet yolu*. <https://tr.pinterest.com/pin/178807047693054835/> [Erişim Tarihi: 01 /11 /2021]
- Pinterest. (2021). d. *Bilgilendirme panoları*. <https://tr.pinterest.com/pin/498844096228163365/> [Erişim Tarihi: 10 /12 /2021]
- Pinterest. (2021). e. *Çocuk oyun alanı*. <https://tr.pinterest.com/pin/505388389439307035/> [Erişim Tarihi: 10 /12/2021]
- Polat, S. (2013). *Kamusal Dış Mekânlarda Mimari Kimliği Değerlendirmek İçin Bir Yöntem Önerisi: Bursa-Cumhuriyet Alanı Örneği*. Bursa: Nilüfer Akkılıç Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Rinku Osaka Park. (2021).a. *Erişim*. <http://rinku.osaka-park.or.jp/access> [Erişim Tarihi: 01 /12 /2021]
- Rinku Osaka Park. (2021). b. *İç deniz (Inner Sea)* <http://rinku.osaka-park.or.jp/11675> [Erişim Tarihi: 01 /12 /2021]
- Robsonsquare. (2022). *UBC Robson Meydanı*. <https://robsonsquare.ubc.ca/about-us/> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2022]
- Seçme, M. (2019). *Denizli Recep Yazıcıoğlu (İncilipınar) Parkının Evrensel Tasarım Bağlamında Değerlendirilmesi* Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

- Seyyar, A. (2015). Dünya’da Ve Türkiye’de Engelli Dostu Sosyal Politikalar, *Rağbet Yayınları*, İstanbul.
- Tandoğan, O. (2017). Evrensel tasarım kavramı: kentsel peyzaj ile ilgili örnekler. *Artium*, 5(2), 51-66.
- Ter, Ü., Erdoğan, E., Kuter, N., (2016). Yaşlılık ve kamusal dış mekân tasarımı. Yaşlılık: Disiplinlerarası yaklaşım, sorunlar, çözümler. Bölüm: XIX. Yayın, (1520), 453-488.
- The guardian. (2021). *Danışma bankosu*. <https://www.theguardian.com/cities/2018/feb/14/what-disability-accessible-city-look-like> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2022]
- Tiyek, R., Eryiğit, B. H., Emrah, B. A. Ş. (2016). Engellilerin Erişilebilirlik Sorunu Ve Tse Standartları Çerçevesinde Bir Araştırma. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 225-261.
- Trekearth, (2022). *Dört mevsim çeşmesi*. <https://www.trekearth.com/gallery/Asia/Japan/Kinki/Osaka/Osaka/photo1579604.htm> [Erişim Tarihi: 01 /02 /2022]
- Tripsavvy, (2022). *Millennium Park*. https://www.tripsavvy.com/chicagos-millennium-park-1492258?utm_source=pinterest&utm_medium=social&utm_campaign=mobilesharebutton2 [Erişim Tarihi: 01 /02 /2022]
- Türcan İmren, Ö. (2019). *O Yüksek Lisans Tezi*, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2021). Engelli Tanımı. <https://sozluk.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. (2020). İl Ve İlçelere Göre İl/İlçe Merkezi, Belde/Köy Nüfusu Ve Yıllık Nüfus Artış, 2020. *Türkiye İstatistik Kurumu*. https://www.nufusu.com/ilce/efeler_aydin-nufusu [Erişim Tarihi: 16 /10 /2021]
- Uğur, A., (2003). Aydın Şehrinin Kuruluşu ve Gelişme Evreleri. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 1(2), 41-62.
- Uslu, A., Şahin Körkmeçli, P., Güneş, M. (2016, Aralık 08-11). *Engelsiz çocuk oyun alanlarının evrensel tasarım ilkelerine göre irdelenmesi: Ankara örneği* [Söylem ve Eylem] TMMOB Peyzaj Mimarları Odası 6. Peyzaj Mimarlığı Kongresi, Antalya.

- Uzunoglu, E. (2019). *Engelli Bireye Sahip Ailelerin Sorunları ve Sosyal Dışlanması Üzerine Nitel Bir İnceleme* Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Üngör, İ. (2019). *Türkiye’de Engellilik Algısına Sosyolojik Bir Bakış* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Orta Doğu Ve İslam Ülkeleri Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Varol, E., Öksüz, A. M. (2021). Kamusal Alanların Mekân Kalitesi ve Salgın İlişkisi: Covid-19 ve Etkileri. *YDÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 3(2), 18-35.
- Webtekno. (2021). *Yaya trafik ışıkları*. <https://www.webtekno.com/yeni-nesil-trafik-isklari-gececeginizi-tahmin-ediyor-h69390.html> [Erişim Tarihi: 01 /01 /2021]
- Wikipedia. (2022). *Clemyjontri Parkı*. https://en.m.wikipedia.org/wiki/Clemyjontri_Park [Erişim Tarihi: 21 /05 /2022]
- Wikipedia. (2022). *Robson Meydanı*. https://en.wikipedia.org/wiki/Robson_Square [Erişim Tarihi: 01 /02 /2022]
- Yılmaz, N. (2019). *Kentsel Kamusal Açık Mekânların Engelliler Tarafından Kullanımının Ankara, Çankaya Örneğinde İrdelenmesi* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yılmaz, N., Diktaş, E. O. (2018). Eşitlikçi Tasarımın Kent Merkezlerindeki Kamusal Alanlara Yansımadaki Temel Esaslar. *Toplum Ve Sosyal Hizmet*, 29(1), 132-152.
- Yolaçan, S., (2021) *Kamusal Mekân Düzenlemelerinin Kolektif Belleğe Etkisi Üsküdar Meydanı Örneği* Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Zimmermann, R. (2006). “Building Operating Management”, *Career and Technical Education*, 53, 11-12 .

T.C.
AYDIN ADNAN MENDERES ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

BİLİMSEL ETİK BEYANI

"Evrensel Tasarım Kriterlerinin Aydın Kentinde Bir Park Örneğinde İrdelenmesi" başlıklı Yüksek Lisans tezindeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada, bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim.

Ekin ALPTEKİN

07/06/2022

ÖZGEÇMİŞ

Soyadı, Adı : ALPTEKİN, Ekin

Yabancı Dil : İngilizce

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet tarihi
Lisans	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	25.06.2018